

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

วารสารวิชาการด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2562

ISSN 1906-5078

บทความวิชาการ

- ระบบการศึกษาอบรมตามแนวความคิดของวิคตอร์ ฮูโก 1
ดร.ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์

บทความวิจัย

- การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก 14
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา
บาทหลวง นันทพล สุขสำราญ และ ดร.ธนวิน ทองแพง
- การวิจัยประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ 33
(หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม
บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ, บาทหลวง ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ,
บาทหลวง อีรพล กอบวิทยากุล, บาทหลวง ดร.อภัสสิน สุทธิโย ปิโตโย,
ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน และ ลลิตา กิจประมวล
- การศึกษาคูณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น 49
ธารทิพย์ ขุนทอง, ผศ.ดร.ดนุตา จามจุรี, รศ.ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และ
ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ
- การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก 67
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
ยุทธการ กอบวัฒนกุล, บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน, และ ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์
- ความเป็นหลังนวยุคในข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติ 85
เรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”
กันต์สินี สมิตพันธุ์ และ ศ.เกียรติ บุญเจือ
- แนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก: การวิจัยเอกสาร 98
สุเมษย์ หนกหลัง และ ผศ.ดร.วีรฉัตร สุปัญญา
- ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล 113
วรพร ช่างยา, สุกิจ ทองพิลา, พัทธราภา อินทพรต, สุธสิน เกษมปิติ และ อนุชา แข่งขัน
- ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร 134
ปฏิพัฒน์ อัครศรีเรือง, ศ.ดร.กัลยาณี เสนาสุ และ บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ
- องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 153
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย
อภิรักษ์ อันทวีสิน, ดร.เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์ และ รศ.ดร.สุรีย์ กาญจนวงศ์

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

Saengtham College Journal

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2019/2562

วัตถุประสงค์

1. เป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ทั้งในและนอกวิทยาลัย ตลอดจนนักวิชาการอิสระ
2. เชื่อมโยงโลกแห่งวิชาการ และเผยแพร่องค์ความรู้ทางปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษา ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวม
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

เจ้าของ

บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

บาทหลวง เดชา อารมณ์รัตน์

ในนามอธิการบดีวิทยาลัยแสงธรรม

ในนามเลขาธิการสภาการศึกษาคาทอลิก
แห่งประเทศไทย

บรรณาธิการ

บาทหลวง ผศ.ดร.อมิลิที กฤษเจริญ

ในนามผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนา
และวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช

รศ.ดร.สมเจตน์ ไวยาการณ์

ผศ.ประเสริฐ วิเศษกิจ

ดร.อาทิตย์ สอนสุจิตรา

ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์

อาจารย์ ไพรัตน์ ภิบาลรัตน์

อาจารย์ ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน

นางสาว สุกานดา วงศ์เพ็ญ

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

วิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

ฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

มูลนิธิเซนต์คาเบรียล

ดร.ทิพนงค์ กุลเกตุ

อาจารย์ สุตหทัย นิยมธรรม

นางสาว จิตรา กิจเจริญ

กำหนดเผยแพร่ : ปีละ 2 ฉบับๆ ละ 100 บาท (ฉบับที่ 1 ม.ค.-มิ.ย. ฉบับที่ 2 ก.ค.-ธ.ค.)

สถานที่ออกแบบและจัดพิมพ์ : ศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

ปก/รูปเล่ม : นางสาว สุกานดา วงศ์เพ็ญ พิสูจน์อักษร : อาจารย์ สุตหทัย นิยมธรรม

วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม

ได้ผ่านการประเมินคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) รอบที่ 3 (ปีพ.ศ.2558-2562)

โดยจัดอยู่ในกลุ่ม 1

เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI และอยู่ในฐานข้อมูล TCI

และจะถูกคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ASEAN Citation Index (ACI) ต่อไป

รายนามคณะที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

■ Editorial Advisory Board

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. บาทหลวง ศ.ดร.วชิระ น้ำเพชร, S.J.	Sophia University, Japan
2. ศ.กิริติ บุญเจือ	ราชบัณฑิต
3. ศ.ดร.เดียน คำดี	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. ศ.ดร.สมภาร พรหมทา	คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รศ.ดร.สุมาลี จันทรชะลอ	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
6. รศ.ดร.มณฑา เก่งการพานิช	คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
7. ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน	คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. ผศ.ดร.วรยุทธ ศรีวรกุล	คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. มุขนายก ดร.สือชัย ชาติวิสัย	2. บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ
3. บาทหลวง ดร.ออสติน สุกีโย ปีโตโย, S.J.	4. บาทหลวง ผศ.ดร.ฟรังซิส ไรล์, S.D.B.
5. บาทหลวง ดร.เชิดชัย เลิศจิตรเลขา, M.I.	6. บาทหลวง ผศ.ดร.ไพฑูริย์ มณีราช
7. บาทหลวง ดร.สุรชัย ชุ่มศรีพันธุ์	8. ภคินี ดร.ชวาลา เวชยันต์
9. ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์	

ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวิทยาลัยแสงธรรม ห้ามนำข้อความทั้งหมดไปตีพิมพ์ซ้ำ ยกเว้นได้รับอนุญาตจากวิทยาลัยแสงธรรม

ความรับผิดชอบ

เนื้อหาและข้อคิดเห็นใดๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ

(Peer Review) ประจำปี

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2019/2562

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศ.เกียรติ บัญเจือ
2. รศ.ดร.ประเสริฐ อินทร์
3. รศ.ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
4. รศ.ดร.พิทักษ์ ศิริวงษ์
5. รศ.ดร.ประกอบ คุณารักษ์
6. รศ.ดร.มารุต พัฒนา
7. รศ.ดร.บุญมี เณรยอด
8. ผศ.ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์
9. ผศ.ดร.ชาญณรงค์ บุญหนุน
10. ผศ.ดร.พิมพ์ประภา อมรกิจบุญโญ
11. ดร.สุภาวดี นัมคณิสร์
12. ดร.จิตรา ดุษฎีเมธา

ราชบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
คณะปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. บาทหลวง ผศ.ดร.วุฒิชัย ช้องนาวา
2. บาทหลวง ดร.นันทพล สุขสำราญ
3. บาทหลวง เชษฐา ไชยเดช
4. ภคินี ดร.ชวลา เวชยันต์
5. ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์
6. อาจารย์ ศรีบุญ พงศ์ประเสริฐสิน

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม
คณะศาสนศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม มีความยินดีรับบทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษาคาทอลิก ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ โดยส่งบทความมาที่ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม เลขที่ 20 ม.6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม จะส่งบทความให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการเพื่อประเมินคุณภาพบทความว่าเหมาะสมสำหรับการตีพิมพ์หรือไม่ หากท่านสนใจกรุณาดูรายละเอียดรูปแบบการส่งต้นฉบับได้ที่ www.saengtham.ac.th/journal

บทบรรณาธิการ

Saengtham college Journal

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2019/2562

ในนามกองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ขอส่งความสุขและพระพรของพระเป็นเจ้ามาสู่ผู้อ่านทุกท่าน เนื่องในโอกาสคริสตมาสและปีใหม่ที่มาเยือนอีกครั้ง ส่วนเนื้อหาในฉบับด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยาและการศึกษา ประกอบไปด้วย

บทความวิชาการจำนวน 1 เรื่องได้แก่ เรื่อง “ระบบการศึกษาอบรมตามแนวความคิดของวิคตอร์ ฮูโก” โดย ดร.ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์

บทความวิจัยจำนวน 9 เรื่อง จากบุคคลภายนอกจำนวน 7 เรื่องได้แก่ “การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา” โดย บาทหลวงนันทพล สุขสำราญ “การศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น” โดย ธารทิพย์ ขุนทอง “ความเป็นหลังนวยคในข้อคิดคำนิ่งของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่องกระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ” โดย กันต์สินี สมิติพันธุ์ “แนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก: การวิจัยเอกสาร” โดย สุเมษย์ หนกหลัง “ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล” โดย วราพร ช่างยาและคณะ “ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร” โดย ปฏิพัฒน์ อัครศรีเรือง “องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย” โดย อภินันต์ อันทวีสิน จากบุคคลากรภายในจำนวน 2 เรื่องได้แก่ “การวิจัยประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม” โดย บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริและคณะ และ “การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว ตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก กรณีศึกษา เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี” โดย ยุทธการ กอบวัฒนกุล

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ประเมินบทความต่างๆ เพื่อให้วารสารของเรามีคุณภาพ เหมาะสมต่อการเผยแพร่และเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอ้างอิงด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยาและการศึกษาคาทอลิกต่อไป

บรรณาธิการ
ธันวาคม 2562

ระบบการศึกษาอบรมตามแนวความคิดของ วิกตอร์ ฮูโก

Victor Hugo's Idea on the Education and Formation System.

ดร.ปรีชา ดิลกวุฒิสิต

* ผู้ช่วยคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Preecha Dilokwuthisith, Ph.D.

* Assistant Dean of Graduate School.

* Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Rajanagarindra University.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 5 สิงหาคม 2559

* ตอบรับบทความ 5 ธันวาคม 2559

บทคัดย่อ

วิกตอร์ ฮูโก นักเขียนที่ยิ่งใหญ่ที่สุดผู้หนึ่งของฝรั่งเศส เคยกล่าวไว้ว่า เปิดโรงเรียนแห่งหนึ่งเท่ากับปิดเรือนจำแห่งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ทุกวันนี้ยังมีเรือนจำเป็นจำนวนมากและเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี

ระบบการศึกษาในประเทศฝรั่งเศสและในประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมอุตสาหกรรม นั่นก็คือ การมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตสินค้าจำนวนมากโดยใช้เข้าหาลอมเดียวกัน อันที่จริงแล้วนักการศึกษาหรือครูจะต้องทุ่มเทความสนใจไปที่ความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านรู้ความสามารถและพรสวรรค์อย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ยิ่งไปกว่านั้น ครูจะต้องเน้นการอบรมบ่มนิสัยที่ดีเป็นต้นว่า ความเมตตา กรุณา นิสัยที่ดีในการทำงาน ความริเริ่มสร้างสรรค์ และความปรารถนาอย่างแรงกล้าในอันที่จะแสวงหาความรู้เหนืออื่นใดทั้งสิ้น ระบบการศึกษาที่เหมาะสมจะต้องไม่เน้นการเรียนรู้แต่เพียงทฤษฎีหรือการเรียนรู้แบบท่องจำ แต่จะต้องมุ่งไปที่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีให้เข้ากับสถานการณ์จริง ในการนี้ ครูจะต้องเปลี่ยนรูปแบบการสอบจากการวัดทักษะการจำของนักเรียนไปเป็นการวัดทักษะการคิด รวมทั้งเจตคติและบุคลิกภาพของพวกเขา สรุปแล้วก็คือ ระบบการศึกษาที่ดีจะต้องมุ่งไปที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพในการผลิตและการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่เปี่ยมด้วยความเมตตา กรุณา

คำสำคัญ: ระบบการศึกษา
การอบรม
นิสัยที่ดี

Abstract

Victor Hugo, one of France's greatest writers, once said: "opening one school is equivalent to closing one prison". However, there are still a large number of prisons today and they are increasing in number every year.

The education system in France and in most other countries has been congruent with the industrial culture i.e. it aims to produce a large amount of products by using the same mould. In fact, educators or teachers should focus their attention rather, on the individual differences of their capabilities and talents as best as possible. Additionally, teachers should place stress on the formation of good habits e.g. loving kindness, good working habits, creativity, and a strong desire for the acquisition of knowledge. Above all, an appropriate education system should not stress only theoretical study or rote learning, but focus on the application of theory to real situations. In line with this, teachers should change the style of examinations away from evaluation of the memorization skills of students to the evaluation of their thinking skills, including their attitudes and personalities. In short, a good education system should aim at the development of productive manpower and adults endowed with loving kindness.

Keyword: education system
formation
good habit

บทนำ

“เปิดโรงเรียนแห่งหนึ่งเท่ากับปิดเรือนจำแห่งหนึ่ง” คำกล่าวของวิกตอร์ ฮูโก ประโยคนี้คงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นความจริงเสียยิ่งกว่าจริง แต่เป็นที่น่าเสียใจเป็นอย่างยิ่งว่านักเขียนท่านหนึ่งซึ่งได้แต่งหนังสือเล่มหนึ่งเพื่อเป็นอนุสรณ์แก่วิกตอร์ ฮูโก ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นนักเขียนชาวฝรั่งเศสที่ยิ่งใหญ่และรู้จักกันอย่างแพร่หลายที่สุด (http://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Hugo สืบค้นเมื่อวันที่ 12/10/2558) ได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มนั้นว่าเมื่อฮูโก พูดเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน ท่านพูดอย่างซื่อๆ เต็มไปด้วยเจตนาดี แต่ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาอย่างลึกซึ้งถึงต้องแก้ไขเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนต่อสังคม

ความจริง ผู้ที่กล่าวเช่นนั้นน่าจะยังไม่เป็นผู้ที่รู้จักฮูโกดีพอ อันที่จริงแล้ว ถึงแม้ฮูโกจะเป็นนักพูดนักเขียนที่มีอยู่ในแวดวงการศึกษา แต่ท่านก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์แขนงต่างๆ อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ดังนั้น เมื่อท่านพูดถึงเรื่องการศึกษาไม่ว่าในรัฐสภาหรือที่ใดๆ ก็ตามท่านก็พูดได้อย่างผู้รู้ ในด้านนี้ผู้หนึ่งเลยทีเดียว

ต้องมีการวางแผนแบบยุทธศาสตร์

การจัดการศึกษาเปรียบได้กับการวางแผนยุทธศาสตร์ในสมรภูมิ ซึ่งแม่ทัพนายกองจะต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับบรรดาทหารผู้ใต้บังคับบัญชาให้รู้เป้าหมายของการรบอย่างถ่องแท้เสียก่อน หลังจากนั้นทุกคนไม่ว่าจะเป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่หรือทหารชั้นผู้น้อยจะต้องร่วมมือร่วมใจกันใช้ทั้งสติปัญญา ความรู้และความเชี่ยวชาญต่างๆ เพื่อฟันฝ่าไปสู่ความสำเร็จหรือชัยชนะ ถ้าหากว่าในระหว่างที่มีการรบอยู่นั้น เกิดมีอุปสรรคขัดขวางมิให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายได้ ก็จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขหรือระดมความคิดใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายนั้นๆ การดำเนินการรบต้องมีการปรับปรุงแก้ไขแผนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายอยู่เสมอ ฉะนั้น การดำเนินการศึกษาก็จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาอยู่เสมอ ฉะนั้น ในการดำเนินการศึกษานั้น อาจจะมีข้อบกพร่องอยู่บ้างซึ่งข้อบกพร่องเหล่านั้นอาจจะเป็นเหยื่ออันโอชะของนักเขียนนักวิจารณ์ที่จะนำไปเขียนโจมตีอย่างเสียๆ หายๆ บางครั้งก็เป็นการโจมตีโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงและสาเหตุของปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นๆ ดีพอ ซึ่งบางครั้งก็เป็นการโจมตีโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงและสาเหตุของปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นๆ ดีพอ ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้ที่ทำงานอยู่ในแวดวงการศึกษาจะต้อง

ไม่ยอมให้สิ่งเหล่านี้ทำให้ท้อแท้หมดกำลังใจ จนกระทั่งยอมแพ้เลิกไปง่ายๆ แต่จะต้องพยายามแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องเหล่านั้น ให้สำเร็จลุล่วงไปอยู่ตลอดเวลา

ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษาก็คือ ในความเป็นจริงแล้ว การศึกษาดูเหมือนว่าจะมิได้ช่วยลดจำนวน เรือนจำหรือจำนวนอาชญากรต่างๆ ได้เลย เราจะเห็นได้ว่า ในขณะที่จำนวนโรงเรียนทวี ขึ้นนั้น จำนวนเรือนจำก็ทวีขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งๆ ที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า โรงเรียนมีส่วน สำคัญยิ่งในการอบรมบ่มนิสัยมนุษย์ แต่เป็น เรื่องที่น่าคิดว่าทำไมเรือนจำยังเต็มอยู่เสมอ และมีการสร้างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

โรงเรียนไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาสังคม ดังกล่าวได้ ถ้าปราศจากผู้บริหารและบุคลากร ที่ดี ถ้าผู้บริหารโรงเรียนไล่ครูอาจารย์ที่ดีมี ความรับผิดชอบและเสียสละอุทิศตนในการ สอนอบรมนักเรียนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ออก หรือผู้กำหนดหลักสูตรหรือแผนการศึกษา ตัดเนื้อหาวิชาที่จะปลูกฝังหลักศีลธรรมในตัว ผู้เรียนออกไปแล้วไซ้ ก็ไม่เป็นที่น่าแปลกใจ เลย ที่เรือนจำทุกแห่งเต็มจนล้นอย่างที่เราเห็นกัน อยู่ทุกวันนี้โรงเรียนประเภทที่กล่าวมานี้มิใช่ โรงเรียนแท้แต่เป็นภาพลวงตาของมัน โรงเรียน เช่นว่านั้นได้กลายเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนแข่งกัน หาความรู้เพื่อที่จะได้รับประกาศนียบัตรอันไร้ค่า

ผลสุดท้ายคือการว่างงาน การประพฤติดีผิดทำนอง คลองธรรมของเยาวชน ฯลฯ ซึ่งก็มีใช้เรื่องที่น่า แปลกใจแต่ประการใด และอาจกล่าวอย่างเต็ม ปากเต็มคำได้ว่า สิ่งเหล่านี้เป็นผลที่โรงเรียน ก่อขึ้นมาเอง

ยุทธศาสตร์การศึกษาต้องมีสาระตะ

อาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนในระบบการ ศึกษาในปัจจุบันนี้ มิได้ให้สิ่งที่เป็นสาระตะ (essence) ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตแก่ผู้เรียน มากเท่าที่ควร ดังที่วิทยากร เชียงกูล ซึ่งปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์และคณบดี วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ได้สะท้อนแนวคิดดังกล่าวไว้ในบทกลอน “เพลง ถิ่นแห่งสถาบัน” เมื่อ พ.ศ.2515 ซึ่งมีท่อน ติดปากว่า “ฉันทเยาว์ฉันทเขลาฉันททั้ง ฉันทจึงมา หาความหมาย ฉันทหวังเก็บอะไรไปมากมาย สุดท้ายให้กระดาษฉันทแผ่นเดียว” (<https://th.wikipedia.org/wiki>)

ด้วยเหตุนี้ การปฏิรูปการศึกษาจึงนับ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งยวด และการปฏิรูปดัง กล่าวนี้จะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของ ทุกๆ คนทุกๆ ฝ่าย ทุกคนจะต้องพยายาม ดำเนินไปสู่เป้าหมายอันเดียวกัน ซึ่งในการนี้ ต้องใช้เวลา ความเสียสละ และความเพียร อดทนเป็นอย่างมาก (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2543:235-244)

ในบทความนี้ ผู้เขียนจะไม่พูดถึงการปฏิรูปโดยตรง แต่จะพูดถึงหลักการ ซึ่งเป็นหลักการง่ายๆ ที่หลายคนลืมหรือมองข้ามไปแล้ว เปรียบประดุจคนหลงทางอยู่ในป่าขณะที่กำลังไปค้นหาสิ่งที่มีค่ามหาศาล

การอบรมเป็นสาระสำคัญของการศึกษา

ก่อนอื่น จะต้องตกลงหรือให้คำจำกัดความให้ได้เสียก่อนว่า “การศึกษา” คืออะไร และ “การอบรม” คืออะไร ศัพท์สองคำนี้มีความหมายแตกต่างกัน และจะใช้คำหนึ่งแทนคำหนึ่งไม่ได้เป็นอันขาด

ในปัจจุบัน มีการใช้ศัพท์สองคำนี้กันอย่างสับสนปนเป ซึ่งคนทั่วไปก็เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่อย่าลืมว่า มีภัยพิบัติอันใหญ่หลวงมากมายที่เกิดขึ้นจากการละเลยหรือมองข้ามสิ่งเล็กๆ น้อยๆ และอันที่จริงแล้ว การใช้คำว่า “การศึกษา” แทน “การอบรม” นั้นมิใช่เรื่องเล็กน้อยเลย

ทุกวันนี้ เราพบคนที่ได้รับการศึกษาแต่ไม่ได้รับการอบรมมากมาย คนเหล่านี้มีความรู้ก็จริงแต่ไม่มีจรรยาบรรณของผู้ดี ไม่รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรประพฤติปฏิบัติ ซึ่งตรงกันข้ามกับคนที่ได้รับการอบรมที่ดี คนเหล่านั้นจะมีมารยาทที่ดี พูดจาสุภาพอ่อนหวาน มีการประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม ในยุคนี “การอบรมสั่งสอน” เกือบจะไม่มีความหมายแล้ว คนส่วน

ใหญ่เห็นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ล้าสมัย ระเบียบกฎเกณฑ์และมารยาทสังคมก็สละทิ้งเสียสิ้น โดยกล่าวหาว่าเป็นสิ่งที่ขัดต่อชีวิตที่เป็นสุขและอิสระเสรี นอกจากนี้ สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ยังเป็นตัวต้นเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการทำลายล้างการอบรมสั่งสอนที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งในเรื่องการศึกษาในปัจจุบันก็คือ มีผู้สอนเป็นจำนวนมากในสมัยนี้ที่ได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี แต่ไม่ได้รับการอบรมที่ดี เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เขาจะให้การอบรมสั่งสอนที่ดีแก่ศิษย์ได้อย่างไรกัน

มีครูอาจารย์จำนวนไม่น้อยที่เกิดมาในครอบครัวที่ไม่มีการศึกษาหรือมีการศึกษาน้อยในระดับสูงเมื่อเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาและสำเร็จออกไปเป็นครูอาจารย์จึงพยายามที่จะสั่งสอนให้ลูกศิษย์เรียนต่อไปสูงๆ เพื่อที่จะได้ไม่มีสภาพเหมือนกับครอบครัวที่เขาเกิดมานั้น แต่ไม่ได้สนใจอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดี การให้ศึกษาแบบนี้เปรียบเสมือนการสร้างโต๊ะที่ไม่มีขาใช้งานอะไรไม่ได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง สังคมปัจจุบันจึงมีแต่ปัญหาความยุ่งยากนานัปการ

การศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาแบบวัฒนธรรมอุตสาหกรรม ซึ่งมุ่งผลิตคนที่มีความรู้พร้อมกันคราวละมากๆ โดยให้ความรู้อย่างเดียวกัน ถึงแม้ผู้เรียนจะมีภูมิหลังและลักษณะ

นิสัยหรือความโน้มเอียงต่างหากก็ตาม การศึกษาดังกล่าวเน้นการท่องจำความรู้จากตำราที่สามารถควบคุมให้เป็นมาตรฐานเดียวกันได้ง่ายและประเมินผลได้สะดวก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การศึกษาแบบนี้จำลองมาจากโรงงานซึ่งผลิตสินค้าออกมาคราวละมากๆ โดยใช้พิมพ์หรือแบบหลอมเดียวกัน และมีการจัดการแบบบนสู่ล่าง (พระไพศาล วิสาโล. 2552:361)

หากผู้เรียนไม่มีรากฐานอันมั่นคงฝ่ายจิตวิญญาณ เนื่องจากผู้สอนดูถูกหรือมองข้ามความสำคัญของการอบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดี โดยมุ่งแต่จะให้พวกเขามีความรู้ความสามารถทางฝ่ายโลกแต่ฝ่ายเดียวดังกล่าว ก็จะทำให้เกิดผลเสียหายแก่เยาวชนและสังคมอย่างมีอาจที่จะประเมินได้ และการที่จะแก้ไขบำบัดผลร้ายที่เกิดขึ้นจากความหลงผิดทางการศึกษาดังกล่าวนี้นี้จะต้องใช้เวลายาวนานมาก

วิคเตอร์ อูโก ในฐานะที่เป็นจินตกรวีหรือนักประพันธ์ได้ยกย่องความสวยงามสดงงาม หรือสุนทรียภาพของสิ่งต่างๆ ความมีจิตใจสูงส่ง ความรักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะต่อผู้ที่อ่อนแอ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ได้รับความไม่เป็นธรรม แต่การศึกษาในปัจจุบันได้ยกย่องหรือก่อให้เกิดความชั่วช้าสามานย์ การแก่งแย่งชิงดี การเอารัดเอาเปรียบ และความยุติธรรมต่างๆ นานาในสังคม การศึกษาสมัยใหม่ได้ส่งเสริมให้มนุษย์เฝ้าหาความสนุกสนาน

สบายโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม ขนบประเพณีอันดีงาม หรือความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น การกระทำดังกล่าวนี้จะเรียกว่าเป็นการอบรมสั่งสอนได้อย่างไร

สภาพการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้จำเป็นต้องมีการเยียวยาแก้ไข ผู้ปกครองหรือครูบาอาจารย์บางท่านอาจหาข้อแก้ตัว เพื่อที่จะไม่ต้องเหนื่อยแรงได้ต่างๆ นานา เช่นอ้างว่าถึงทำไปก็เสียเวลาเปล่า เพราะไม่สามารถสู้กับอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ไม่ดีได้ นอกจากนั้นสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในยุคปัจจุบันยังได้ชักนำบรรดาเยาวชนทั้งหลายไปสู่ความเลวร้ายอย่างชนิดรังไม่อยู่ อันที่จริงแล้วการอ้างเช่นนี้เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากทุกคนสามารถที่จะเปลี่ยนสภาพการณ์แวดล้อมได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องอาศัยความกล้าหาญและความพากเพียรอดทนเป็นอย่างมาก

การอบรมให้รู้จักคิดสร้างสรรค์เป็นสาระดีข้อแรก

นอกจากโรงเรียนในยุคปัจจุบันไม่มีการอบรมสั่งสอนศีลธรรมกันอย่างแท้จริงแล้ว การให้การศึกษาหรือการให้ปัญญาความรู้ที่แท้จริงนั้นก็แทบไม่มีเลย ครูอาจารย์ก็สักแต่สอนหนังสือมิได้สอนคน กล่าวคือ สอนไปตามตำรามิได้สอนให้รู้จักคิดให้กว้างขวางลึกซึ้ง ให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้ผู้เรียน

เรียนอย่างไม่มีชีวิตชีวาและเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ความจริงแล้วมิใช่ว่าตำราไม่ดีหรือไม่มีความหมาย แต่ผู้สอนที่ดีจะต้องรู้จักแก้ไขดัดแปลงหรือประยุกต์ตำราให้เข้ากับความสนใจและความพร้อมของผู้เรียน และให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนการสอนจึงจะสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายได้

การอบรมให้รู้จักประยุกต์จากทฤษฎีเป็นสาระดัดแปลง

นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังจะต้องฝึกผู้เรียนให้รู้จักสังเกตข้อเท็จจริง ให้รู้จักพินิจพิเคราะห์เหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ต่างๆ ว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร รู้จักมองเห็นความสัมพันธ์กันและความแตกต่างกันของสิ่งต่างๆ รู้จักตัดสินหรือประเมินค่าของสิ่งต่างๆ ว่ามีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ตลอดจนรู้จักประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งของการศึกษาอบรม แต่การศึกษาในปัจจุบันเน้นการท่องจำเป็นหลักหรือเน้นการเรียนรู้ทางทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ซึ่งการศึกษาในทางที่ถูกที่ควรต้องฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดและปฏิบัติอย่างถูกต้อง โดยเน้นการปรับประยุกต์ทฤษฎีให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาของบุคคลและสังคม (พระไพศาล วิสาโล. 2552.353-359)

การอบรมเจตคติเป็นสาระดัดแปลงข้อสาม

องค์ประกอบอีกประการหนึ่งของการศึกษา คือ การสอบ ซึ่งความจริงแล้วการสอบมิใช่เรื่องสลักสำคัญอะไรนัก แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เราเน้นความสำคัญของการสอบมากเกินไปจนเหตุและผลปล่อยให้การสอบเป็นตัวกำหนดอนาคตหรือความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียนเลยทีเดียว และการสอบนั้นก็มักจะวัดเฉพาะความรู้ของผู้ที่เข้าสอบเท่านั้น แต่มิได้วัดบุคลิกภาพ ความคิดอ่าน ทักษะ และความสามารถทั่วไปของเขาซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกว่า มีสุภาษิตบทหนึ่งกล่าวว่าข้าวสาลีเพียงหนึ่งเมล็ดที่อยู่ในมือของคนงานที่ขยันยังดีกว่ายุงที่มีข้าวเต็มของคนที่ไร้น้ำใจและปราศจากความเพียร เพราะฉะนั้น ครูที่ออกข้อสอบซึ่งต้องใช้ความคิดมากกว่าความจำ และสามารถวัดทักษะ เจตคติหรือบุคลิกภาพของนักเรียนได้ด้วยนั้น จึงนับว่าเป็นผู้ที่ควรแก่การยกย่องชมเชยเป็นอย่างยิ่ง

การอบรมให้ตระหนักในความสำคัญของครอบครัวและโรงเรียนเป็นสาระดัดแปลงข้อสี่

โรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญที่สุดสถาบันหนึ่งที่มีส่วนกำหนดอนาคตของโลก ความจริงสถาบันครอบครัวก็มีความสำคัญมากในสังคม แต่สภาพการณ์ปัจจุบันที่พ่อแม่ต้องทำมาหากินตัวเป็นเกลียวไม่มีเวลาสั่งสอนอบรมลูก ทำให้

โรงเรียนมีความสำคัญมากกว่าครอบครัวในการให้การศึกษาอบรมเด็ก (วิสูตร ชลนิธิ. 2558:4, 133) ด้วยเหตุนี้ ครูจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่ของตนและไม่ยอมแพ้หรือท้อถอยต่อความยากลำบาก และอุปสรรคต่างๆ ซึ่งย่อมมีอยู่เสมอ

การอบรมให้มีความสุขกับการทำงานเป็นสาระดีข้อห้า

โรงเรียนสามารถช่วยแก้ปัญหาสังคมเรื่องการว่างงานได้ด้วยการปลูกฝังเยาวชนและชักชวนประชาชนให้นิยมงานด้านเกษตรกรรม ความจริงโรงเรียนควรที่จะทำเช่นนี้มานานแล้ว เมื่อคริสต์ศตวรรษที่แล่นนักการเมืองผู้หนึ่งได้เตือนให้สังวรว่า อุตสาหกรรมเป็นอันตรายต่อสังคม เขาเขียนไว้ว่า เกษตรกรรมเลี้ยงคนที่เกิดมา แต่อุตสาหกรรมให้กำเนิดคนที่มันเลี้ยงไม่ได้ แต่ไม่ค่อยมีใครเชื่อฟังเขา การว่างงานจึงมีอยู่ทั่วไป และความยุ่งยากต่างๆ นานาในสังคมก็เกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่เห็นกันอยู่ทุกวันนี้

หลายต่อหลายคนกล่าวว่า โลกเราจะต้องมีการเจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง เราจะไปหยุดยั้งหรือขัดขวางพัฒนาการของโลกไว้หาได้ไม่ และการว่างงานก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ควบคู่มากับความเจริญก้าวหน้า ซึ่งคำกล่าวนี้ก็อาจเป็นความจริงถ้าหากพัฒนาการนั้นขาด

ระเบียบ การว่างงานก็ย่อมจะต้องมีขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่โลกของเรานั้นกว้างใหญ่ไพศาลมาก และยังมีที่รกร้างว่างเปล่าอีกมากมายที่ยังรอคอยการพัฒนาอยู่ ถ้ามีการจัดระบบระเบียบที่ดี มีการกระจายงานและรายได้ที่เหมาะสมก็จะช่วยแก้ปัญหาการว่างงานได้ นอกจากนี้ โรงเรียนก็ยังสามารถช่วยสังคมได้ในเรื่องนี้อีกแรงหนึ่ง ด้วยการจัดการศึกษาอบรมที่เหมาะสมถูกต้อง โดยสั่งสอนอบรมผู้เรียนให้รู้จักทำงาน ให้รู้จักหางานทำ ตลอดจนสอนให้รู้จักคิด รู้จักค้นหา รู้จักประดิษฐ์สิ่งต่างๆ แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายเหลือเกินที่มีครูเป็นจำนวนมากไม่สามารถสั่งสอนอบรมผู้เรียนให้รู้จักทำงาน ให้รู้จักหางานทำ ตลอดจนสอนให้รู้จักคิด รู้จักค้นหา รู้จักประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ได้เพราะตัวเองมิได้มีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู ที่มาเป็นครูก็เพราะหางานอย่างอื่นทำไม่ได้เท่านั้น

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในชนบทนั้น จะต้องมีการจัดหลักสูตรและฝึกฝนอาชีพแก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและความต้องการของประชาชน ไม่ควรที่กระทรวงศึกษาธิการจะไปกำหนดหลักสูตรหรือจัดวางโครงการฝึกฝนวิชาชีพชนิดตายตัวเหมือนกันทุกๆ ท้องถิ่น ซึ่งการกระทำเช่นนั้นจะไม่เกิดผลดีเลย เพราะแต่ละท้องถิ่นมีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันออกไป การจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอาชีพที่

ไม่มีในห้องถื่นนั้น จะทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจที่จะเรียน และไม่สนองความต้องการของผู้ปกครอง ตลอดจนมีปัญหาอื่นๆ ติดตามมาอีกมากมาย

นอกจากนี้ โรงเรียนสามารถที่จะช่วยเหลือชุมชนในชนบทได้ด้วยการเป็นศูนย์กลางในการระดมความคิดของประชาชน ซึ่งสิ่งที่เรียกกันว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งในเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่วิกตอร์ ฮูโก ซึ่งอยู่เคียงข้างผู้ยากไร้และได้ต่อสู้เรียกร้องเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเสมอมา (https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Hugo สืบค้นเมื่อ 12/10/2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญเป็นอย่างมาก

การอบรมบ่มเพาะความสนใจศึกษาเป็นสารัตถะข้อหก

การจัดหลักสูตรเนื้อหาวิชาเรียนที่ผู้เรียนไม่สนใจนั้นทำให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ครูผู้สอนบางท่านเมื่อสอนศิษย์ที่ไม่ยอมรับรู้อะไรก็ถึงกับยอมแพ้เองง่ายๆ บางคนก็ยกสุภาษิตขึ้นมาเปรียบเทียบกับ เหมือนกับการให้น้ำแก่วัวควายที่ไม่กระหายหรือตักน้ำรดหัวตอ ซึ่งก็นับเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น ผู้ที่มีหน้าที่จัดหลักสูตร หรือวางแผนการศึกษาน่าที่จะเป็นครูในชนบทเสียก่อน เพื่อที่จะได้รับประสบการณ์

ตรงและเกิดความเข้าใจงานของครูบ้านนอกอย่างถ่องแท้ ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ก็เนื่องมาจากผู้วางแผนมิได้เป็นผู้ปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติมิได้เป็นผู้วางแผน ถ้าแก้ปัญหานี้ด้วยการให้ผู้วางแผนได้ออกไปปฏิบัติงานในห้องถื่นจริงๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปัญหาความท้อแท้เบื่อหน่ายของครูที่ต้องสอนเรื่องที่ไม่เหมาะสมกับความสนใจ สติปัญญา ความสามารถ และความพร้อมของเด็กนักเรียน หรือต้องสอนในเรื่องที่ไร้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนก็จะหมดไป หรืออย่างน้อยก็ทุเลาเบาบางลงไปบ้าง

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือความสูญเปล่าทางการศึกษา มีห้องเรียนจำนวนไม่น้อยที่นักเรียนล้นห้องเนื่องจากเด็กสอบตกซ้ำชั้นหรือต้องเรียนซ้ำบางรายวิชา เด็กบางคนมีระดับสติปัญญาต่ำ เรียนเท่าไรก็สอบตกแล้วตกอีก เด็กบางคนเข้าโรงเรียนสี่ปีแล้วยังอ่านหนังสือไม่ออก คิดเลขไม่เป็น ถ้าให้เด็กเหล่านี้เรียนอยู่เรื่อยๆ ก็เป็นการเสียเวลาทั้งของครูและนักเรียนเหล่านั้นตลอดจนเพื่อนนักเรียนในชั้น ควรจะให้พวกเขาได้ออกไปช่วยผู้ปกครองทำงาน หรือประกอบอาชีพเสียยังจะดีกว่า และในกรณีที่เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา เช่นว่านี้ จะหาว่าครูไม่มีประสิทธิภาพหรือเสนอให้เลิกมีโรงเรียนเสียมิได้เป็นอันขาด เพราะไม่มีอะไรที่จะมาทดแทนโรงเรียนได้

ปัญหาการศึกษาของแต่ละประเทศนั้น มีความคล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้น เราจึงควรสนใจในปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการศึกษาของประเทศอื่น เพื่อที่จะนำมาดัดแปลงใช้ประโยชน์กับประเทศของเรา ประเทศสังคมนิยมบางประเทศ เช่น ประเทศเวียดนาม แก้ปัญหาการดูถูกดูแคลนงานที่ใช้แรงงานของผู้เรียน ด้วยการให้นักเรียนนักศึกษาเรียนครึ่งวันและทำงานใช้แรงงานอีกครั้งวัน โดยคำถามสำคัญหนึ่งในหัวข้อที่ครูจะให้นักเรียนตอบมาเป็นการบ้านคือ วันนี้ นักเรียนช่วยพ่อแม่ทำงานหรือยัง (เพ็ญศรี เผ่าเหลืองทอง. 2557:42) แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า ประเทศอื่นๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการแก้ปัญหาเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำงานที่ใช้แรงงานของผู้เรียนด้วยวิธีนี้

การอบรมให้ครูมีขวัญกำลังใจและมีความศรัทธาในวิชาชีพครูเป็นสาระตงข้อเจ็ด

ในการแก้ไขปัญหาคการศึกษาต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ขวัญและกำลังใจของครูเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งถ้าหากครูอาจารย์ทั้งหลายมีขวัญและกำลังใจ ตลอดจนความตั้งใจจริงที่จะทำให้งานของโรงเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายแล้วไซ้ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ก็จะมีหมดสิ้นหรือลดน้อยลงไปได้ และเมื่อทุกคนทำหน้าที่ของตนด้วยมโนธรรมอันสัตย์ซื่อ ความ

ศรัทธาและการตระหนักถึงความสำคัญของงานอันขาดเสียมิได้ของตนก็จะเกิดขึ้นอย่างแรงกล้า เป็นความแรงกล้าที่ไม่มีสิ่งใดจะสู้ได้

สิ่งที่จะช่วยให้มีการแก้ไขปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้นได้อีกประการหนึ่งก็คือ การวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์หรือการติเพื่อก่อ ซึ่งในเรื่องนี้ วิกตอร์ ฮูโก ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่มีความสนใจในเรื่องของการศึกษามาก ได้กล่าวตำหนิอย่างรุนแรงต่อบรรดาพระสงฆ์หรือนักบวชที่ดำเนินกิจการโรงเรียนอยู่ในสมัยของท่าน ถึงแม้ท่านจะตำหนิเกินกว่าเหตุไปบ้าง แต่ก็มีเหตุน่ารับฟังและน่านำไปพิจารณาแก้ไขมิใช่น้อย

ในการสั่งสอนอบรมนักเรียนให้เป็นคนดีนั้น เราต้องสังวรไว้เสมอว่า ครูผู้สอนมีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าครูและนักเรียนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น นักเรียนก็จะยังสามารถซึมซาบรับเอาบุคลิกภาพ แนวความคิด การประพฤติปฏิบัติ ตลอดจนการเชื่อหรือไม่เชื่อศาสนาของครูผู้นั้นไว้ในตัวได้ง่ายดายมากขึ้น

การอบรมให้มีศรัทธาต่อศาสนาเป็นสาระตงข้อแปด

การอบรมให้มีความศรัทธาการสอนเนื้อหาวิชาต่างๆ โดยไม่ยอมเกี่ยวโยงกับ

ศาสนา กับการสอนวิชาต่างๆ โดยยึดศาสนาเป็นหลักนั้น มีผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างใหญ่หลวง และการสอนของครูที่เชื่อและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ก็แตกต่างอย่างลิบลับกับการสอนของครูที่ไม่เชื่อและไม่ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนา

อันที่จริงแล้ว ความเชื่อทางศาสนาและความรู้มีได้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกันเลยและ “...โลกกับธรรมต้องผานกัน...” (พระไพศาล วิสาโล. 2552:279) นักการศาสนาท่านหนึ่งก็ได้ให้ อรรถาธิบายไว้อย่างชัดเจนถึงความสอดคล้องต้องกันระหว่างความเชื่อและปรัชญาจนตลอดจนความรู้จะที่เกิดจากปรัชญาหรือสติปัญญานั้น ท่านกล่าวว่า เป็นไปไม่ได้ที่ความเชื่อและความรู้ที่แท้จริงจะขัดแย้งกัน ความรู้ต่างๆ ในชีวิตซึ่งจะช่วยให้เขาเข้าใจถึงความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ (Whitman. 1985:276) หรือมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในหลักธรรมชาติด้านยิ่งใหญ่อ่างหาขอบเขตมิได้ซึ่งว่าไปแล้วก็คือหลักธรรมหรือความเป็นจริงนั่นเอง

แต่เป็นที่น่าเสียดายเหลือเกินที่มีประชาชนจำนวนไม่น้อยมองข้ามความสำคัญของการศึกษาอบรมที่จะต้องยึดเอาหลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นหลัก พวกเขาไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดเรื่องการศึกษอบรมของศาสนา พวกเขาจึงไม่สนใจในเรื่องของการศึกษอบรม พวกเขาเพียงสนใจเอาใจใส่แต่การที่จะให้ลูกหลานของตนได้ศึกษาหาวิชาความรู้ทางฝ่ายโลกเพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพโดยไม่คำนึงเรื่องทางฝ่ายจิตวิญญาณเลย เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยที่มีเยาวชนเป็นจำนวนมากที่เสียไปในยุคสมัยของเรา (พระธรรมปิฎก. 2543:173-187)

สรุป

การศึกษากับการอบรมนั้นไม่เหมือนกัน การศึกษาปลูกฝังความรู้ ส่วนการอบรมนั้นปลูกฝังจริยธรรม ความเชื่อ ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนบุคลิกภาพ การศึกษาและการอบรมนี้จะต้องดำเนินควบคู่กันไปในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งทางฝ่ายโลกและฝ่ายจิตวิญญาณ ถ้าทำได้ดังนี้แล้ว คำกล่าวของวิกตอร์ ฮูโกที่ยกมากล่าวข้างต้นนั้นก็จะความจริงขึ้นมาอย่างไม่ต้องสงสัย

บรรณานุกรม

- พระธรรมปิฎก. (2543). **หากไร้อิสรภาพทางปัญญาชัยชนะจะมีมาจากไหน**. ในแสวงหาทางออก
จากภาวะวิกฤตภายใต้ความซับซ้อนของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ภัคธรรมศ.
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). **พุทธศาสนาไทยในอนาคต: แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต**. พิมพ์
ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมล คีมทอง.
- เพ็ญศรี เผ่าเหลืองทอง. (2557). **การศึกษาอีกแล้ว**. ในมติชน. (ปีที่ 35 ฉบับที่ 1797, 23-29 ม.ค.
2558).
- วิทยากร เชียงกูล. (2558). [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: https://th.wikipedia.org/w/index.php?title=วิทยากร_เชียงกูล&oldid=6110227.
- วิสูตร ชลนิธิ. (2558). **กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบ้านสะพานสี่ อำเภอปลวกแดง จังหวัด
ระยอง**. ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชนครินทร์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2543). **ข้อพิจารณาเพื่อการปฏิรูปวัฒนธรรมการเรียนรู้**. ในแสวงหาทางออก
จากภาวะวิกฤตภายใต้ความซับซ้อนของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ภัคธรรมศ.
- Victor Hugo. (2015). [Online]. Available: https://en.wikipedia.org/wiki/Victor_Hugo.
- Whitman, Walt. (1985). **Miracles**. In **Introducing Literature**. New York: Macmillan.

การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน
ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม:
กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

The Development of an Administrative Model
for Students Qualities in Catholic Standard
by Participatory Action Research:
Case Study of Darasamutr School.

บาทหลวง นันทพล สุขสำราญ

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ดร.ธนวิน ทองแพง

* อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Rev.Nantapon Suksamran

* Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Burapha University.

Dr.Thanawin Thongpang

* Lecturer at Faculty of Education, Burapha University.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 29 พฤษภาคม 2560

* ดอรับบทความ 14 มิถุนายน 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบฯ ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง และระยะที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ผู้เข้าร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการแบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แบบบันทึกภาคสนาม แบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก และการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. รูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อม และบรรยากาศการประกาศข่าวดีตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านชุมชนการศึกษา ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักภักดี มีดังนี้คือ โครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน โดยฝ่ายสำนักบริหารร่วมกับฝ่ายธุรการ การเงิน โครงการประสานความร่วมมือ โดยฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน โครงการดาราตาวิเศษ (รณรงค์รักษาความสะอาดและสิ่งแวดลอม) โดยฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน กิจกรรมอาสาพัฒนา โดยฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรม การอบรมคุณธรรมจริยธรรมโดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน กิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต โดยฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรมร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน และกิจกรรมชุมชนคนดี ดาราสมุทร (สมุดบันทึกความสำเร็จ) โดยฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรม

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักภักดี มีตัวชี้วัดความสำเร็จของทุกโครงการรวม 25 ตัวชี้วัด การดำเนินงานบรรลุผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 21 ตัวชี้วัด การดำเนินงานได้ผลเท่ากับตัวชี้วัดความสำเร็จ 1 ตัวชี้วัด และการดำเนินงานได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ตัวชี้วัด ครูที่ได้เข้าร่วมโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตได้รับการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเองสู่การเป็นเพื่อนร่วม

ทางชีวิตกับผู้เรียนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกลุ่มทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้าน ความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จัก ธรรมชาติ ไปในทางที่ดีกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่ คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

Abstract

The purposes of this research aim 1) To study the management styles and conditions in Catholic schools under the Diocese of Chanthaburi; 2) To develop a quality management model for learners align to standard of Catholic education in basic education; 3) To study the effect of the use of the management model on the quality of learners according to the educational standards of Catholic primary education. This study is divided into 5 phases. Phase 1 analyzing and synthesizing information. Phase 2 to create a quality management model for learners in accordance with Catholic Education Standards through participatory action research. Phase 3 to develop a Quality Management Model for Learners Based on Catholic Education Standards. Phase 4 examine the suitability and performance of the model with quasi-experimental research and Phase 5 conclusion and endorsement of quality management models for learners in accordance with Catholic Education Standards. The participants included 45 administrators, teachers, students, and parents. The instrument used in the research were the questionnaire on the management

model, a participatory note recording, field recording, quality assessment model for learners according to Catholic education standards, and qualitative and quantitative data analysis by descriptive statistics, ie mean and standard deviation. Qualitative analysis with content analysis

The research findings that:

1. Management Patterns and Conditions in Catholic Schools under the Diocese of Chanthaburi by the educational standards of Catholic education with the vision of “Outstanding educational identity is a Catholic school of Catholic Education” the overall and category separately reported that the result was at the highest level and ranked from highest to lowest. The first three rank were administrators, management and the learning environment and the atmosphere of evangelized. And the last rank were the education for community. For an awareness of teachers' duties in Catholic schools under the Diocese of Chanthaburi. According to the educational standards of Catholic education. The overall level was high level.

2. Quality management model for learners according to Catholic education standards. Responsibility The volunteer spirit Forgiveness And the nature of knowledge is the project is the teacher of life with the students by the Department of Administration together with the Department of Finance, the project coordinated by the curriculum management and academic work with the Department of moral ethics. The magic star project (Clean and Environmental

Campaign) by Student Services and Activities. Volunteer activities developed by pastoral and apostolic ministry. Ethics and moral education by the Department of moral ethics. Moral activities lead the life of the pastoral and apostolic ministry in collaboration with the ethics and moral education department. And the Good Samaritan Sea Life Club. (Book of Good Deeds) by the Department of moral ethics together with the pastoral and apostolic department.

3. The effect of administrative model on quality of learners on Catholic education standards. The responsibility domain, the volunteer spirit domain, the forgiveness domain and the nature of caring domain were specified with all these 25 key point. 21 of these key points achieve the goal. 1 successful key point with the equally successful require and three successful key points were lower than expectation. Teachers who have participated in the project The teacher's role considered as the life partner of the students had developed their own self-awareness to be lifelong companions higher than the previous patterns usage. The Matthayom 4 students participating in the experimental group using the quality administrative model of learners according to the Catholic Education Standards have changed their behavior in term of the responsibility domain, the volunteer spirit domain, the forgiveness domain and the nature of caring domain in the better than before using the administration model to qualify learners according to Catholic education standards.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดใน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว และสร้างสรรค์ความ เจริญก้าวหน้า ในสังคมและประเทศชาติ การ ศึกษาที่สัมพันธ์กับสังคมจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้อง ซึ่งกันและกันอย่างแยกมิได้ (ไพฑูริย์ สีนลา รัตน์, 2555) ดังนั้น การศึกษามีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อทั้งบุคคล สังคม และประเทศชาติ โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาจึงเป็น องค์การที่มีความสำคัญในสังคม มีพันธกิจใน การพัฒนาคน สู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนเอกชนคาทอลิกในประเทศไทย มีพันธกิจ ที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษา ซึ่ง บูรณาการความเชื่อ วัฒนธรรมและชีวิตให้ กลมกลืนเข้าหากัน มีส่วนช่วยเหลือหลอม สมาชิกของพระศาสนจักรให้มีวิถีชีวิตที่มี ความสมบูรณ์ ผ่องแผ้วทางศีลธรรม (สมณ กระทรวงการศึกษาคาทอลิก, 2531, หน้า 143) นอกจากนี้ พระศาสนจักรพิจารณาเห็นว่า โรงเรียนคาทอลิกเป็นเครื่องมือพิเศษในการ ส่งเสริมให้การอบรมบ่มเพาะมนุษย์ทั้งครบ พัฒนามนุษย์จากภายใน ปลดปล่อยเขาให้เป็น อิสระจากเงื่อนไขต่างๆ ที่กีดกันไม่ให้เขาบรรลุ ถึงความเป็นมนุษย์ทั้งครบ (สมณกระทรวงการ ศึกษาคาทอลิก, 2520, หน้า 35)

จากรายงานวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษา คาทอลิกในการฝ่าวิกฤตการศึกษาของชาติ ของธาริณี โชติกเสถียร และณัฐพิมล ขนิษฐ บุตร (2557) โดยสภาการศึกษาคาทอลิกแห่ง ประเทศไทย พบว่า โรงเรียนคาทอลิกใน ประเทศไทยควรพัฒนาต่อไปในเรื่องการขาด อัตลักษณ์กลาง หรือมาตรฐานของหลักสูตร การศึกษาในโรงเรียนคาทอลิกที่เหมือนกัน ทั่วประเทศ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิก ในการรับรู้ของบุคคลภายนอก ไม่สะท้อนถึง อัตลักษณ์ที่แท้จริง การถ่ายทอดพันธกิจหลัก ของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิกจากบุคคล รุ่นเก่าไปสู่รุ่นใหม่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่า ที่ควร สอดคล้องกับสมณกระทรวงการศึกษา คาทอลิก (2520, หน้า 51) ที่กล่าวว่า บ่อย ครั้งพื้นฐานที่ขาดไปของบุคลากรคาทอลิก ที่ทำงานในโรงเรียนก็คือ การตระหนักรู้ถึง อัตลักษณ์ของโรงเรียนคาทอลิกอย่างชัดเจน และความกล้าหาญที่จะรับผลพวงจากการ ปฏิบัติตามอัตลักษณ์นั้นนอกจากนี้ ผลการ ศึกษาวิจัยดังกล่าวยังพบว่า โรงเรียนคาทอลิก ได้รับความท้าทายจาก ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การขาดมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านคุณธรรม จริยธรรม แสดงถึงอัตลักษณ์การศึกษา คาทอลิกที่ชัดเจน ที่เห็นผลลัพธ์เป็นรูปธรรม ผู้ปกครองมุ่งเน้นไปที่การปลูกฝังความฉลาด ทางสติปัญญา และการวัดผลทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษา

โรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยตาม
อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ของสุรินทร์
จารย์อุปการะ (2556) ที่พบว่า การบริหาร
จัดการตามนโยบาย การจัดการศึกษาคาทอลิก
แบบมีส่วนร่วม ควรมีระบบการให้การศึกษา
อบรมผู้เรียนทั้งภายในโรงเรียนและภายนอก
โรงเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า การกำหนด
หลักสูตรบนพื้นฐานคุณค่าพระวรสารควรมี
การจัดทำหลักสูตรให้ครอบคลุมการพัฒนา
ผู้เรียนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมด้วยมิติ
ของความเชื่อในศาสนา และควรให้มีการ
กำหนดเป้าหมาย การจัดการศึกษาที่สอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์ ปรัชญาการศึกษาคาทอลิก
และนโยบายของสภาประมุขบาทหลวงโรมัน
คาทอลิกแห่งประเทศไทย

จากสภาพดังกล่าว และด้วยเจตนารมณ์
อันหนักแน่นของฝ่ายการศึกษาสังฆมณฑล
จันทบุรีที่ต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม
หลักปรัชญาการศึกษาคาทอลิก จึงได้กำหนด
มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน เป็นการดำเนินการตามนโยบาย
อันเกิดจากการร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ด้าน
การจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์
มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกกลุ่มโรงเรียน
คาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี (รสจ.)
ปีการศึกษา 2557-2561 โดยคณะกรรมการ
สภาสังฆ และคณะกรรมการบริหารสังฆมณฑล
จันทบุรี มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดการ

ศึกษาภายใต้วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้คือ “อัตลักษณ์
การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการ
ศึกษาคาทอลิกมุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม”
(ฝ่ายการศึกษาอบรม, 2557)

โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ได้บริหาร
จัดการตามวิสัยทัศน์และพันธกิจดังกล่าวมา
เป็นเวลา 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2557-
2558) พบข้อมูลจากรายงานประเมินคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2557 และ
2558 สอดคล้องกัน สามารถสรุปได้ว่าโรงเรียน
ควรจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับความสามารถใน
การพัฒนานักเรียนให้มีความกล้าแสดงออก
ด้านสังคมให้มากขึ้นอย่างเหมาะสมกับวัย โดย
มีวินัย มีความรับผิดชอบ เชื่อฟังคำสั่งสอนของ
พ่อ แม่ ครู อาจารย์ มีความซื่อสัตย์ สุจริต
ช่วยเหลือ แบ่งปัน เล่น และทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ ประพฤติตนตามวัฒนธรรมและศาสนา
ที่ตนนับถือ (โรงเรียน ดาราสมุทร ศรีราชา,
2557, หน้า 234-255) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยัง
ได้ทำการสัมภาษณ์ครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
ส่งเสริมอัตลักษณ์ผู้เรียน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยว
กับสภาพการดำเนินงานและสภาพปัญหาพบ
ว่า ในการดำเนินการสร้างอัตลักษณ์ผู้เรียน
โรงเรียนมีการบริหารจัดการตามนโยบายการ
จัดการศึกษาคาทอลิกแบบมีส่วนร่วม มีการ
กำหนดหลักสูตรบนพื้นฐานคุณค่าพระวรสาร
มีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
คุณค่าพระวรสาร มีการจัดกิจกรรมจิตอาสา

การพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

ส่งเสริมให้นักเรียนทำประโยชน์เพื่อสังคม ส่วนสภาพปัญหาที่ทำให้นักเรียนโรงเรียน ดาราสมุทรยังไม่สามารถบรรลุถึงการมีคุณภาพ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มีสาเหตุสำคัญดังนี้คือ 1) ผู้เรียนได้รับการ ศึกษาอบรมตามแนวทางที่เป็นเอกลักษณ์ แต่ยังไม่สามารถบูรณาการสู่การปฏิบัติจน กลายเป็นนิสัยและคุณลักษณะแห่งตน (อัตลักษณ์) โดยเริ่มต้นตั้งแต่การส่งเสริม ความตระหนักในความสำคัญของการเป็นคน ที่มีเมตตา ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความกตัญญู มีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา รู้จักปรับใช้ผู้อื่น รู้จักรักษาสิ่งแวดล้อม 2) แม้จะมีการบูรณา การคุณค่าพระวรสารเรื่องความรักในแผน การสอนแล้ว แต่ครูผู้ถ่ายทอดยังไม่สามารถ นำผู้เรียนให้เข้าถึงสาระสำคัญของคุณค่า ดังกล่าว 3) ครูผู้สอนยังไม่สามารถสร้างแรง บันดาลใจให้ผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นเพราะ ครูผู้สอนเองก็ยังขาดซึ่งแรงบันดาลใจด้วย เช่นเดียวกันจึงไม่สามารถส่งต่อนักเรียนให้เกิด แรงบันดาลใจ ทำให้ขาดซึ่งการวางแผนในชีวิต ชีวิตยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจน (เตือน ตรียะ พานิชกุล และคณะ, สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2558)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว จึงเป็นที่มาของงานวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัญหาสู่ การพัฒนาแบบการบริหารจัดการใน

โรงเรียน สู่การมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก มาตรฐานที่ 4 ที่ว่า ผู้เรียน มีคุณลักษณะนิสัยตามคุณค่าพระวรสาร “ด้าน การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม” โดย งานศึกษาวิจัยนี้เลือกศึกษา 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีจิตอาสา รู้จักให้อภัย และรักษัธรรมชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ และสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
2. เพื่อพัฒนาแบบการบริหารจัดการ สู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการ บริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบ การบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การ ศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วม แบ่งเป็น 5 ระยะ ดังต่อไปนี้คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเบื้องต้นและการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ

ทำการเก็บข้อมูลเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาคาทอลิก การพัฒนาอัตลักษณ์ผู้เรียนและมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจในระยนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบ การบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี ด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ด้านชุมชนการศึกษา และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี และแบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักรู้ในหน้าที่ (Self-Awareness) ของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) 5 ระดับตามแบบของ Likert (Likert's rating scale) ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective congruence: IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง .80-1.00 คัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .8 ตามเกณฑ์การพิจารณาที่ได้กำหนดไว้ ทำการแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามบางข้อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูล จำนวน 101 ข้อ จากนั้น

ทำการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (α -Cronbach's alpha coefficient) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาที่มีค่ามากกว่า .80 ขึ้นไป และหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่มีค่ามากกว่า .20 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97 ซึ่งมากกว่า .80 และได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20 - .78 ซึ่งมากกว่า .20 ตามเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้ จึงได้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครองจากกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี รวมทั้งสิ้น 33,449 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) และการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 457 คน ทำการวิเคราะห์ (Analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Content analysis) จำแนกและจัดกลุ่มตามกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และกลุ่มผู้ปกครอง

(Category or Typological Analysis) จากนั้นนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างรูปแบบในระยะเวลาที่ 2 ของการศึกษาวิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา สังกัดกลุ่มโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีการเตรียมการก่อนเข้าสู่พื้นที่ที่ศึกษา โดยการเตรียมตัวผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จากผู้แทนผู้บริหาร 10 คน ผู้แทนครู 10 คน ผู้แทนนักเรียน 10 คน และผู้แทนผู้ปกครอง 15 คน รวม 45 คน ทำการสร้างทีมผู้วิจัยด้วยการทำความเข้าใจเชิงเนื้อหาและเชิงเทคนิค จากนั้นจึงทำการวางแผน (Planning) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) อาศัยเทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) ตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation) ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence) และขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (Control)

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้คือ แบบบันทึกภาคสนาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Content analysis) จำแนกและจัดกลุ่มข้อมูลตามกลุ่มผู้วิจัย นำผลที่ได้มาสร้างเป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยการนำสารสนเทศทุกขั้นตอนของการวิจัยในระยะที่ 2 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์ (Synthesis) ออกมาเป็นรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในโรงเรียนคาทอลิกอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ จากนั้นจึงส่งรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิก จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสมและการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง ทำการตรวจสอบความเหมาะสม โดยการนำรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในระยะที่ 3 มาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1, 4/2, 4/5 และ 4/6 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ประจำปีการศึกษา 2559 เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน โดยการบูรณาการงาน โครงการและกิจกรรมในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน กำหนดให้มีการ

สังเกตผล การสะท้อนผล จากนั้นจึงทำการวางแผนใหม่ การปฏิบัติใหม่ การสังเกตผลใหม่ และการสะท้อนผลใหม่ เข้าสู่วงจรวิจัยจนกว่าจะได้รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในระยนี้คือ แบบประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ที่สร้างขึ้นโดยอาศัยตัวบ่งชี้คุณภาพตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก (Catholic standard school) และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 5 การสรุปและรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เมื่อได้ดำเนินการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกจนพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพตามตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาคาทอลิกจำนวน 5 คน และผู้ร่วมวิจัย ทำการวิพากย์และรับรองรูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกร่วมกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ คือ

1. รูปแบบการบริหารจัดการและสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านผู้บริหารด้านการบริหารจัดการ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการประกาศข่าวดี ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านชุมชนการศึกษา

ความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูที่เกิดขึ้นในโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี จากการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่น เป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือครูลงมือทำงานด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ ครูมี

ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนในการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสาร และครูมีความรัก เมตตา เอาใจใส่ เอื้ออาทร ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียนทุกคนอย่างใกล้ชิดตามลำดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ครูวิเคราะห์คุณลักษณะนิสัยผู้เรียนตามคุณค่าพระวรสารเป็นรายบุคคล

2. รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้จักธรรมชาติ สามารถบูรณาการกับโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ได้ดังนี้คือ

2.1 ฝ่ายสำนักบริหารร่วมกับฝ่ายธุรการ การเงิน จัดโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาครูสู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน พัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของครูแต่ละคน การจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจครูและบุคลากร มีการพัฒนางานพัฒนาบุคลากร ที่เน้นการพัฒนาตนจากภายใน อาศัยกระบวนการอบรมตนเอง และการพัฒนาระบบติดตามพฤติกรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพโดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นประโยชน์

2.2 ฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการประสานความร่วมมือกันเป็นชุมชนการศึกษา มีการจัดการประชุมร่วม

ระหว่างผู้ปกครองและ ครูประจำชั้น บูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมผู้ปกครองพบครูประจำชั้น การพัฒนาระบบสื่อสารสองทางระหว่างผู้ปกครองกับครูประจำชั้น และการพัฒนาระบบการจัดการผู้ปกครองเครือข่าย

2.3 ฝ่ายบริการและกิจการนักเรียน จัดโครงการดาราตาวิเศษ มีการจัดทำโปสเตอร์ดาราตาวิเศษ การทำเวรรักษาความสะอาดในห้องเรียน การรณรงค์ลดขยะต้นทาง การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบความสะอาดในบริเวณโรงเรียน การร่วมด้วยช่วยกันประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ การรณรงค์แยกขยะ การจัดเก็บและการจัดการขยะที่ถูกสุขลักษณะ การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมหน้าเสาธง และการรณรงค์ผ่านเสียงตามสาย

2.4 ฝ่ายอภิบาลและแพรวพรรณ จัดกิจกรรมอาสาพัฒนา การเปิดโอกาสให้นักเรียนที่สนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาของห้องเรียนและของทางโรงเรียน การจัดกิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชนและสังคม การส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา ร่วมกับองค์กรต่างๆ ของสังคมชนบท การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้น และการอบรมหน้าเสาธง

2.5 ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมโดยการส่งเสริมคุณค่าชีวิต มีการรณรงค์วัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมที่ดี การทำโฮมรูม

ของครูประจำชั้น การอบรมหน้าเสาธง การอบรมระดับชั้น และการส่งเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา

2.6 ฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรมร่วมกับฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียน จัดกิจกรรมคุณธรรมนำชีวิต การจัดค่ายคุณธรรมนำชีวิต การอบรมหน้าเสาธง การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้นวันคุณธรรมนำชีวิต การส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมประจำใจ การจัดงานวันเยาวชนและครูผู้ทรงคุณค่า การพัฒนานักเรียนแกนนำ การติดตามพฤติกรรมนักเรียนและงานกีฬา

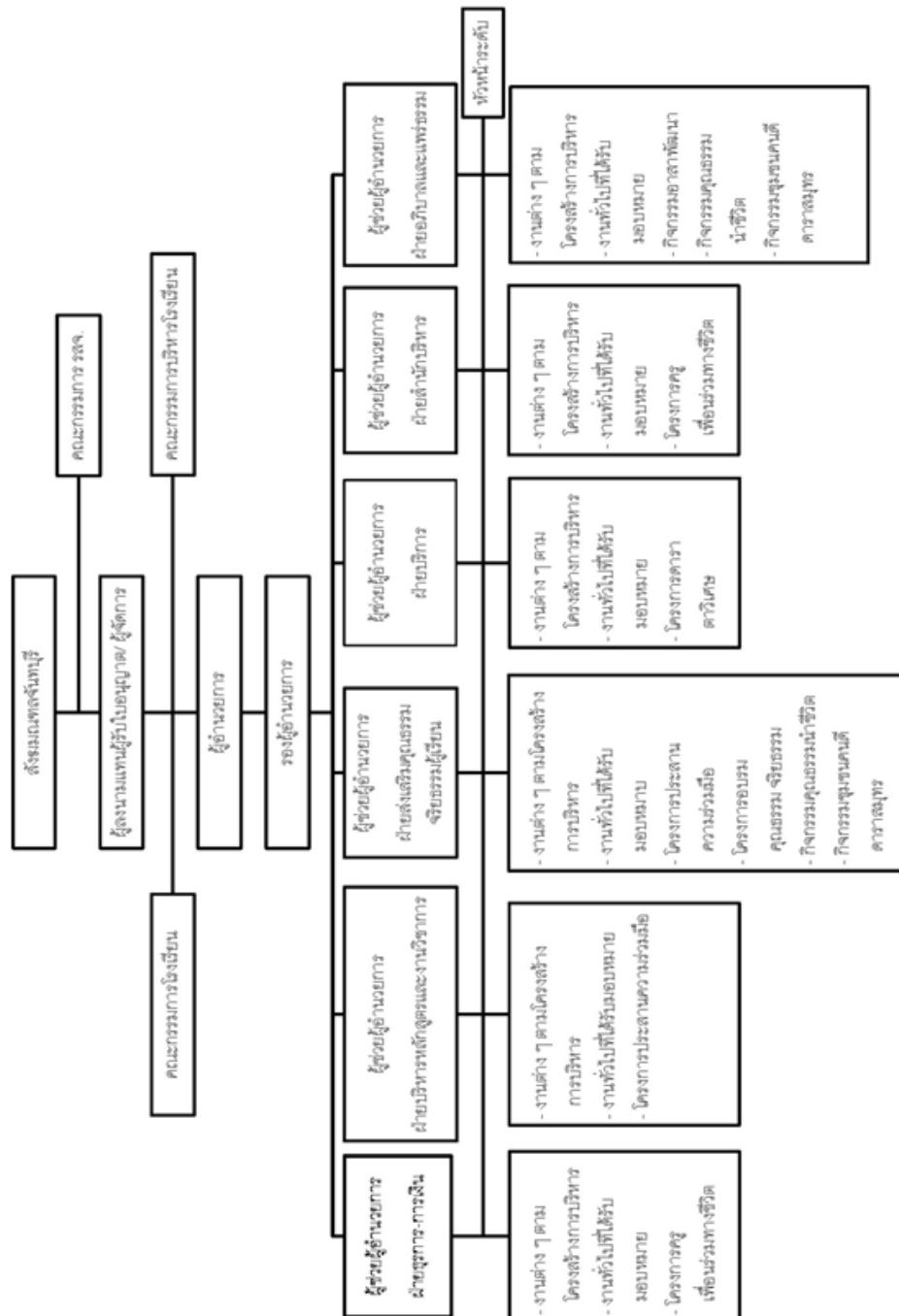
2.7 ฝ่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียนร่วมกับฝ่ายอภิบาลและแพร่ธรรม จัดกิจกรรมชุมชน คนดีดาราสมุทร การอบรมหน้าเสาธง การทำโฮมรูมของครูประจำชั้น การอบรมระดับชั้น การทำบันทึกความดี ครูประจำชั้นเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน การอบรมคริสตศาสนธรรมหรือการอบรมธรรมะ การร่วมกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้คุณภาพผู้เรียนของผู้ปกครอง การส่งเสริมและให้กำลังใจผู้เรียน และการร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผลพฤติกรรมผู้เรียน

3. หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมี

จิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักษ์ธรรมชาติ มีตัวชี้วัดความสำเร็จ ของทุกโครงการรวม 25 ตัวชี้วัด การดำเนินงานบรรลุผลตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 21ตัวชี้วัด การดำเนินงานได้ผลเท่ากับตัวชี้วัดความสำเร็จ 1 ตัวชี้วัด และการดำเนินงานได้ผลต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดตามตัวชี้วัดความสำเร็จ 3 ตัวชี้วัด

ครูที่ได้เข้าร่วมโครงการครูเพื่อนร่วมทางชีวิตได้รับการพัฒนาความตระหนักรู้ในหน้าที่ของตนเอง สู่การเป็นเพื่อนร่วมทางชีวิตกับผู้เรียน มีพฤติกรรมสอดคล้องกับคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานการมีคุณธรรม จริยธรรมสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกลุ่มทดลองการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีจิตอาสา ด้านการให้อภัย และด้านการรู้รักษ์ธรรมชาติ ไปในทางที่ดีกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสู่คุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

การพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก

อภิปรายผล

1. รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกที่ได้พัฒนาขึ้น อาศัยระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีจุดเด่นอยู่ที่การผสมผสานระเบียบวิธีการวิจัยหลักกับวิธีการวิจัยอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยกึ่งทดลอง รวมทั้งเทคนิควิธีการทางการวิจัยอื่นๆ มาช่วยเติมเต็มแบบแผนการวิจัยหลักคือระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากขึ้น เช่น ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานสำคัญ สร้างเป็นกรอบแนวคิด ข้อคำถาม เทคนิคกระบวนการกลุ่มแบบพลังสร้างสรรค์ (A-I-C) เป็นเครื่องมือสำคัญในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนสำคัญคือ 1) การสร้างความรู้ (Appreciation) จากการสำรวจสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ปรารถนาในอนาคตในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 2) การสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence) จากการกำหนดงาน โครงการ กิจกรรมและการกำหนดความสำคัญของยุทธศาสตร์ และ 3) การสร้างแนวปฏิบัติ (Control) การกำหนดโครงการวัตถุประสงค์หลัก ผลที่ได้รับ ซึ่งเป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมสนทนาได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจถึงสภาพปัญหา

ข้อจำกัดและ ความต้องการ เกิดการระดมพลังสมองเพื่อแก้ปัญหาในเชิงสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ James, Margaret and Alan (2008, p.10) ที่กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอาศัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความสำเร็จของการแก้ปัญหาโดยอาศัย พลังกลุ่ม เช่นเดียวกับทีนิตยา เงินประเสริฐศรี (2544, หน้า 61-62) ที่ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัยซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative approach) ระหว่างนักวิจัยกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

2. ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิกด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอยู่ที่การที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนให้ความร่วมมืออย่างดีและมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในทุกขั้นตอนของการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้ร่วมวิจัยได้รับการเตรียมตัวทั้งด้านความเข้าใจเชิงเนื้อหา ได้แก่ การเสริมพลังความรู้ความเข้าใจถึงความ

สำคัญและความเป็นมาของการทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยทราบถึง ธรรมชาติและกระบวนการวิจัยตั้งแต่เริ่มแรก ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และสภาพการ ดำเนินงาน สภาพปัญหาโดยทั่วไป และสภาพ ปัญหาของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษาคาทอลิก จากการสำรวจ ข้อมูลในระยะที่ 1 และความเข้าใจเชิงเทคนิค ได้แก่ ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วม เทคนิค A-I-C (Appreciation-In- fluence-Control) เทคนิคการระดมพลังสมอง เทคนิคการวางแผนปฏิบัติการ เทคนิคการนำ แผนสู่การปฏิบัติเทคนิคการสังเกตผลการ ปฏิบัติงาน เทคนิคการสะท้อนผลการปฏิบัติ งาน เทคนิคการบันทึกภาคสนาม และอื่นๆ สอดคล้องกับที่วีโรจน์ สารรัตน์ (2556, หน้า 191) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเตรียม ผู้ร่วมวิจัยไว้ว่า ผู้วิจัยควรต้องมีการเสริมพลัง ด้านความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับ ระเบียบวิธีที่ใช้และเกี่ยวกับแนวคิดเชิงเทคนิค ที่จะทำการดำเนินงานในขั้นตอนต่างๆ ใน ระยะต่อไปเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลของความสำเร็จและการ เปลี่ยนแปลงมาจากการที่ผู้ร่วมวิจัยทุกคนใช้ พลังทางความคิด ความผูกพันในงาน ดังเช่นที่ วรณดี สุทธินรากร (2556, หน้า 313-314)

ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วน ร่วมเป็นงานที่เน้นเรื่องคุณค่าของกลุ่มบุคคล สังคมและเป็นงานที่สร้างพลังในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ความผูกพันในงาน ที่แท้จริงเกิดขึ้นท่ามกลางกระบวนการวิจัยที่ ขับเคลื่อนโดยสมาชิกผู้มีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาคาทอลิก ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1.1 ผลการวิจัยพบว่า การเปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนขององค์กร เข้ามา มีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตลอด กระบวนการตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพที่เป็น จริง วิเคราะห์สภาพที่ปรารถนาในอนาคต การ ร่วมกันวางแผน การปฏิบัติ การสังเกตผล และ การสะท้อนผล เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ อย่างยิ่งบรรดาผู้ปกครองของนักเรียนเข้ามา มีส่วนร่วมด้วยความรู้ความเข้าใจตลอด กระบวนการของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหาร จัดการโรงเรียนคาทอลิกด้วยวิสัยทัศน์การ

จัดการศึกษาคาทอลิกที่ว่า “อัตลักษณ์การศึกษาเด่นเป็นโรงเรียนมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก มุ่งสัมฤทธิ์ผลแบบองค์รวม” โดยการระบุดึงพันธุกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามอัตลักษณ์การศึกษา คาทอลิกที่เด่นชัด ดังนั้นโรงเรียนคาทอลิกควรนำวิสัยทัศน์ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการตามบริบทและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อไป

1.3 คุณลักษณะนิสัยตามอัตลักษณ์ผู้เรียนโรงเรียนคาทอลิกเป็นเป้าหมายสูงสุดของการบริหารจัดการในโรงเรียนคาทอลิกผู้บริหารและครูในโรงเรียนคาทอลิกจึงควรวางแผนปฏิบัติการประจำปีด้วยการยึดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ดังกล่าวด้วยรูปแบบ วิธีการและเทคนิคการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สร้างสรรค์ หลากหลาย ตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติ

2.1 รูปแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิกที่ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น เป็นรูปแบบที่แสดงออกในรูปของงาน โครงการและกิจกรรม

ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรับผิดชอบ การมีจิตอาสา การรู้จักให้อภัยและการรู้จักรักษาระรรมชาติ ฉะนั้น ในการนำไปใช้ควรประยุกต์ให้ตรงกับบริบท สภาพแวดล้อม และตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านอื่นๆ ตามที่มุ่งหวังต่อไป

2.2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก ผู้บริหารจึงควรศึกษาและวางแผนงานอย่างชัดเจน และครอบคลุมในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมนำพาผู้เรียนไปสู่คุณภาพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนามิติอื่นๆ ที่จำเป็นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา คาทอลิก กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จึงควรมีการนำแบบจำลองรูปแบบฯ ไปพัฒนาต่อในโรงเรียนอื่นๆ ที่มีขนาดแตกต่างกัน

การพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาคาทอลิก
ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

บรรณานุกรม

- เตือนี ตริยะพานิชกุล และคณะ. (2558, 28 ตุลาคม). ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมคุณธรรม
จริยธรรม. สัมภาษณ์.
- ธารินี โชติกเสถียร และณัฐพิมล ขนิษฐบุตร. (2557). การจัดการศึกษาคาทอลิกในการฝ่าวิกฤติ
การศึกษาของชาติ. ใน เคชา อาภรณ์รัตน์ (บรรณาธิการ), รายงานการวิจัยการจัดการ
ศึกษาคาทอลิก ในการฝ่าวิกฤตการศึกษาของชาติ (หน้า 54-58). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
อัสสัมชัญ.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
- ฝ่ายการศึกษาอบรม. (2557). มาตรฐานการศึกษาคาทอลิกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ชลบุรี:
ฝ่ายการศึกษาอบรมสังฆมณฑลจันทบุรี.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2555). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา. (2557). รายงานประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาปีการศึกษา
2556-2557. ชลบุรี: ฝ่ายสำนักบริหาร.
- วรรณดี สุทธิณารกร. (2556). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และกระบวนการทางสำนึก.
กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่
21. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2520). โรงเรียนคาทอลิก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิก. (2531). มิติด้านศาสนาของการศึกษาในโรงเรียนคาทอลิก.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สุรินทร์ จารย์อุปการะ. (2556). การจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย ตาม
อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก. (ดุฆนีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- James, E. A., Milenkiewicz, T. M., and Bucknam, A. (2008). **Participatory Action
Research for Educational Leadership**. Thousand Oaks, CA: Sage. (P.7)

การวิจัยประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
(หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม

The Evaluation of the Curriculum on Bachelor of
Arts Program in Philosophy and Religion, Faculty of
Humanities (Update B.E. 2556) Saengtham College.

บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

* บาทหลวงในคริสตศาสนาจักรโรมันคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี

* อธิการบดี วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ผศ.ดร.อภิสิทธิ์ กฤษเจริญ

* บาทหลวงในคริสตศาสนาจักรคาทอลิก
สังกัดสังฆมณฑลราชบุรี

* รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง อีรพล กอบวิทยากุล

* บาทหลวงในคริสตศาสนาจักรโรมันคาทอลิก
สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

* อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.ออสติน สุกโย ปีโตโย

* บาทหลวงในคริสตศาสนาจักรโรมันคาทอลิก
สังกัดคณะเยสุอิต

* อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

ศรัญญู พงศ์ประเสริฐสิน

* อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม

ลลิตา กิจประมวล

* นักวิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม
วิทยาลัยแสงธรรม

Rev.Asst.Prof.Chartchai Phongsiri, Ph.D.

* Reverend in Roman Catholic Church,
Chanthaburi Diocese.

* President of Saengtham College.

Rev.Asst.Prof.Dr.Aphisit Kitcharoen

* Reverend in Roman Catholic Church,
Ratchaburi Diocese.

* Vice President for Academic Affairs of
Saengtham College.

Rev.Theeraphol Kobvithayakul

* Reverend in Roman Catholic Church,
Bangkok Archdiocese.

* Lecturer, Bachelor of Divinity Program in
Theology, Saengtham College.

Rev.Augstinus Sugiyo Pitoyo, S.J., Ph.D.

* Reverend in Roman Catholic Church, Jesuit.

* Lecturer of The Master of Arts Program in
Moral Theology, Saengtham College.

Saranyu Pongprasertsin

* Lecturer, Bachelor of Education Program in
Christian Studies, Saengtham College.

Lalita Kitpramuan

* Researcher of Religious and Cultural
Research center, Saengtham College.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 15 ตุลาคม 2562

* ตอบรับบทความ 10 พฤศจิกายน 2562

บทคัดย่อ

การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบของหลักสูตร 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPI Model ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยแสงธรรม จำนวน 4 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวน 40 คน บัณฑิตสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวน 6 คน และผู้ปกครองนักศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 79 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive or judgmental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussions) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า

ด้านบริบท: โครงสร้างและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร แนวทางการพัฒนาของวิทยาลัยที่ได้จากการมีส่วนร่วมของบุคลากร แผนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ควรมีการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และนักศึกษาอย่างเป็นระบบ และให้มีการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาของศาสนาคริสต์ เพื่อเตรียมบัณฑิตให้เป็นผู้นำทางศาสนาคริสต์

ชาติชาย พงษ์ศิริ, อภิลิทธิ์ กฤษเจริญ, ธีรพล กอบวิทยากุล, ออัสติน สุกโย ปีโตโย,
ศรัณยู พงศ์ประเสริฐสิน และ ลลิตา กิจประมวล

ด้านปัจจัยนำเข้า: โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ควรมีการปรับปรุงหนังสือในหอสมุดและอุปกรณ์สื่อฯ ให้มีความทันสมัย อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยสอน เพิ่มรายวิชา
ที่ควรศึกษาในสาขาปรัชญาตะวันตก และปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้
มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น เพิ่มหรือลดหน่วยกิตบางรายวิชาให้สอดคล้อง
กับเนื้อหาวิชา

ด้านกระบวนการ: โดยภาพรวมและรายข้อ มีความเหมาะสมอยู่
ในระดับมาก การเรียนการสอนควรมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อ
ให้นักศึกษาสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ควร
ทบทวนรูปแบบการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมรายวิชาฝึกปฏิบัติ
ให้สอดคล้องกับการอบรมนักศึกษาให้เป็นผู้อภิบาลในอนาคต

ด้านผลผลิต: บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจในสาขาวิชาปรัชญาและ
ศาสนา โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก โครงการและกิจกรรม
ต่างๆ ของวิทยาลัยเป็นประโยชน์ในการฝึกอบรมนักศึกษาให้เป็นผู้
ทางศาสนาในอนาคต วิทยาลัยควรรักษาเอกลักษณ์เฉพาะนี้ไว้ให้คงอยู่
ต่อไป

ด้านผลกระทบ: โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก บัณฑิต
สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานและ
วิชาชีพของตนเอง มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะความเป็น
ผู้นำ ทักษะการสื่อสาร และสามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานได้
อย่างมีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดและขยายผล
ให้ผู้อื่นได้

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา
และศาสนา

Abstract

The evaluation of the curriculum on Bachelor of Arts Program in Philosophy and Religion, Faculty of Humanities (Update B.E. 2556), Saengtham College had the following objectives: 1) to evaluate context, inputs, process, product and the impact of the curriculum on Bachelor of Arts Program in Philosophy and Religion, Faculty of Humanities (Update B.E. 2556), Saengtham College, 2) to study the issues and guidelines for development and improvement of the Bachelor of Arts Program in Philosophy and Religion, Faculty of Humanities (Update B.E. 2556), Saengtham College by using CIPPI Model The sample of the research comprised 4 committees of Saengtham College, 14 lecturers, 12 specialists of Catechism, 40 students ranging from sophomore to senior, 6 alumni and 3 parents of the students with a total of 79 respondents purposive or judgmental sampling. The research instruments consisted of interviews, questionnaires and focus group discussions. The data collected was analyzed using Percentage (%), Means ($\bar{X}$), Standard Deviation (SD) and content analysis.

The results of the research were as follows:

1. Context device: the structure and the objective of the course, the guidelines for the development of colleges received from the participants, plans to improve and develop courses in overall are very reasonable, teaching in English should be focused, the quality of teachers and students should be developed systematically and networks with other Christian Academy of Education should be created in order to prepare the graduates to be good Christian leaders.

2. Input device: the input factors of curriculum found that the structure of the curriculum was suitable at high level; books in the library and the teaching aids should be updated, new technology should be used in the teaching processes, the Eastern Philosophy should be added in the curriculum, the course descriptions should be more appropriate and the credits of some subjects should be adjusted in accordance with the courses.

3. Process device: the process of the curriculum for knowledge management in overall and in each were at high level, some courses should be analyzed and improved to suit students. The analytical thinking skills should be provided for the students as it is very important for them; the theoretical and practical skills should be integrated in the teaching processes so that students can apply their knowledge to daily life. Teaching and learning styles should be reviewed, the practical activities should be combined in accordance with student training program in the future.

4. Product device: the outcome of the curriculum in overall and in each found that graduates have knowledge of the theology and religion at high level. The projects and activities are helpful for training students to become religious leaders in the future. The college should keep this unique identity on hold.

5. Impact device: the impact of the curriculum in overall and in each were high. Students can apply the knowledge and experience they have had in their own

works and professions. Students have the interpersonal skills, leadership skills, communicative skills, and the abilities to use technology appropriately for their jobs. Students have high responsibilities for society and the ability to collaborate effectively with others and be able to convey and extend the knowledge they have got to others.

Keywords:

Curriculum Evaluation

Bachelor of Arts Program in Philosophy and Religion.

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นศูนย์รวมของการเรียนรู้ในสังคม เป็นแหล่งรวบรวมและสร้างองค์ความรู้ และมีบทบาทในการถ่ายทอดประสบการณ์ในด้านวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ซึ่งมนุษย์ได้สั่งสมมา สถาบันอุดมศึกษาได้พยายามปรับตัวเพื่อรับมือกับระบบการศึกษาในอนาคต ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะที่ถนัด ทำได้ดี มีความเชี่ยวชาญ และมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อทุ่มทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวิจัย การพัฒนาบุคลากรที่เป็นจุดเด่นนั้นให้มีคุณภาพ หัวใจของการจัดการศึกษาคือหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ พิจิตราธพานิช (2554, 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่าหลักสูตรเป็นเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ เป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา และยังเป็นสิ่งกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียน การกำหนดหลักสูตรจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สิ่งหนึ่งซึ่งสถาบันการศึกษาให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้

สอดคล้องกับพันธกิจที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ กระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรก็คือการประเมินหลักสูตร เพราะการประเมินหลักสูตรจะช่วยให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, 121) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรไว้ว่า เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบหลักสูตร และตัดสินใจว่าหลักสูตรมีคุณค่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินหลักสูตร นอกจากจะพิจารณาประเมินในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรตามที่คุณประเมินและคณะวิชาเห็นสมควรแล้ว จำเป็นที่จะต้องดำเนินการประเมินให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย บริหารหลักสูตรและจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF: HEd)

วิทยาลัยแสงธรรมมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและอัตลักษณ์การศึกษาของวิทยาลัย มุ่งเน้นหลักคิดทางคริสต์ศาสนา

ที่ตอบสนองคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้บัณฑิตมีความสามารถทางการคิดที่ลุ่มลึก มีทักษะในการบูรณาการความรู้ทางคริสต์ศาสนาในการดำเนินชีวิต การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ วิทยาลัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 จนถึงปัจจุบันได้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมภายใต้บริบทของกฎหมายคริสต์ศาสนจักรคาทอลิก และกฎหมายของประเทศไทย มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เห็นการพัฒนาและการเติบโตระดับคุณภาพของหลักสูตร แต่เนื่องจากวิทยาลัยแสงธรรม จัดการศึกษาโดยเน้นทางด้านศาสนา มีภารกิจที่สำคัญคือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบาทหลวง นักบวช และครูสอนคริสต์ศาสนธรรม เพื่อออกไปรับใช้สังคมในงานอภิบาลและแพร่ธรรม ทำให้การเรียนรู้ทางวิชาการทางโลกอาจไม่เพียงพอ รายวิชามีการซ้ำซ้อนในเนื้อหา หรืออาจต้องมีการเพิ่มหรือลดหน่วยกิต หรือมีการเพิ่มรายวิชาที่สำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในโลกสมัยใหม่บ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ครอบคลุมในหลายสาขาวิชาอย่างถูกต้องและทันสมัย การมุ่งมั่นในพันธกิจที่กำหนดไว้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบูรณาการในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบโจทย์ในการพัฒนาคนอย่างสมบูรณ์แบบและเพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรม

จริยธรรม สามารถพัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี และเป็นผู้นำทางคริสต์ศาสนาอย่างยั่งยืนในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบของหลักสูตร

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือคณะกรรมการบริหารวิทยาลัยแสงธรรม จำนวน 4 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวน 14 คน ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกของสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวน 12 คน นักศึกษาสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 40 คน บัณฑิตสาขาวิชาปรัชญาและศาสนา จำนวน 6 คน ผู้ปกครอง จำนวน 3 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 79 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขา

วิชาปรัชญาและศาสนา ในปีการศึกษา 2561 จำนวน 7 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive or judgmental sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสนทนากลุ่ม Focus Group discussion ผู้วิจัยเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2561 ถึงวันที่ 28 มกราคม 2562

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ประเภท ได้แก่ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามนักศึกษา แบบสอบถามบัณฑิต และแบบสอบถามผู้ปกครอง ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลผลิต และแบบสอบถามความคิดเห็นด้านผลกระทบ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) สำหรับแบบสอบถาม ทั้ง 3 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการรายงานผล

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้วิจัยตั้งประเด็นการสนทนากลุ่มในการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา สำหรับกรรมการบริหารวิทยาลัย อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก จำนวน 29 คน มีประเด็นการสนทนากลุ่ม 2 ด้านได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และข้อเสนอแนะที่มีต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา โดยมีประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม 9 ประเด็น ได้แก่ 1) โครงสร้างของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) แนวทางการพัฒนาหลักสูตร 4) แผนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร 5) ความรู้ความสามารถของอาจารย์ 6) การเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของอาจารย์ 7) หนังสือตำรา บทความ งานวิจัยในหอสมุด 8) ความเหมาะสมของเนื้อหารายวิชาที่เปิดสอน จำนวนหน่วยกิต และ 9) ข้อเสนอแนะที่มีต่อการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดสนทนากลุ่ม 3 รอบ โดยกำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม รอบละ 3 ชั่วโมง ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยรวบรวมเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Context analysis) และนำเสนอเป็นแบบเขียนพรรณนาความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก วิทยาลัยแสงธรรมเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก จึงควรรักษาเอกลักษณ์เฉพาะทางนี้ไว้ ปรับลดหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ปรับแก้ไข หรือเพิ่มเติมรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จัดรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น การปรับปรุงหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมกับนักศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีความต้องการให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศาสนาในบริบทของประเทศไทย ควรพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนให้กระชับในการฝึกอบรมผู้เตรียมตัวเป็นผู้นำทางศาสนาคริสต์ ปรับรายวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตรนโยบายของสภามุขนายกคาทอลิกแห่งประเทศไทย และนโยบายการศึกษาของภาครัฐ

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายช้อยู่ในระดับมากถึงปานกลาง ควรมีการปรับปรุงหนังสือในหอสมุดและอุปกรณ์สื่อฯ ให้มีความทันสมัยและให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน อาจารย์ผู้สอนควรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ

เข้ามาช่วยสอน ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความทันสมัยขึ้น เพิ่มรายวิชาบางรายวิชาที่จำเป็นต่อการศึกษาปรัชญาตะวันตก ปรับลดและเพิ่มหน่วยกิตบางรายวิชาให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก วิทยาลัยแสงธรรมควรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญผู้ที่จบไปแล้วต้องนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือในชีวิตประจำวัน พัฒนาวิทยาลัยให้เป็น International Catholic University รายวิชาที่เปิดสอนควรมีการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นต้น ในด้านศิลปคดีสิทธิ์ต่างๆ เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามโบสถ์และโรงเรียน นักศึกษาจึงควรปฏิบัติได้จริงในด้านพิธีกรรม ควรทบทวนรูปแบบวิธีการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมรายวิชาฝึกปฏิบัติว่ามีความจำเป็นและเหมาะสมกับการเป็นผู้อภิบาลในอนาคตมากน้อยเพียงใด

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวมและรายช้อยู่ในระดับมากบัณฑิตมีความเมตตากรุณา เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น มีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นสามารถทำงานเป็นทีมและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่าง

สร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีวินัย ขยันขันแข็ง ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อนหน้าที่ มีทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วางแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีความรู้ในระดับที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปและนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานของตนได้ การให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่วิทยาลัยจัดขึ้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา เป็นการบ่มเพาะและฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำทางศาสนาในอนาคตที่จะต้องออกไปรับใช้สังคมตามแบบอย่างพระเยซูคริสต์ ก่อนจบการศึกษาในหลักสูตร นักศึกษาปริญญาตรีควรมีความรู้ศาสตร์ของหลักสูตรที่ได้เรียนมาพอสังเขป

5. ผลการประเมินด้านผลกระทบ พบว่า โดยภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมากบัณฑิตที่จบสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาสามารถนำความรู้ไปขยายผลและถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ สามารถประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตคริสตชน วิทยาลัยเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนของประเทศ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินด้านบริบท พบว่า โครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก วิทยาลัยแสงธรรมเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก จึงควรรักษาเอกลักษณ์เฉพาะทางนี้ไว้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการศึกษาคาทอลิกซึ่ง เอกชัย ชินโคตร (2551: 39-40) ได้กล่าวไว้ว่า สถาบันการศึกษาคาทอลิกมุ่งมั่นที่จะสร้างวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ชุมชนที่รักและเอื้ออาทร และมุ่งสู่ความเป็นเลิศแห่งความเป็นมนุษย์ตามหลักพระคริสตธรรม (Learning Persons, Loving and Caring Community, Reaching for Human Excellence, According to Christian Principle) ปรับแก้ไขหรือเพิ่มเติมรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จัดรายวิชาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับระวีวรรณ ศรีคร้ามครัน (2541: บทคัดย่อ) อ้างถึงผลการวิจัยของ จรรยา ดาสา และคณะ (2553: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประเมินและติดตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา (แผน ข) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า การจัดทำโครงสร้างของหลักสูตรต้องกำหนดกลุ่มวิชา รายวิชา อัตราเวลาเรียน เพื่อสนองความต้องการของ

ผู้เรียนและสังคม วิทยาลัยควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น สอดคล้องกับ จรัส สุวรรณเวลา (2546: 67) ที่กล่าวว่า นิสิตและบัณฑิตต้องมีความสามารถเชิงภาษาอย่างเพียงพอ จึงจะรับข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการได้ ตลอดจนถึงติดต่อสัมพันธ์กับคนชาติอื่นได้ การปรับปรุงหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมกับนักศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีความต้องการให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศาสนาในบริบทของประเทศไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพรรณี เผ่าทองสุข และคณะ (2553: 89) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจุลวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา โดยการดำเนินการประเมินหลักสูตรเพื่อการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้เพื่อให้ได้หลักสูตรที่ได้มาตรฐานและเป็นที่รู้จักของสังคมตลอดไป ควรพิจารณารูปแบบการเรียนการสอนให้กระชับในการฝึกอบรมผู้เตรียมตัวเป็นผู้นำทางศาสนาคริสต์ ปรับรายวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับนโยบายของสภามุขนายกคาทอลิกแห่งประเทศไทยและนโยบายการศึกษาของภาครัฐ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายช้อยู่ในระดับมากถึงปานกลาง ควรจัดหนังสือในหอสมุดให้มีความทันสมัย อุปกรณ์โสตฯ ควรอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรพรรณี เผ่าทองสุข และคณะ (2553: 88) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจุลวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ปัจจัยทางด้านระบบสนับสนุนการเรียนการสอน นอกจากอาจารย์ผู้สอนแล้ว ระบบที่สนับสนุนการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนดียิ่งขึ้น อาจารย์ผู้สอนควรใช้เทคโนโลยีในการเข้ามาช่วยในการสอนให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์ (2554: บทคัดย่อ) เรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม พบว่า โดยรวมความต้องการการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถมด้านสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูต้องการทำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แก่นักเรียน และครูต้องการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนและ

กำหนดสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ
กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้การจัดการเรียนการ
สอนบรรลุตามจุดประสงค์ ควรมีการปรับปรุง
รายวิชาต่างๆ ให้มีความทันสมัยขึ้น เพิ่ม
รายวิชาบางรายวิชาที่จำเป็นต่อการศึกษา
ปรัชญาตะวันตก ปรับลดและเพิ่มหน่วยกิต
บางรายวิชาให้มีความเหมาะสมกับสภาพ
ปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนศิริ
เข็มราชและคณะ (2558: 89-92) วิจัยเรื่อง
การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็น
ภาษาโลก มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า เนื้อหา
ของรายวิชาที่สอนมีความเหมาะสม ทันสมัย
สอดคล้องกับหลักสูตร แต่ผู้สอนต้องปรับ
เปลี่ยนให้เหมาะสมกับความสามารถและ
ประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม ปรับ
เปลี่ยนเนื้อหาบางส่วนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น และ
ควรเพิ่มเติมผลงานการวิจัยหรือแนวปฏิบัติ
ใหม่ที่เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ/วิชาชีพ
ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาส่งเสริมการเรียนรู้
ด้วยตัวเองตามศักยภาพและการเรียงโครงสร้าง
ของหลักสูตรเพื่อฝึกผู้เรียนให้อ่านและเขียน
ได้ดียิ่งขึ้น ควรเชื่อมโยงลำดับรายวิชาตลอด
หลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านกระบวนการ พบว่า โดยภาพ
รวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก วิทยาลัย
แสงธรรมควรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษา

อังกฤษ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญ ผู้ที่จบไป
แล้วต้องนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือในชีวิต
ประจำวัน พัฒนาวิทยาลัยให้เป็น Interna-
tional Catholic University สอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของ รัตนศิริ เข็มราชและคณะ
(2550: 1) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรการ
ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษา
อังกฤษในฐานะเป็นภาษาโลก มหาวิทยาลัย
บูรพา พบว่า ความมีประสิทธิภาพของ
หลักสูตรเป็นภาพสะท้อนโดยตรงของความ
พยายามที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษา
อังกฤษในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ สามารถ
รองรับความหลากหลายทางด้านสังคมและ
วัฒนธรรม รวมทั้งการมีทักษะในการสื่อสาร
ติดต่อกับประเทศอื่นๆ และประเทศเพื่อนบ้าน
รายวิชาที่เปิดสอนควรมีการเรียนการสอนทั้ง
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นต้น ในด้าน
ศิลปคดีสิทธิ์ต่างๆ เพื่อจะสามารถนำไปใช้
ประโยชน์ได้ นักศึกษาจึงควรปฏิบัติได้จริงใน
ด้านพิธีกรรม ควรทบทวนรูปแบบวิธีการเรียน
การสอน และการจัดกิจกรรมรายวิชาฝึกปฏิบัติ
ว่ามีความจำเป็นและเหมาะสมกับการเป็น
ผู้อภิบาลในอนาคตมากน้อยเพียงใด สอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ มาเรียม นิลพันธุ์ (2555:
125) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร พบว่าผลการประเมินด้านความ

เหมาะสมของเนื้อหารายวิชา ควรเน้นการฝึกปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มากกว่าการเรียนทฤษฎี

4. ด้านผลผลิต พบว่า โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก บัณฑิตมีความเมตตา กรุณา เสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น มีทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น สามารถทำงานเป็นทีมและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีวินัย ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในขณะที่ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วางแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีความรู้ในระดับที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปในการปฏิบัติงานได้ การให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่วิทยาลัยจัดขึ้นเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักศึกษา เป็นการบ่มเพาะและฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำทางศาสนาในอนาคตที่จะต้องออกไปรับใช้สังคมตามแบบอย่างพระเยซูคริสต์ ก่อนจบการศึกษาในหลักสูตร นักศึกษาปริญญาตรี ควรมีความรู้ศาสตร์ของหลักสูตรที่ได้เรียนมาพอสังเขป สอดคล้องกับ

รุ่งทิwa จักรกร (2527: 6-7) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีจะต้องให้ประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกไปเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมได้ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคิด มีทักษะในการทำงาน สามารถแก้ปัญหาได้ และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาติชาย พงษ์ศิริ และคณะ (2558: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา (หลักสูตรปรับปรุง 2551) พบว่าด้านผลผลิต ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรส่งเสริมความสามารถทางวิชาการด้านอื่นๆ ควบคู่ไปกับเอกลักษณ์ในการเป็นผู้นำทางศาสนา เพื่อพัฒนาศักยภาพในการเป็นบัณฑิตที่พร้อมในการเป็นพลเมืองโลก และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

5. ด้านผลกระทบ พบว่า โดยภาพรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก บัณฑิตที่จบสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปขยายผลและประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตคริสตชน วิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบการศึกษาและการพัฒนาเยาวชนของประเทศ วิทยาลัยเป็นที่รู้จักและยอมรับในสังคม สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2552: 3) ที่กล่าวถึง

แนวโน้มการจัดรูปแบบการจัดการศึกษาในยุคใหม่ว่าควรมีลักษณะดังนี้ 1) การพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการอย่างเข้มแข็ง 2) สถานศึกษาเป็นรากฐานการสร้างชุมชนเข้มแข็ง 3) การสร้างเครือข่ายมาช่วยสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาบางรายวิชา ลดและเพิ่มจำนวนหน่วยกิตให้มีความเหมาะสม เพิ่มเติมรายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ควรมีการพัฒนาคุณภาพอาจารย์และนักศึกษาควบคู่กันไปอย่างเป็นระบบและจริงจัง การปรับปรุงหลักสูตรต้องมีความเหมาะสมกับนักศึกษาในยุคปัจจุบันที่มีความต้องการให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและศาสนาในบริบทของประเทศไทย

2. จากผลการวิจัย พบว่า ควรปรับปรุงหนังสือในหอสมุด ปรับปรุงอุปกรณ์สื่อฯ ให้มีความพร้อมในการใช้งาน อาจารย์ผู้สอนควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสอนให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงรายวิชาต่างๆ ให้มีความทันสมัย และเพิ่มหรือลดหน่วยกิตบางรายวิชาให้มีความเหมาะสม

3. จากผลการวิจัย พบว่า วิทยาลัยแสงธรรมควรจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญ พัฒนาวิทยาลัยให้เป็น International Catholic University มีความพร้อมในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง รายวิชาที่เปิดสอนควรมีการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น ศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อนักศึกษาจะสามารถปฏิบัติได้จริง ในด้านพิธีกรรม ควรทบทวนรูปแบบวิธีการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมรายวิชาฝึกปฏิบัติว่ามีความจำเป็นและเหมาะสมกับการเป็นผู้นับถือในอนาคตนาน้อยเพียงใด

4. แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาของวิทยาลัยควรพัฒนารายวิชาต่างๆ ให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับระบบการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อให้บัณฑิตที่จบไปได้รับความรู้ครอบคลุมทั้งทางด้านวิชาการและความรู้ทางด้านศาสนาไปพร้อมกัน โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education, TQF: HEd) และคุณลักษณะของบัณฑิตตามอัตลักษณ์ของวิทยาลัยแสงธรรม

5. วิทยาลัยแสงธรรม ควรมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้วิทยาลัยมีส่วนร่วม

การวิจัยประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์
(หลักสูตรปรับปรุง 2556) วิทยาลัยแสงธรรม

บรรณานุกรม

- จรรยา ดาสา และคณะ. (2553). การประเมินและติดตามผลหลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา (แผน ข). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). *อุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติชาย พงษ์ศิริ และคณะ. (2558). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
ปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยแสงธรรม. นครปฐม: วิทยาลัยแสงธรรม.
- รัตนศิริ เข้มราช และคณะ. (2558). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
สอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาโลก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ระวีวรรณ ศรีครามครัน. (2541). การจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2527). *วิธีสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรพรรณี เผ่าทองสุข และคณะ. (2553). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
จุลชีววิทยาอุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัย
หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- วราภรณ์ แสงพลสิทธิ์. (2555). ความต้องการการนิเทศการสอนของครูเครือข่ายโรงเรียน
อัสสัมชัญแผนกประถม. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2552). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษากระบวนการ
ทัศน์ใหม่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์จำกัด.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2557). การพัฒนาหลักสูตร ความรู้ สมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู. พิมพ์
ครั้งที่ 4. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2555). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการ
นิเทศ. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอกชัย ชินโคตร. (2551). การศึกษาคาทอลิก: Utopia or Reality วัฒนธรรมองค์การของ
โรงเรียนคาทอลิกในทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ: ปิตินาวิช.

การศึกษาคุณลักษณะความฉลาด ทางสังคมของวัยรุ่น

A Study of Social Intelligence Attributes of teenagers.

ธารทิพย์ ขุนทอง

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ดนุชดา จามจุรี

* อาจารย์ประจำสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง

* อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ว่าที่ร้อยตรี ดร.มนัส บุญประกอบ

* ข้าราชการบำนาญ สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Thanthip Kunthong

* Doctor of Philosophy, Curriculum Research and Development, Srinakharinwirot University.

Assis.Prof.Dr.Danulada Jamjuree

* Lecturer, Curriculum Research and Development, Srinakharinwirot University.

Assoc.Prof.Dr.Monthira Charupheng

* Lecturer, Department of Guidance and Educational Psychology.

Acting Sub Lt.Dr.Manat Boonprakob

* Retired Government Officials, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 17 กันยายน 2562

* ตอรับบทความ 30 ตุลาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในลักษณะการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น โดยสัมภาษณ์เชิงลึกเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรมระดับประเทศ จำนวน 11 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผลการพิจารณาคัดเลือกเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาศีลธรรม จริยธรรม และคุณธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างความเข้าใจรูปแบบอุปนัย (Inductive) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นว่าเปรียบเหมือนวัคซีนที่สร้างภูมิคุ้มกัน หรืออาวุธ ที่สามารถช่วยให้วัยรุ่นอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสังคมได้อย่างมีความสุข แม้จะมีความต่างด้านเพศ ภาษา และวัฒนธรรม หรือการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นจำแนกได้ 4 องค์ประกอบ และ 11 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมี 2 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น มี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่นมี 3 พฤติกรรมบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 4 การเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่นมี 3 พฤติกรรมบ่งชี้

คำสำคัญ: คุณลักษณะ
 ความฉลาดทางสังคม
 วัยรุ่น

Abstract

This research and development was aimed to study the social intelligence attributes of teenagers. Though in-depth interviews with national outstanding children and youth in the fields of morality, ethics and morality by using the purposive selection method from the results of the national selection, saturated data which received from 11 key informants during analyzed by content analysis techniques and interpreted in terms of inductive conclusions. The study indicated that the informants recognized the importance of the development of social intelligence of the generation are a vaccine creating immunity which helped teenagers stay with others and society with happiness, even if there were differences in gender, language and culture or changes in the era that would occur in the future. The social intelligence of the teenagers might be classified 4 elements with 11 behaviors. In that, Element 1: Coping with unfamiliar situational, covered 2 indicators. Element 2: Communicating with others, covered 3 indicators. Element 3: Sincerity for yourself and others, covered 3 indicators. Element 4: Accessing the feelings of other, covered 3 indicators.

Keyword: Attributes
Social Intelligence
Teenagers

บทนำ

ความฉลาดทางสังคม (SI: Social Intelligence หรือ SQ: Social Quotient) เป็นความฉลาด ด้านหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อม และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งความฉลาดทางสังคมนั้นเป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจตนเอง บุคคลอื่นๆ และสังคมทั้งทางด้านอารมณ์ ความคิด พฤติกรรม ของตนเองและผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในทุกๆ สถานการณ์ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม การมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอันนำไปสู่การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเหมาะสมต่อสังคม และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (Kosmitzki; et. al. 1993: 12, Buzan, T. 2002: 4-12, Baron-Cohen. 2005: 41-61, Albrecht, K. 2006: 28-30, Goleman. 2006: 84-96, Vikram Singhand Vivek Chaudhary. 2015: 1) จากการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ เด็กและเยาวชนไทย เริ่มมีค่านิยมและการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างประเทศตะวันตก อยู่กับวัฒนธรรมเจียบ ไร้ตัวตน มีพฤติกรรมแฝงความก้าวร้าวรุนแรงในการดำเนินชีวิตและการแก้ไขปัญหาต่างๆ มีการ

เรียนรู้เร็วเรื่องเพศ ให้ความสนใจ กับตนเอง มากกว่าส่วนรวม ขาดศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และการเสียสละเพื่อคนอื่น (องค์การยูนิเซฟประเทศไทย. 2559: 1-29) มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่มีความเป็นอิสระเสรีในการแสดงออกถึงความเป็นตัวตน และความต้องการ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกของความเป็นจริงน้อยลง ซึ่งผลการสำรวจเด็กและเยาวชนไทยทั่วประเทศในด้านการดำเนินชีวิต เจตคติ พฤติกรรม ตลอดจนความต้องการต่างๆ ก็สอดคล้องกัน กล่าวคือ ชีวิตของเด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่มีการใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคม ส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวมีบทบาทลดลง ประสบปัญหากับความขัดแย้ง ความเครียดในตัวเองเมื่อพบสถานการณ์บนโลกของความเป็นจริง อีกทั้งยังมีพฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การลอกข้อสอบเพื่อน การเซ็นชื่อแทนเพื่อน การให้เงินเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อหลีกเลี่ยงใบสั่ง การรับสินบน และการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ซึ่งเด็กและเยาวชนมองว่าเป็นเรื่องที่ปกติ และพฤติกรรมดังกล่าวคิดว่าเป็นการกระทำที่ไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย (รายงาน “คนไทย” มอนิเตอร์. 2557: 2-7) นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และปรับปรุงตนเองได้ ทั้งนี้

เนื่องจากวัยรุ่นมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย อยากเป็นอิสระ อยากเป็นผู้ใหญ่ ไม่อยากพึ่งเหตุผลของใคร เจ้าทิฐิ อวดดี ถือดี แต่ในขณะเดียวกันก็ยังขาดความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหา การพูด และการทำงานเพื่องานได้ง่าย ในขณะที่ยาวรุ่นผู้เข้าใจปัญหาประจำวัยของตนได้นั้นจะสามารถปรับตัว ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม เป็นวัยรุ่นที่มีความสุข มีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต (สุริยเดว ทรีปาตี. 2551: 7-8)

ถ้าเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกำลังที่สำคัญและอนาคตของชาติ มีความฉลาดทางสังคมจะประสบความสำเร็จในการขับเคลื่อนสภาพแวดล้อม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ควบคู่ไปกับความฉลาดทางสติปัญญา อีกทั้งผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมยังเป็นผู้ที่มีทักษะการทำความเข้าใจบุคคลอื่น สามารถอ่านสถานการณ์ทางสังคม ที่มีความละเอียดอ่อน โดยการเจรจาต่อรองกับผู้อื่นที่มาจากภูมิหลังต่างกัน ซึ่งเทคโนโลยีไม่สามารถทำได้ ปัจจุบันในภาคธุรกิจได้เริ่มให้ความสำคัญกับความฉลาดทางสังคม ในการว่าจ้างงาน โดยผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมสูงมีแนวโน้มที่จะมีรายได้มากกว่าผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมต่ำ อีกทั้งยังพบว่าผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมสูง ร้อยละ 71 มีการสื่อสารด้วยวาจา ร้อยละ 69 มีการทำงานเป็นทีม ร้อยละ 65 มีทักษะด้านบุคคล

ร้อยละ 64.5 มีการริเริ่ม ร้อยละ 57 มีความสามารถในการจัดการตนเอง ร้อยละ 54 มีความยืดหยุ่น ร้อยละ 53 มีการวางแผนและการจัดการองค์กร ร้อยละ 52 มีการจัดการเวลา ร้อยละ 50 เป็นบุคคลที่มีความมั่นใจ และ ร้อยละ 45 มีความสามารถในการสื่อสาร เป็นลายลักษณ์อักษร (Jennifer Lau. 2016: 2-10) ซึ่งนายจ้างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการทำความเข้าใจผู้อื่น การเจรจาต่อรองสถานการณ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าความสามารถทางวิชาการ อีกทั้งความฉลาดทางสังคมยังสะท้อนถึงความสามารถในการฟัง การทำงานเป็นทีม การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น (Sleigh & Ritzer. 2004: 17)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า ยังไม่มีการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นอย่างชัดเจน และด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นช่วงอายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นช่วงวัยที่มีปัญหามากที่สุด เพราะมีความแปรปรวนของฮอร์โมน ความเครียดจากสภาพแวดล้อม และเป็นช่วงวัยที่มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการ

สื่อสารที่ไม่ดีพอกับพ่อแม่ ครู และบุคคลอื่นๆ (Albrecht. 2006: 276) อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของวัยรุ่นที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าที่จะต้องดำเนินชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลาย ทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ ศาสนา และวัฒนธรรม รวมถึงความจำเป็นในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมในสังคม รวมถึงการแสดงพฤติกรรม อย่างเหมาะสม เป็นการแสดงถึงพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่น (ประนต คำฉิม. 2549: 170) และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารุ่นนี้ผ่านการพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โครงการวิจัยเลขที่ SWUEC/E-060/61 ก่อนทำการทดลองผู้วิจัยได้ชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยวิธีดำเนินการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย ซึ่งข้อมูลทั้งหมดของการวิจัยจะเก็บเป็นความลับ และนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น จากนั้นจะทำการลบข้อมูลและทำลายเอกสารหลังสิ้นสุดการทำวิจัย

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index Centre) ระหว่างปี พ.ศ. 2555-2560 และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางสังคมจากต่างประเทศระหว่าง ปี ค.ศ. 1986-2011

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความฉลาด ทางสังคมในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

2.1 กำหนดกรอบประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาคุณธรรม ศิลปกรรม และจริยธรรม ระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 ตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด เกี่ยวกับคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น

ขั้นตอนที่ 3 การตีความและให้ความหมาย

3.1 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเทป จัดระเบียบข้อมูลตีความให้ความหมาย ด้วยการนำข้อความสำคัญ (Significant statements) ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ (Categories)

3.2 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลประกอบด้วย

3.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ด้วยการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มา นั้นถูกต้องหรือไม่ แหล่งที่พิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งข้อมูล เวลา สถานที่ และบุคคลที่มีความแตกต่างกัน แต่ได้ข้อมูลที่ตรงกัน

3.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) ด้วยการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์

3.2.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory triangulation) ด้วยการใช้ทฤษฎีที่กล่าวอ้างอิงจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือตรวจสอบ

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงาน

วิจัยที่เกี่ยวข้องในขั้นตอนที่ 1 นำไปสู่ข้อสรุปคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย

3.4 นำคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นที่ได้จากข้อสรุป มาร่างเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ ความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น และตรวจสอบร่างพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น โดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของการตีความ โดยพิจารณาความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังต่อไปนี้

1. เป็นเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 12-25 ปี
2. ได้รับรางวัลเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมระดับประเทศ
3. เป็นบุคคลที่มีลักษณะเด่นด้านการทำกิจกรรม ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่ทำมีความใกล้เคียงกับความฉลาดทางสังคม ประกอบด้วยเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ประพฤติดี มีคุณธรรม

จริยธรรม อุทิศตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยศึกษาจากประวัติ และแฟ้มสะสมผลงานของแต่ละบุคคล

การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนด ร่วมกับวิธีการเลือกแบบลูกโซ่ (Snow ball sampling) จำนวนอย่างน้อย 10 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Saturation)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. สภาพการณ์ของวัยรุ่นในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมควรเป็นอย่างไร
2. การพัฒนาวัยรุ่นเพื่อการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ในสังคม
3. ความสำคัญของอยู่ร่วมกันของวัยรุ่นกับผู้อื่นในสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ จนได้ข้อมูลที่

ครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษา และยุติการสัมภาษณ์ เมื่อข้อมูลมีความครบถ้วนหรืออิ่มตัว (Saturated) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 11 คน และดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2561

ผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จากฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index Centre) ระหว่างปี 2555-2560 ได้บทความที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ฉบับ จากฐานข้อมูล ERIC – Educational Resources Information Center ระหว่างปี 2012-2017 ได้บทความที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 ฉบับ และจากหนังสือแนวคิดความฉลาดทางสังคมของต่างประเทศ ระหว่างปี ค.ศ.1986-2011 จำนวน 7 เล่ม นำมาจัดกลุ่มความฉลาดทางสังคมตามพัฒนาการและแนวคิดของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 แนวคิดความฉลาดทางสังคมในยุคแรก (ค.ศ.1909-1920) เริ่มต้นจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่สำคัญ 3 ท่าน คือ ดิวอี้ (Dewey) เป็นผู้เริ่มแนวคิดความ

ฉลาดทางสังคมเป็นคนแรก ในปี 1909 ต่อมา ลัล (Lull) ในปี 1911 และธอร์นไดค์ (Thorndike) ในปี 1920 ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดทางสังคมในยุคแรกนั้นเป็นเพียงความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และทักษะทางสังคมเท่านั้น ในขณะที่ในยุคนั้นให้ความสำคัญกับทักษะทางปัญญามากกว่า จึงทำให้ความฉลาดทางสังคมไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร (Kosmitzki and Jhon. 1996: 479 และ John F. Kihlstrom and Nancy Cantor. 2011: 564-577)

กลุ่มที่ 2 แนวคิดความฉลาดทางสังคม ที่พัฒนามาจากแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ เกิดจากนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่เชื่อว่าการที่บุคคลจะประสบความสำเร็จได้นั้นไม่ได้มาจากความฉลาดทางสติปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ร่วมด้วย อย่างไรก็ตามแม้ความฉลาดทางอารมณ์จะให้ความสำคัญกับความรูสึกร่วมกับการมีเหตุผล แต่ยังคงขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสุข และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อน จึงทำให้มีการนำแนวคิดความฉลาดทางอารมณ์มาเป็นฐานในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมในกลุ่มนี้ (Baron, R. 1969 : 3-13, Goleman D. 1995: 43, Baron-Cohen, et al. 1999: 1891-1892, และ Goleman D. 2006: 330)

กลุ่มที่ 3 แนวคิดความฉลาดทางสังคม แบบผสมผสาน ความฉลาดทางสังคมในกลุ่มนี้พัฒนามาจากการผสมผสานตั้งแต่ 2 แนวคิดขึ้นไป (Marlowe, H. A. 1986: 78, 52-58, Buzan, T. 2003: 1-10, Albrecht. 2006: 4-12, Esther N. Goody. 2008: 1-16,) โดยแนวคิดที่มีผู้นิยมเอามาใช้ในทางการศึกษาและจิตวิทยามากที่สุดได้แก่แนวคิดของคาร์ล อัลเบรทซ์ (Karl Albrecht) ซึ่งได้พัฒนาความฉลาดทางสังคมจากแนวคิดความฉลาด 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดความฉลาดสังคมของธอร์นไดค์ (Thorndike) 2) แนวคิดความฉลาดทางสติปัญญาของเดวิด เวชเชิลส์ (David Wechsles) และโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) 3) แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์ของแดเนียล โกลแมน (Daniel Goleman) และ 4) แนวคิดความฉลาดทางจริยธรรม (Moral Intelligence) โดยนำเสนอองค์ประกอบความฉลาดทางสังคม 5 ด้านที่เรียกว่า SPACE ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Situation Awareness) การแสดงตนเอง (Presence) ความถูกต้อง (Authenticity) ความชัดเจน (Clarity) และการเอาใจใส่ผู้อื่น (Empathy)

จากผลการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยให้ความสำคัญแนวคิดความฉลาดทางสังคมในกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นแนวคิดแบบผสมผสานของคาร์ล อัลเบรทซ์ (Karl Albrecht) เนื่องจากมีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ ด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ในการทำความเข้าใจตนเอง และผู้อื่นเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งสถานการณ์ของสังคมในปัจจุบันก็สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงได้นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย

2. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ สาขาศิลปกรรม คุณธรรม และจริยธรรม ระดับประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558-2560 จำนวน 11 คน สามารถอธิบายความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึง การให้ความสนใจ และทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว จากสภาพแวดล้อมทางสังคม และธรรมชาติพฤติกรรมของบุคคล ทั้งอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ผ่านกระบวนการทางปัญญา

องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านทางวัจนภาษา และอวัจนภาษา ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร และคำนึงถึงกฎกติกาทางสังคม

องค์ประกอบที่ 3 ความจริงใจต่อตนเอง และผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยการเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความจริงใจ

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ยอมรับ เคารพในความคิด ทศนคติ ค่านิยมของผู้อื่น และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น

เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบกับแนวคิดความฉลาดทางสังคมของอัลเบรทซ์ มีผลการศึกษารายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมจากการสัมภาษณ์กับแนวคิดของอัลเบิร์ต

แนวคิดความฉลาดทางสังคมของอัลเบิร์ต	การสัมภาษณ์เชิงลึก เด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ
1. การตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Situational Awareness) คือ พฤติกรรมการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นในสังคม ได้แก่ การรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเข้าใจสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นกับผู้อื่นในสังคม รวมถึงการรับรู้ทางวัฒนธรรมที่เป็นแนวทางปฏิบัติ	1. การเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย คือ พฤติกรรมการแสดงออกถึงการให้ความสนใจ และทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวจากสภาพแวดล้อม ทางสังคม และธรรมชาติ พฤติกรรมของบุคคล ทั้งอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิด ผ่านกระบวนการทางปัญญา
2. การแสดงตนเอง (Presence) คือ พฤติกรรม การแสดงตนเองผ่านทางร่างกาย และอารมณ์ ด้วยความเมตตา และความห่วงใย ในรูปแบบของวจนภาษา และอวจนภาษา เพื่อเข้าถึงการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	2. การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกถึงการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านทางวจนภาษา และอวจนภาษา ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร และคำนึงถึงกฎกติกาทางสังคม
3. ความถูกต้อง (Authenticity) คือ พฤติกรรมการแสดงให้เห็นว่าตนเองเลือกกระทำในสิ่งที่มีความถูกต้อง มีความซื่อสัตย์ และความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงความซื่อสัตย์และความจริงใจในการสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ในสถานการณ์ต่างๆ	3. ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกถึงการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยการเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงการมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความจริงใจ
4. การเอาใจใส่ผู้อื่น (Empathy) คือ พฤติกรรมการให้ความสนใจ ใส่ใจ มีความเห็นอกเห็นใจเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รวมถึงการชื่นชมและแบ่งปันความรู้สึกต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น	4. การเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกถึงการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ยอมรับ เคารพในความคิด เจตคติ ค่านิยมของผู้อื่น และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น

3. ผลการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น ผู้วิจัยนำคุณลักษณะที่ได้จากการสัมภาษณ์ความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น มาตีความและสร้างพฤติกรรมบ่งชี้ ตามองค์ประกอบความฉลาดทางสังคมที่จำแนกทั้ง 4 องค์ประกอบ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

1. ให้ความสนใจ และทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นรอบตัว

2. ตัดสินใจสร้างทางเลือกกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1. ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาษาที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก และสิ่งที่ตนเองต้องการ

2. ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยความสุภาพ ไม่หลอกลวงหรือหวังผลประโยชน์

3. ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นด้วยภาษาที่เป็นไปตามกฎกติกาทางสังคม

องค์ประกอบที่ 3 ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

1. เลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง
2. รับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ
3. สร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นด้วยความจริงใจ

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น ประกอบด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ได้แก่

1. เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
2. เคารพในความคิด เจตคติ ค่านิยมของผู้อื่น
3. สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น

ผลการตรวจสอบร่างพฤติกรรมบ่งชี้ความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ของการตีความ โดยพิจารณาความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) มีค่า 1.00

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น ทำให้ได้องค์ประกอบของคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น ในบริบทสังคมไทย 4 องค์ประกอบ โดยมีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1. การได้มาของคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดความฉลาดทาง

สังคมของอัลเบรชท์ (Albrecht) เป็นฐานคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการสัมภาษณ์เชิงลึกเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติสาขาศุขวัฒนธรรมและจริยธรรมระดับประเทศ เพื่อให้ได้คุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทย กระบวนการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักทำให้เชื่อได้ว่าจะได้ข้อมูลที่ช่วยอธิบายคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นได้อย่างสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย รวมถึงกระบวนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าและการตรวจสอบความตรงของการตีความ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นการยืนยันถึงความน่าเชื่อถือของการได้มาของคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นจากการวิจัยครั้งนี้

2. องค์ประกอบคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่น จากการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นในบริบทสังคมไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกความฉลาดทางสังคมออกเป็น 4 องค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเผชิญสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย คือ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น ถึงการให้ความสนใจ และทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัว จากสภาพแวดล้อมทางสังคม และธรรมชาติของบุคคล ทั้งอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด ผ่านกระบวนการปัญญา มีความสอดคล้องกับแนวคิดของอัลเบรชท์ใน

ด้านการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม (Albrecht, 2006: 33-36) นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เพิ่มเติมจากแนวคิดของอัลเบรชท์ คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการให้ความสนใจ และทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวมาผ่านกระบวนการทางปัญญา ซึ่งมีความสอดคล้องกับโมเดลการเปลี่ยนแปลงประเทศที่เรียกว่า Thailand 4.0 ตามแนวยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้จากการเรียนรู้โดยเน้นทฤษฎี มาเป็นการเรียนที่เน้นการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560: 19-21) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับการแก้ปัญหาและความขัดแย้งของวัยรุ่น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่พึงเหตุผลของใคร่ ขาดความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหา ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต ความสุข และการประสบความสำเร็จในชีวิต (สุริยเดว ทรีปาตี, 2551: 7-8)

องค์ประกอบที่ 2 การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นถึงการติดต่อสื่อสาร กับผู้อื่นผ่านทางวจนภาษาและอวจนภาษา ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร และคำนึงถึงกฎกติกาทางสังคม มีความสอดคล้องกับแนวคิดของอัลเบรชท์ ในด้านการติดต่อสื่อสาร และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในรูปแบบของวจนภาษา และอวจนภาษา

(Albrecht. 2006: 69-75) ส่วนประเด็นที่มีความแตกต่างกัน คือ การติดต่อสื่อสารด้วยความเป็นกัลยาณมิตร และกฎกติกาทางสังคม ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ที่ได้รับการขนานนามจากนานาชาติว่า "สยามเมืองยิ้ม" หรือ "ยิ้มสยาม" เป็นการสื่อสารที่ทำให้อีกฝ่ายรู้สึกอบอุ่น รวมถึงการช่วยเหลือด้วยไมตรีจิต ความมีน้ำใจเป็นการส่งสัญญาณแห่งมิตรภาพ ซึ่งแสดงถึงความจริงใจที่มีต่อกัน และเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทย (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2545, วิวัฒน์ จันทรกึ่งทอง และรัชณี วนาพิทักษ์วงศ์. 2558: 1186) นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เพิ่มเติมจากแนวคิดของอัลเบรชท์ คือ การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นผ่านวัจนภาษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยการใช้ภาษาแชทในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งพบว่าวัยรุ่นมีการใช้ภาษาเปลี่ยนแปลงไปจากภาษาเดิม เพราะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยได้เข้ามาครอบงำ ทำให้มีความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันรวมทั้งการสื่อสาร ที่ส่งผลให้ทุกวันนี้มีการใช้ภาษาไทยที่ผิดจากคำเดิม เขียนคำผิดเพี้ยน ออกเสียงเพี้ยน และที่สำคัญนำภาษาพูดมาปะปนกับภาษาทางการ (สุจิตรา ประชามิ้ง และคณะ 2560: 80-89)

องค์ประกอบที่ 3 ความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น ถึงการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยการเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง รวมถึงรับผิดชอบ ในสิ่งที่ตนเองกระทำ และสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของอัลเบรชท์ ในด้านการเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยความจริงใจ (Albrecht. 2006: 87-90) นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เพิ่มเติมจากแนวคิดของอัลเบรชท์ คือ การมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ ซึ่งมีความสอดคล้องกับรายงาน "คนไทย" มอนิเตอร์ พบว่า วิถีชีวิตของวัยรุ่นไทยยังมีพฤติกรรม การทุจริตคอร์รัปชัน เช่น การลอกข้อสอบเพื่อน การเซ็นชื่อแทนเพื่อน การให้เงินเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อหลีกเลี่ยงใบสั่ง การรับสินบนและการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ซึ่งเด็กและเยาวชนมองว่าพฤติกรรมดังกล่าว เป็นเรื่องปกติ และเป็น การกระทำที่ไม่ผิดมากหรือไม่ผิดเลย (รายงาน "คนไทย" มอนิเตอร์. 2557: 2-7)

องค์ประกอบที่ 4 การเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น คือ พฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นถึงการเข้าใจ ความรู้สึกของผู้อื่น ยอมรับและเคารพในความคิด เจตคติ ค่านิยมของผู้อื่น และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น มีความ

สอดคล้องกับแนวคิดของอัลเบรชท์ ในด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (Albrecht. 2006: 137-146) นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่เพิ่มเติมจากแนวคิดของอัลเบรชท์ คือ ยอมรับเคารพในความคิด เจตคติ ค่านิยมผู้อื่น และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น ซึ่งมีความสอดคล้องกับองค์ วิเศษสุวรรณ (2550: 116-119) ได้กล่าวถึงการเข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่น เป็นทักษะและเทคนิคพื้นฐานของการยอมรับ และการไว้วางใจช่วย ให้กล้าเปิดเผยตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความจริงใจ กล่าวคือ ถ้ายังมีความจริงใจมากเท่าใด ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงมากเท่านั้น 2) การยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข ซึ่งจะต้องแสดงเจตคติที่ดี ซึ่งจะต้องรับรู้โดยไม่มีเงื่อนไข ไม่ประหม่น ไม่ติดสินความรู้สึกและความคิด และ 3) การรู้สึกร่วม เป็นการแสดงความเข้าใจผู้อื่นอย่างแท้จริง ซึ่งสามารถแสดงความรู้สึกต่างๆ เช่น สนุกสนาน โกรธ กลัว และรัก ซึ่งความรู้สึกนี้จะช่วยให้เราและผู้อื่นมีความเข้าใจกันมากขึ้น นอกจากนี้การสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น ยังสอดคล้องกับ ญัฐสุภา เจริญยิ่งวัฒนา (มมป. 21: Online) แรงบันดาลใจเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จในหลายๆ ด้าน ของชีวิต แรงบันดาลใจอาจหล่อหลอมมาจากรูปแบบของจินตนาการ ความ

ประทับใจจากจิตใต้สำนึก หรือประสบการณ์อื่นๆ นำมาใช้ในการสร้างอิทธิพลต่อความคิด รวมถึงการนำแรงบันดาลใจมาต่อยอดในการพัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดคุณประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้สอนและผู้เรียนดังนี้

1. คุณประโยชน์ในเชิงวิชาการ การวิจัยครั้งนี้สามารถนำคุณลักษณะความฉลาดทางสังคม และตัวบ่งชี้ ที่ได้จากการศึกษาคุณลักษณะความฉลาดทางสังคม มาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นต่อไป

2. คุณประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยครั้งนี้ ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ด้านปฏิบัติการ คือ ทำให้ได้ข้อมูลลักษณะความฉลาดทางสังคมของวัยรุ่นไทยอย่างละเอียด ประกอบด้วย ข้อมูลคุณลักษณะความฉลาดทางสังคมของเด็กและเยาวชนไทยที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 12-25 ปี ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมของเด็กและเยาวชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2545). **คู่มือสร้างสุขด้วยรอยยิ้ม** (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: องค์การทหารผ่านศึก.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). **พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดล ขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>.
- ณัฐสุภา เจริญยิ่งวัฒนา. (ม.ม.ป.). **การค้นหาและถ่ายทอดแรงบันดาลใจในงานออกแบบแฟชั่น**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 21-31. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/5754/5038>.
- ประณต คำฉิม. (2549). **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจิตรา ประชามิ่ง, ณัฐวุฒิ พิมพ์สิทธิ์ และ นิธินาถ อุดมสันต์. (2560). **การใช้ภาษาแชทในการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 11(2), 80-89.
- สุริยเดว ทรีปาตี. (2551). **พัฒนาการและการปรับตัวในวัยรุ่น**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.nicfd.cf.mahidol.ac.th/th/images/documents/3.pdf>.
- รายงาน “คนไทย” มอนิเตอร์ 2557: เสียงเยาวชนไทย (Youth Today). (2557). [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://khonthaifoundation.org/wp-content/files/5_Full_version_2557.pdf.
- วิวัฒน์ จันทร์กิงทอง และรัชณี วนาพิทักษ์วงศ์. (2558). **การพัฒนาการตลาดไทย ด้านการยิ้ม และการไหว้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะเดา “พรรคชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์**. การประชุมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6, 26 มิถุนายน 2558. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ 1185-1195.
- องค์การยูนิเซฟประเทศไทย. (2559). **การวิเคราะห์สถานการณ์เยาวชนและวัยรุ่นในประเทศไทย**. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อนงค์ วิเศษสุวรรณ. (2550). **การปรึกษากลุ่ม**. (เอกสารการสอน). ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Albercht, K. (2006). **Social intelligence: The new science of success**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Baron-Cohen, et al. (1999). **A mathematician, a physicist and a computer scientist with Asperger syndrome: Performance on folk psychology and folk physics tests**. *Neurocase*, 1891-1892.
- Baron, R. (1969). **Organization development: Strategies and models**. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Baron-Cohen, et al. (2005). **Social intelligence in the normal and autistic brain; An FMRI Study**. *European Journal of Neuroscience*, 11, 1891-1899.
- Buzan, T. (2003). **The power social intelligence**. Welling borough, England: Thorsons.
- Esther N. Goody. (2008). **Social Intelligence and Interaction**. Cambridge, England: Cambridge University.
- Gardner, H. (1993). **Multiple intelligences: The theory in practice**. New York: Basic Books.
- Goleman D. (1995). **Emotional intelligence: why it can matter more than IQ**. New York: Bantam Book.
- Goleman, D. (2006). **Social intelligence: The new science of human relationships**. New York: Bantam Book.
- John F. Kihlstrom and Nancy Cantor. (2011). **Social intelligence. The Cambridge Handbook of intelligence**. Cambridge, England: Cambridge University.
- Marlowe, H. A. (1986). **Social intelligence: Evidence for multidimensionality and construct independence**. *Journal of Education Psychology*, 78, 52-58.
- Kihlstrom, J. F., and Cantor, N. (1987). **Social intelligence**. In R. J. Sternberg (Ed.), **Handbook of intelligence**. Cambridge, England: Cambridge University.
- Kosmitzki, C. & John, O.P. (1993). **The implicit use of explicit conceptions of social intelligence**. *Personality and Individual Differences*, 15, 12.

- Sleigh, M.J. & Ritzer, D.R. (2004). **Beyond the classroom: Developing Students' professional social skills.** Psychological Science Observer.
- Vikram Singh and Vivek Chaudhary. (2015). **An Assessment of Social Quotient and Its Comparison among Professional Students from Different Streams.** International Journal of Movement Education and Sports Sciences (IJMESS) Annual Refereed & Peer Reviewed Journal, 3, 1.

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว
ตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

Pastoral Care for Catholic Couples in Their First Years of Marriage According to The Encyclical Amoris Laetitia. Case Study: The Central Deanery of Suratthani Diocese.

ยุทธการ กอบวัฒนกุล

* มหบัณฑิตสาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

บาทหลวง ดร.พิเชฐ แสงเทียน, เอส.เจ.

* บาทหลวงในคริสต์ศาสนจักรโรมันคาทอลิก สังกัดคณะเยสุอิต

* อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทววิทยาจริยธรรม วิทยาลัยแสงธรรม

ผศ.ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตร์แสงจันทร์

* อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม

Yuttakarn Kobwattanakun

* Master of Arts Program in Moral Theology, Saengtham College.

Rev.Pichet Saengthien, S.J., Ph.D.

* Reverend in Roman Catholic Church, Jesuit.

* Lecturer of The Master of Arts Program in moral Theology, Saengtham College.

Asst.Prof.Laddawan Prasutsaengchan, Ph.D.

* Lecturer, Bachelor of Education Program in Christian Studies, Saengtham College.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 9 พฤศจิกายน 2562

* ตอบรับบทความ 11 ธันวาคม 2562

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษา
(1) สภาพการดำเนินชีวิตในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงาน
แบบต่างคนต่างถือ ในเขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี
(2) แนวทางการอภิบาลในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงาน
แบบต่างคนต่างถือ ในเขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ตาม
พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ คู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือ เขตตอนกลาง
ของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 คู่ และ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง
โครงสร้าง และประเด็นการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
พื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การ
สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. คู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือดำเนินชีวิตในช่วงเริ่มต้นของชีวิต
ครอบครัวโดยใช้ความรัก ความเข้าใจกัน อดทนอดกลั้น ปลอดภัย
ให้กำลังใจกัน ให้อภัย และให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน
ยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน ปรึกษากัน ทำกิจวัตรประจำวันด้วย
กัน ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา มีความเชื่อว่าลูกเป็นของขวัญของ
พระเจ้า อบรมเลี้ยงดูบุตรตามหลักคำสอนของศาสนา เป็นพลเมืองที่ดี
แต่คู่แต่งงานยังขาดการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
แบบธรรมชาติตามหลักคำสอนของคริสตศาสนา

2. แนวทางการอภิบาลในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของ
คู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือ ตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดี
แห่งความรัก มีดังนี้

2.1 พ่อแม่ ต้องปลูกฝังความรัก และความอบอุ่นให้เกิดขึ้นกับบุตร

2.2 วัด จัดให้มีการแบ่งปันประสบการณ์จากคู่แต่งงานที่มีประสบการณ์การแต่งงานมานานหลายปี มีการพบปะพูดคุย เป็นเพื่อนร่วมเดินทางที่จะคอยให้การอภิบาลในด้านการโปรยศีลล้างบาปของบุตร ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก พิธีแต่งงาน พิธีปลงศพ ฯลฯ

2.3 พระสงฆ์ ต้องเป็นประจักษ์พยานในด้านความเชื่อ ความหวัง และความรัก

2.4 พระสงฆ์ นักบวช ครูคำสอน ให้การสนับสนุนด้วยการเชิญชวนคู่แต่งงานและบุตรให้เห็นคุณค่าของการร่วมมิสซาที่วัด ซึ่งจะมีปฏิทินตารางเวลาของพระศาสนจักรผ่านทางเทศกาลต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์

2.5 โรงเรียน ควรให้มีการติดตามบรรดาเด็กๆ ในโรงเรียนคาทอลิกให้พวกเขา มีโอกาสได้เรียนคำสอนทุกๆ เข้า สำหรับกลุ่มนักเรียนที่เรียนโรงเรียนรัฐบาล

2.6 หน่วยงานครอบครัวของสังฆมณฑล จัดการฟื้นฟูชีวิตครอบครัวในลักษณะของการเข้าเยี่ยม

2.7 หน่วยงานยุวธรรมทูต จัดอบรมในระดับย่อยในโรงเรียน และระดับสังฆมณฑลในแต่ละปีให้เด็กๆ ได้มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันผ่านทางเกมส์ กิจกรรมฐาน โดยสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม การเป็นคริสตชนที่ดี และการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

2.8 หน่วยงานเยาวชน จัดให้มีค่ายเยาวชนในช่วงฤดูร้อน โดยสอดแทรกเนื้อหาในการอบรมในเรื่อง Pro-love และ Pro-Life ที่เห็นคุณค่าของทุกชีวิตมีความศักดิ์สิทธิ์ มนุษย์ไม่อาจไปละเมิดได้ เป็นโอกาสได้เตรียมพวกเขา ก่อนจะเข้าสู่ชีวิตครอบครัวในอนาคต

คำสำคัญ: การอภิบาล/คู่แต่งงาน/ช่วงเริ่มต้นชีวิตครอบครัว/
พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

Abstract

The purposes of this research were to study: (1) the living situation of the Catholic couples in their first years of marriage and (2) the pastoral guidelines for Catholic couples in their first years of marriage according to the Encyclical *Amoris Laetitia*. The respondents came from two groups. The first were ten Catholic couples in their first years of marriage, and the second were seven experts. The data were collected by using semi-structured interviews, and topics for the focus group. Methodology: 10 samples of the marriage couples in the central deanery of Suratthani Diocese and 7 advisory, whose data were analyzed and described in the few ways, including frequency, percentage, and content analysis.

The results were as follows:

The marriage couples live in the first year of marriage couple by with love, understanding, endurance, comfort, encouragement, forgiveness, respect, faithfulness, sincerity, listening to each other's reasons, consulting each other, living daily life together, giving each other religious freedom, believing a child is gift from God, parenting a child in accordance with religious teaching, and being good citizen; however most of the married couples lack the knowledge on natural family planning according to the teaching of the Catholic Church.

The findings were as follows:

1. Parents should support the development of the virtue of love for the child.

2. The parish priest should accompany the young married couples in their journey of faith by counselling and giving advice on religious observances, the importance of attending Mass and other devotions.

3. The parish priest should offer formation to the young married couples to help them deepen their faith, hope and love.

4. The parish priest, religious and catechists personnel should accompany the young married couples in their journey of faith by counselling and giving advice on religious observances, the importance of attending Mass and other devotions.

5. The Catholic school should follow up on the children of these married couples on religious education, preparation for sacrament.

6. Diocesan ministry should frequently offer retreats on family life.

7. At the national level, the Church should have a unified program to support married couples and families through promotion of Holy Childhood, youth ministry, formation programs and camps, which will help their doctrinal and moral formation to be good Christians in the future.

8. The diocesan youth ministry should offer formation to the youth on themes such as preparation of Pro-Life and Pro-Love, and vocation of pre-married life for the future.

Keywords: Pastoral Care, Catholic Couples, First Year, Marriage

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ความรัก คือ พระคุณพิเศษที่พระเจ้าเป็นเจ้าประทานให้แก่มนุษย์ เป็นการร่วมชีวิตอย่างแท้จริงกับพระองค์ ความรักของมนุษย์เป็นฉายาลักษณะของชีวิตพระเจ้า แม้จะเป็นฉายาที่ยังไม่สมบูรณ์ก็ตาม แต่ก็มีคุณหมายของความจริงที่ศักดิ์สิทธิ์ และลึกล้ำที่เราไม่อาจจะเข้าใจได้โดยตรง ความรักจึงเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ และสร้างความศักดิ์สิทธิ์ในหัวใจของชายและหญิง (ครอบครัวคริสตชนในโลกปัจจุบัน, 1984: ข้อ 15) ชายหญิงรักกันแต่งงานกัน เพื่อเป็นสัญลักษณ์สามิและภรรยาเป็นการเริ่มต้นของสถาบันครอบครัว อันเป็นจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิตที่มีคุณค่าศักดิ์ศรีคู่แต่งงานเป็นเครื่องเตือนใจอันยั่งยืนของพระศาสนจักรถึงสิ่งที่เกิดขึ้นบนทางเขน คู่สมรสเป็นประจักษ์พยานแก่กันและกันและแก่บุตร การแต่งงานเป็นกระแสน้ำเรียก เป็นการตอบรับข้อเรียกร้องพิเศษให้ได้รับประสบการณ์ของความรักอันสามิภรรยาในฐานะของสัญลักษณ์การตัดสินใจแต่งงาน และสร้างครอบครัวควรเป็นผลลัพธ์ของกระบวนการไตร่ตรองเกี่ยวกับกระแสน้ำเรียกของตน (เทียบ พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก, ข้อ 61-72)

การดำเนินชีวิตคู่และการประกอบสถานะครอบครัว สมาชิกจำเป็นต้องบ่มเพาะดูแลความรักให้แข็งแกร่ง เพื่อที่จะสามารถ

นำมาใช้เป็นพลังในการต่อสู้กับความชั่วร้ายทุกประการที่เป็นภัยคุกคามต่อครอบครัวได้นักบุญ ยอห์น ปอล ที่ 2 พระสันตะปาปามองสภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วว่ามีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวเป็นอย่างมากเท่าๆ กับที่มีผลกระทบต่อสถาบันอื่นๆ หรืออาจจะมีมากกว่าเสียอีก มีครอบครัวจำนวนมากที่รักษาค่านิยมอันเป็นพื้นฐานของสถาบันครอบครัว แต่ก็มีอีกหลายครอบครัวที่เริ่มไม่แน่ใจ และสับสนในบทบาทของตนถึงกับตั้งข้อสงสัย และแทบไม่รู้สำนักถึงความหมายและความจริงสูงสุดของชีวิตสมรส และชีวิตครอบครัว ยังมีครอบครัวอีกจำนวนมากที่ถูกสถานการณ์ต่างๆ ชัดขวาง มิให้ปฏิบัติตามสิทธิพื้นฐานของตน โดยที่พระศาสนจักรตระหนักดีว่า การแต่งงานและสถาบันครอบครัวเป็นคุณค่าสูงสุดอย่างหนึ่งของมนุษยชาติ (ครอบครัวคริสตชนในโลกปัจจุบัน, 1984: 1) ความรักอันสามิภรรยาที่ยั่งยืนไม่ได้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาสั้นๆ หรือด้วยกลวิธีใดวิธีหนึ่ง หากแต่ต้องเกิดจากสามิภรรยาที่เป็นหลักสำคัญรวมไปถึงบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้สามิภรรยาคู่นั้นๆ สามารถบ่มเพาะความรัก ประคองความสัมพันธ์ที่ดีให้เติบโตไปตามกาลเวลาที่ผ่านไปได้อย่างเหมาะสม มีหลายๆ คู่ที่ต้องหย่าร้างแยกทางกันด้วยสาเหตุหลายๆ ประการ ในพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อ

221 พระสันตะปาปาฟรังซิส ได้กล่าวถึง “สาเหตุใหญ่ประการหนึ่งของการแตกแยกคือ ความคาดหวังจากชีวิตแบบสามภรรยามากเกินไป เมื่อปรากฏว่า ความเป็นจริงนั้นมีข้อจำกัด และความท้าทายมากกว่าที่ได้จินตนาการไว้” ซึ่งความคาดหวังและการผิดหวังจากชีวิตแบบสามภรรยา นี้ ก็คงเป็นสาเหตุที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่คู่สามภรรยาต้องร่วมมือร่วมใจที่จะก้าวข้ามเรื่องนี้ไปด้วยกัน ตั้งแต่ช่วงปีแรกของการแต่งงานเลยทีเดียว ทั้งในเรื่องของการแตกต่างระหว่างบุคคล การถูกเลี้ยงดูมาในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน การให้ความสนใจให้ความสำคัญในด้านวัตถุหรือด้านจิตวิญญาณที่แตกต่างกันไป ถึงแม้ว่า ทั้งคู่จะมีการเรียนรู้ซึ่งกันและกันมาสักระยะหนึ่งในช่วงก่อนแต่งงาน หรือในช่วงของการเตรียมตัวแต่งงาน คู่สมรสก็จะได้รับการอบรม ให้คำชี้แนะทั้งจากพ่อแม่ญาติพี่น้อง และจากบาทหลวงหรือครูคำสอนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลอภิบาลเตรียมตัวบุคคลทั้งคู่ให้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตคู่ตามทำนองคลองธรรมและตามหลักธรรมคำสอนของพระศาสนจักรคาทอลิกซึ่งส่วนใหญ่แล้วการดูแลอภิบาลของบาทหลวงหรือครูคำสอนนั้น ก็ค่อนข้างจะมีบทบาทน้อยลงหรือไม่มีเลย หลังจากทีคนทั้งคู่ได้เข้าพิธีแต่งงานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว คู่แต่งงานจำเป็นต้องประคองความรักและการใช้ชีวิตคู่ด้วยตนเอง หากสามารถประคองไปได้อย่างดี ชีวิต

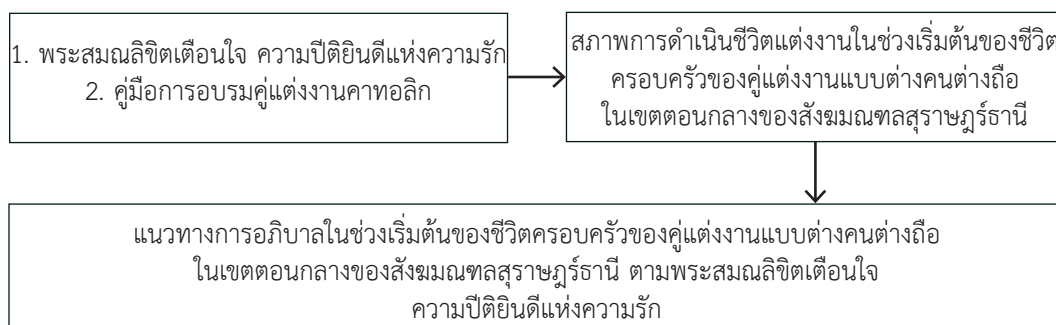
แต่งงานและครอบครัวก็จะคงอยู่ต่อไป แต่หากไม่สามารถทำได้ ชีวิตแต่งงานและครอบครัวก็มีอันที่จะต้องแตกแยกหรือจบลงแม้จะไม่ใช่ความต้องการที่แท้จริงของคู่แต่งงานนั้นๆ การดูแลอภิบาล คู่แต่งงานในปีแรก จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่วงที่เรียกได้ว่าเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตแต่งงานที่พระศาสนจักรคาทอลิกควรให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่ในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี เป็นพระศาสนจักรท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการดูแลอภิบาลครอบครัวคริสตชน ที่นับวันยิ่งจะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นโยบายของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ในการอภิบาลดูแลคู่แต่งงานตั้งแต่ในช่วงของการเตรียมตัวเข้าพิธีแต่งงานอย่างเข้มข้น และช่วงหลังจากที่คู่แต่งงานได้ผ่านพิธีแต่งงานแล้วในวาระโอกาสที่เหมาะสม แต่จากการสำรวจข้อมูลการอภิบาลคริสตชนในระดับวัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนงานอภิบาลของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี เพื่อก้าวเข้าสู่การฉลองครบ 50 ปีของการสถาปนาสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ในช่วงการสัมมนาพระสงฆ์ นักบวช และฆราวาส ประเด็นที่รายงานโดยเฉพาะในเรื่องของการส่งเสริมกระแสเรียกแก่ครอบครัวสถานการณ์เขตตอนกลางในสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ทีมผู้สัมภาษณ์จากศูนย์สังคมพัฒนา มูลนิธิคาทอลิกสุราษฎร์ธานี และทีม

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

อภิบาลเคลื่อนที่ คณะผู้รับใช้ดวงหทัยนิรมล
ของพระแม่มาเรีย พบว่า วิถีชีวิตด้านคุณค่า
ครอบครัวและการเลี้ยงดู มีค่านิยมการใช้จ่าย
ฟุ่มเฟือย ทุนนิยม อิทธิพลจากสื่อ เทคโนโลยี
ที่ทันสมัย ครอบครัวไม่เปิดใจคุยกัน ไม่
สามารถตักเตือนกันและกันได้และต้องเผชิญ
กับปัจจัยเสี่ยงในด้านต่างๆ สูงขึ้น มีแนวโน้ม
ที่เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาภายในและความ
แตกแยกที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งหากมี
การศึกษาวิจัยแนวทางการอภิบาลคู่แต่งงาน
คริสตชนให้สามารถดำเนินชีวิตรัก ชีวิต
ครอบครัว ได้อย่างราบรื่นโดยเฉพาะในช่วง
ปีแรกของการแต่งงานซึ่งเป็นช่วงเวลาหัวเลี้ยว
หัวต่อที่สำคัญของคู่สมรสทุกคู่ดังกล่าวข้างต้น
แล้ว ก็จะสามารถช่วยให้คู่แต่งงาน คริสตชน
สามารถดำเนินชีวิตคู่และสร้างครอบครัวที่
เปี่ยมด้วยความรักและพระพรพรทานจาก
พระเจ้าได้อย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิตใน
ช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงาน
แบบต่างคนต่างถือ ในเขตตอนกลางของ
สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการอภิบาลใน
ช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงาน
แบบต่างคนต่างถือ ในเขตตอนกลางของ
สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ตามพระสมณลิขิต
เตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก

ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการวิจัยและขอบเขตด้านเนื้อหา
การศึกษครั้งนี้ เป็นการศึกษาในรูป
แบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากพระสมณ
ลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก คู่มือ
การอบรมคู่แต่งงาน เอกสารคำสอนของพระ
ศาสนจักรคาทอลิก งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ
การสัมภาษณ์กลุ่มคู่แต่งงานและกลุ่มผู้ทรง
คุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา สภาพการดำเนินชีวิตแต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวในเขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ ของคู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือ ในเขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ในรอบ 5 ปี (ค.ศ.2014 - ค.ศ.2019) จำนวน 10 คู่ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย กำหนดสัดส่วนของจำนวนคู่สมรสของแต่ละวัด

2. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในการศึกษา แนวทางการอภิบาลในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวใน เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย บาทหลวงผู้รับผิดชอบแผนกครอบครัว ประธานคณะกรรมการอภิบาลฝ่ายคริสตชน บาทหลวงเจ้าอาวาสวัดแม่พระองค์อุปถัมภ์พนม คู่แต่งงาน 2 คู่ และสภาอภิบาลวัดครุคำสอน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

นิยามศัพท์เฉพาะ

คู่แต่งงาน ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ชายและหญิงที่เข้าพิธีแต่งงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายพระศาสนจักรคาทอลิก และใช้ชีวิตคู่ร่วมกันเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1-5 ปี เฉพาะ

คู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือ (ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนับถือศาสนาคริสต์กับคู่แต่งงานต่างความเชื่อ)

ช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว ในงานวิจัยนี้ หมายถึง การดำเนินชีวิตของคู่แต่งงานแบบต่างคนต่างถือหลังจากที่ได้เข้าพิธีแต่งงานแล้ว 1-5 ปี

พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก หมายถึง คำสอนทางการของพระศาสนจักรหลังสมัชชาพระสังฆราช เรื่องความปิติยินดีแห่งความรัก ของสมเด็จพระสันตะปาปาฟรังซิส ถึงบาทหลวง สังฆานุกร นักบวชชาย-หญิง คู่แต่งงานคริสตชน และฆราวาสทุกคนเกี่ยวกับความรักในครอบครัว

สังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี หมายถึง เขตการปกครองในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกโดยมี อาณาเขตครอบคลุม 15 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ภูเก็ต ตรัง สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส กระบี่ พังงา

เขตตอนกลาง หมายถึง เขตพื้นที่การปกครองย่อยของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด มีจำนวนทั้งหมด 8 วัด คือ 1) วัดอาสนวิหารอัครเทวดาราฟาเอล อำเภอเมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี 2) วัดแม่พระองค์อุปถัมภ์ อำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี 3) วัดอัครเทวดามีคาเอล จังหวัด

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

สุราษฎร์ธานี 4) วัดนักบุญอันนา จังหวัด
สุราษฎร์ธานี 5) วัดนักบุญวินเซนต์ เดอ ปอล
(พุดหง) จังหวัดนครศรีธรรมราช 6) วัดมารดา
พระศาสนจักร จังหวัดนครศรีธรรมราช 7) วัดนักบุญดอมินิก ซาวีโอ จังหวัดนคร
ศรีธรรมราช 8) วัดแม่พระองค์อุปถัมภ์เฉลิม
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนระยะเวลาในการเก็บ
ข้อมูลการดำเนินการวิจัย 12 เดือน ดังนี้
1) การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการสร้างเครื่องมือ
2) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ปรับปรุง
คุณภาพเครื่องมือ 3) การนำเครื่องมือที่พัฒนา
แล้วไปเก็บข้อมูล 4) การนำข้อมูลที่ได้มาตรวจ
สอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูล แปรผล
และสรุปผลการศึกษา แล้วจัดทำเป็นรายงาน
ผลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบ
สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และประเด็นการ
สนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา
เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอขอ
ความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

มีค่าความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ
(ค่า IOC) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนในการ
ดำเนินการ ได้แก่ ตรวจสอบ ทบทวน ความ
ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ และนำ
ข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และเรียบ
เรียงอย่างเป็นระบบ

สถิติที่ใช้ ได้แก่

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ประกอบไปด้วย เพศ
ศาสนา อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้
(ต่อเดือน) ระยะเวลาการแต่งงาน และจำนวน
บุตร

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์
สังเคราะห์ สำหรับการสนทนากลุ่มใช้การ
วิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินชีวิตแต่งงานในช่วง
เริ่มต้นของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงานแบบ
ต่างคนต่างถือในเขตตอนกลางของสังฆมณฑล
สุราษฎร์ธานี

จากผลการศึกษาในภาพรวมสรุปได้ว่า
ครอบครัวส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตโดยใช้ความรัก

ความเข้าใจกัน อุดหนุนต่อกัน ปลอบประโลม ให้กำลังใจกัน ให้อภัยซึ่งกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซื่อสัตย์ จริ่งใจต่อกัน ยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน ปรึกษากัน ทำกิจวัตรประจำวันด้วยกัน ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา มีความเชื่อว่าลูกเป็นของขวัญของพระเจ้า อบรมเลี้ยงดูตามหลักคำสอนของศาสนา เป็นพลเมืองที่ดี แต่สิ่งที่คู่แต่งงานส่วนใหญ่ยังขาดไป คือ การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดตามหลักคำสอนของคริสตศาสนา

ทั้งนี้ คู่แต่งงานใช้หลักในการดำเนินชีวิต ครอบครัวด้วยความรัก และความเข้าใจกัน รับฟังกัน ปรึกษา เป็นเพื่อนร่วมเดินทาง ดูแลเอาใจใส่กัน พึ่งพาอาศัยกัน ใช้เหตุผลคุยกัน หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง เปิดใจ อุดหนุนให้กำลังใจกัน เสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน รู้จักสังเกตกันและกันในยามสุขและยามทุกข์ มองเห็นความสุขของอีกฝ่ายเป็นอันดับแรก หากคู่แต่งงานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้กระทำตั่งคำถาม หรือวิพากวิจารณ์ในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ พบว่า อีกฝ่ายหนึ่งจะพยายามเงียบก่อน อุดหนุนต่อกันต่อกัน จะไม่โต้แย้งทันทีทันใดในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งมีอารมณ์ที่ไม่ดี แต่จะให้การผ่อนหนักผ่อนเบาซึ่งกันและกัน รอให้อีกฝ่ายหนึ่งอารมณ์เย็นลง ที่สุดจะหันหน้าเข้ามาคุยกัน ปรับความเข้าใจกัน จะไม่รอ

ให้เวลาผ่านไปจนข้ามคืน มีการให้อภัยซึ่งกันและกัน เมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำผิดพลาด ต่างฝ่ายต่างต้องยอมรับในความผิดพลาดของกันและกัน มีการขอโทษกันเสมอ ให้กำลังใจกัน เพื่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับอีกฝ่ายหนึ่งจะได้รับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข แม้ว่าความผิดพลาดนั้นจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ก็ตาม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะใช้วิธีการยอมรับในคำพูด และการกระทำของกันและกัน ฟังเหตุผลกัน โดยเอาเหตุผลของทั้งสองฝ่ายมาเป็นกลาง ไม่ใช้อารมณ์เข้าหากัน มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ต่อกันโดยไม่โกหกหรือปิดบัง โดยถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ของครอบครัว ถ้าอยู่ต่างพื้นที่จะใช้การโทรศัพท์พูดคุยกันเพื่อถามถึงความทุกข์และความสุขของทั้งสองฝ่าย และในการใช้ชีวิตคู่ ก็มีทั้งความสุขและความทุกข์ด้วยกัน เมื่อมีความทุกข์ มีปัญหา คู่แต่งงานจะคอยปลอบประโลม ให้กำลังใจกัน จะอยู่เคียงข้างกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหา ปรึกษากัน บอกกันตรงๆ โดยไม่มีการปิดบัง จะไม่ปล่อยให้ปัญหาคอยอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองคนจะคอยเป็นผู้บรรเทาทุกข์ให้แก่และกัน คิดในแง่บวก หากิจกรรมเพื่อทำให้เกิดความผ่อนคลาย เมื่อรู้สึกดีขึ้นแล้ว จะช่วยกันหาทางออก และค่อยๆ แก้ไขปัญหากันไป การดำเนินชีวิตในสภาพปัจจุบันที่มีความรีบเร่ง คู่แต่งงานบางคู่อาจไม่ค่อยมีเวลาในการกล่าวทักทาย พูดคุย

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

กันมากนักในช่วงเช้า เพราะคู่แต่งงานส่วนใหญ่
จะต้องรีบออกไปทำงาน แต่จะมีการปรึกษา
หารือกัน พูดคุยกันระหว่างวันหรือในช่วงเย็น
มีการปรึกษาพูดคุย ถามถึงความทุกข์ความสุข
ของกันและกัน

ในเรื่องของการนับถือศาสนา ทั้งสอง
ฝ่ายจะให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาโดยไม่
ปิดกั้น ด้วยการส่งเสริม สนับสนุนผ่านการ
ไปรับไปส่งที่วัด เพื่อปฏิบัติศาสนกิจของกัน
และกัน เวลามีการเฉลิมฉลองในโอกาสสำคัญ
ทางศาสนามีการเชิญชวน และถามความสมัคร
ใจก่อนจะไปปฏิบัติศาสนกิจร่วมกัน ปลุกฝัง
ความเชื่อให้แก่กันและกัน นอกจากนี้คู่
แต่งงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการคุม
กำเนิดตามที่พระศาสนจักรสั่งสอน คู่แต่งงาน
ทุกคู่เชื่อว่า ลูกเป็นของขวัญของพระเจ้า และ
คิดว่าลูกทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคู่แต่งงาน
มีความรัก และความเข้าใจกันมากขึ้น แม้ว่าจะ
มีอุปสรรค หรือปัญหาเกิดขึ้นในครอบครัว เมื่อ
เห็นหน้าลูก ก็จะมีกำลังเพื่อจะผ่านอุปสรรค
ต่างๆ เหล่านั้นไปได้ ลูกจึงเปรียบเสมือน
ความชื่นชมยินดี ทำให้ครอบครัวมีชีวิตชีวา
เป็นสื่อกลางในการนำความสุข และการให้
อภัยมาให้ และมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรตาม
หลักคำสอนของศาสนาด้วยการเปิดโอกาสให้
บุตรเข้าร่วมกิจกรรมของวัด ไปเรียนคำสอน
ร่วมมิสซา ปลุกฝังด้านความเชื่อในด้านการ
ภาวนา ใช้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจ

ใส่อย่างใกล้ชิด เป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็น คอย
สอดส่องดูแลพฤติกรรมของเขาอย่างใกล้ชิด
คอยอบรมสั่งสอนเขาว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใด
ไม่ควรทำด้วยความรัก คอยรับฟังเขาอยู่ข้างๆ
เสมอ คอยดูแลเอาใจใส่ให้เกิดความอบอุ่นใน
ครอบครัวเสมอ ให้ลูกมีความรับผิดชอบในช่วง
วัยของเขาผ่านทางกิจวัตรประจำวัน ในด้าน
พลเมืองที่ดี ปลุกฝังเขาให้มีความซื่อสัตย์
มีใจกว้าง เสียสละ และช่วยเหลือผู้อื่น อบรม
สั่งสอนสิ่งที่ดี และสิ่งที่ไม่ดีผ่านทางสื่อ หรือ
สภาพแวดล้อมที่เขาพบเจอ ไม่เป็นตัวอย่างที่
ไม่ดีให้ลูกเห็น รวมถึงการเป็นประจักษ์พยาน
ผ่านทาง การปฏิบัติศาสนกิจ ช่วยเหลือผู้อื่นใน
งานของวัด ชุมชนโดยรอบ ทำให้เห็นเป็น
ตัวอย่างด้วยการช่วยเหลือเพื่อนพ้องในสังคม
ปลุกฝังบุตรให้เป็นคนดี ขยัน มีคุณธรรม
ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น และซื่อสัตย์ในงาน
ที่ทำงาน รู้จักประหยัด อดออม มีความรับ
ผิดชอบในบทบาท และหน้าที่ที่ได้รับมอบ
หมาย

ในเรื่องของการคาดหวัง คู่แต่งงานคาด
หวังให้พระสงฆ์นั้นจัดกิจกรรมเพื่อบรรดา
เด็กๆ เช่น การสอนคำสอนการอบรมคุณธรรม
จริยธรรม มีการออกไปเยี่ยมเยียนสัตบุรุษที่
ขาดการร่วมศาสนกิจที่วัด มีการพบปะกัน
แบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับครอบครัวในเขต
วัดเพื่อทำให้เกิดความหนึ่งเดียวกัน และรู้จัก
กันมากขึ้น นอกจากนี้ อยากให้ผู้อภิบาลคอย
ติดตามบรรดาเด็กๆ ดูแลเอาใจใส่ด้วยความรัก

2. แนวทางในการส่งเสริมการอภิบาล
คู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัว
แบบต่างคนต่างถือ

2.1 พ่อแม่ ต้องปลูกฝังความรัก และ
ความอบอุ่นให้เกิดขึ้นกับบุตร ให้ซึมซับความ
รักผ่านการดูแลเอาใจใส่กันของพ่อแม่
สัมผัสได้ถึงความอบอุ่นในความครอบครัว

2.2 วัด จัดให้มีการแบ่งปันประสบ
การณ์จากคู่แต่งงานที่มีประสบการณ์การ
แต่งงานมานานหลายปี มีการพบปะพูดคุย
เป็นเพื่อนร่วมเดินทางที่จะคอยให้การอภิบาล
ในด้านการโปรยศัลลางบาปของบุตร ญาติ
พี่น้อง หรือคนรู้จัก พิธีแต่งงาน พิธีปลงศพ
 ฯลฯ รวมถึงคำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ใน
การช่วยเหลือชีวิตคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้น
ของชีวิตครอบครัว

2.3 พระสงฆ์ ต้องเป็นประจักษ์พยาน
ในด้านความเชื่อ ความหวัง และความรักด้วย
การออกไปเยี่ยมเยียน พบปะ พูดคุยกับคู่
แต่งงาน ผ่านทางการไปแบ่งปันพระวาจา
(BEC) ในครอบครัว ในกลุ่ม และ ในชุมชน
เป็นประจักษ์พยานในการเป็นธรรมทูต และ
การแพร่ธรรมมาจากพระวาจา โดยให้พระ
วาจาของพระเจ้านำทางในการดำเนินชีวิต
และให้พระวาจาเป็นบ่อเกิดความเชื่อชีวิต
คริสตชน

2.4 พระสงฆ์ นักบวช ครูคำสอน
ให้การสนับสนุนด้วยการเชิญชวนคู่แต่งงาน
และบุตรให้เห็นคุณค่าของการร่วมมิสซาที่วัด
ซึ่งจะมีปฏิทินตารางเวลาของพระศาสนจักร
ผ่านทางเทศกาลต่างๆ ใน แต่ละสัปดาห์
มีการเตรียมตัว เตรียมจิตใจ ในส่วนของ
พระศาสนจักร และการเป็นพลเมืองที่ดี
ผ่านทางพระวาจาของพระเจ้า และบทเทศน์
ของพระสงฆ์ในเขตวัด

2.5 โรงเรียน ควรให้มีการติดตาม
บรรดาเด็กๆ ในโรงเรียนคาทอลิกให้พวกเขามี
โอกาสได้เรียนคำสอนทุกๆ เช้า โดยเฉพาะ
บรรดาเด็กๆ ที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล โดย
การติดตามพวกเขาอย่างใกล้ชิด หาเวลาให้
พวกเขามีโอกาสเรียนคำสอนในช่วงเวลา
ที่สะดวก เพื่อว่าบรรดาเด็กๆ เมื่อพวกเขาเรียน
คำสอนอย่างเพียงพอแล้ว พวกเขาจะได้รับ
ศีลศักดิ์สิทธิ์ในการเจริญชีวิตคริสตชนที่ดี
ต่อไป

2.6 หน่วยงานครอบครัวของ
สังฆมณฑล จัดการฟื้นฟูจิตใจในลักษณะของ
การเข้าเฝ้าฯ ให้ได้รับคำแนะนำชีวิตฝ่ายจิต
ให้พวกเขามีโอกาสไตร่ตรองชีวิตครอบครัว
มีโอกาสแก้บาปปรับศีล จัดให้มีการอบรมเรื่อง
การคุมกำเนิด การทำแท้ง การฉวยขาด กระแส
เรียกในการใช้ชีวิตคู่ มีการรื้อฟื้นคำสอนของ
การแต่งงานอย่างต่อเนื่องทุกๆ 5-10 ปี

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

2.7 หน่วยงานยูวธรรมทูต จัดอบรม
ในระดับย่อยในโรงเรียน และระดับสังฆมณฑล
ในแต่ละปีให้เด็กๆ ได้มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน
ทำกิจกรรมร่วมกันผ่านทางเกมส์ กิจกรรมฐาน
โดยสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม การ
เป็นคริสตชนที่ดี และการเป็นพลเมืองที่ดีของ
สังคม โดยเรียนรู้จักชีวิตของพระเยซูเจ้าผ่าน
ทางพระคัมภีร์

2.8 หน่วยงานเยาวชน จัดให้มีค่าย
เยาวชนในช่วงภาคฤดูร้อน โดยสอดแทรก
เนื้อหาในการอบรมในเรื่อง Pro-love และ
Pro-Life มีการชุมนุมเยาวชนจากวัดต่างๆ
ในสังฆมณฑล ให้พวกเขาได้รู้จักตนเองมาก
ยิ่งขึ้น และเตรียมพวกเขาก่อนจะเข้าสู่ชีวิต
ครอบครัวในอนาคต

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินชีวิตของคู่แต่งงาน
แบบต่างคนต่างถือ

คู่แต่งงานดำเนินชีวิตโดยใช้ความรัก
ความเข้าใจกัน อดทนอดกลั้น ปล่อยประโลม
ให้กำลังใจกัน ให้อภัยซึ่งกันและกัน ให้เกียรติ
ซึ่งกันและกัน เพราะการมีใจกว้างที่ทำให้คู่
แต่งงานโอบอ้อมผ่อนตามให้กับการวิพากษ์
วิจารณ์อยู่เสมอ ไม่ยึดติดอยู่กับข้อดี และ
ข้อเสียของกันและกัน ไม่ยื่นคำขาดเข้าต่อสู้
แข่งกัน ไม่ให้เหตุผลเพื่อแก้ตัว หาโอกาสใน

การนั่งปรึกษาหารือกัน วางแผนครอบครัวเพื่อ
จะทำให้สิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวเพื่อ
จะบรรลุเป้าหมายด้วยกัน

มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ยอมรับฟัง
เหตุผลของกันและกัน ปรึกษากัน ทำกิจวัตร
ประจำวันด้วยกัน ความซื่อสัตย์ และความ
จริงใจต่อกัน มาจากการนั่งลงปรึกษาซึ่งกัน
และกันเป็นการแสดงออกถึงการกระทำด้วย
ความรักต่อกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่คู่แต่งงาน
จะนั่งลงหาข้อตกลง หรือข้อกำหนดกันใหม่
เพื่อต่างฝ่ายต่างไม่เอาชนะอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสอง
ฝ่ายควรเป็นผู้ชนะ

ในช่วงของวันพักผ่อน คู่แต่งงานส่วน
ใหญ่มักจะไม่ค่อยมีเวลาออกไปเที่ยวพักผ่อน
ด้วยกัน จึงจำเป็นต้องหาโอกาสวางแผนการใช้
เวลาว่างร่วมกันในการพักผ่อน ฉลองเหตุการณ์
สำคัญต่างๆ หรือในช่วงวันสำคัญอื่นๆ แบ่งปัน
โอกาสในการเจริญเติบโตทางจิตใจ

ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา มีความ
เชื่อว่าลูกเป็นของขวัญของพระเจ้า ตามที่
พระสมณสาร เรื่อง ครอบครัวคริสตชนในโลก
ปัจจุบัน ข้อที่ 132 ได้กล่าวว่า ลูกเป็นพระพร
ที่พ่อแม่รับมาจากพระเจ้าแห่งชีวิต ให้เขายินดี
ทนรับความเหน็ดเหนื่อยที่ได้รับจากการดูแลลูก
ผู้ซึ่งกำลังเจริญเติบโตในความเป็นคน และใน
ความเป็นคริสตชน

เป็นพลเมืองที่ดีของพระศาสนจักร เป็นผู้ประกาศข่าวดีเพื่อครอบครัวและสังคม ครอบครัวจึงเป็นโรงเรียนแรกในการสอนคุณค่าของมนุษย์ ที่ซึ่งเราได้เรียนรู้ถึงการใช้อิสรภาพอย่างเฉลียวฉลาดได้รับการพัฒนาขึ้นในวัยเด็ก และหยั่งรากลึกอยู่กับพวกเขาไปจนตลอดชีวิต บนพื้นฐานจากสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้ และรู้จักแยกแยะอิทธิพลในเชิงบวกและเชิงลบที่ลดทอนคุณค่า จนทำให้เขากลายเป็นกำลังสำคัญของพระศาสนจักรเป็นผู้ประกาศข่าวดี

บิดามารดาจะแพร่ธรรมในครอบครัวของตนได้ก่อนที่อื่นก็ต่อเมื่อ ชีวิตในครอบครัวของเขาเป็นประจักษ์พยานว่า ทั้งสองดำเนินชีวิตไปตามที่พระเป็นเจ้าได้ทรงกำหนดไว้ทุกประการ เช่น อบรมสั่งสอนลูกตามหลักคริสตชน ช่วยเหลือลูกให้บรรลุวุฒิภาวะในด้านความเชื่อ สอนเขาให้นับถือความบริสุทธิ์ เตรียมใจเขาให้มีหลักแน่นนอนในชีวิต สอดส่องปกป้องลูกอย่าให้หลงไหลตามทัศนะหรือพฤติกรรมที่มักจะเป็นภัยสำหรับเขา ชักนำบุตรให้มีส่วนร่วมในชุมชนของพระศาสนจักร และของบ้านเมืองด้วยจิตสำนึกรับผิดชอบ

ความรักจึงแสดงออกมาในการมีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พร้อมทั้งจะหยิบนัยความช่วยเหลือ เป็นห่วงความอยู่ดีมีสุขของผู้อื่นเป็น

อันดับแรก ตามเอกสารคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมชีวิตครอบครัว ข้อที่ 166 ที่บอกว่า จำเป็นที่จะสังเกตเห็นภัยอันตราย และสิ่งร้ายที่คุกคามครอบครัว สร้างบรรยากาศที่จะส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าให้แก่ครอบครัว เข้าใจซึ่งกันและกัน แม้ว่าต่างคนต่างมีเหตุผลของกันและกัน ที่สำคัญคือ การรับฟังกัน อุดหนุนดกดันกัน มีการปรึกษาหารือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ซึ่งนำไปสู่การยอมรับผู้อื่น แม้ว่าคำพูดหรือพฤติกรรมจะแตกต่างไปจากเราก็ดำเนิน

ครอบครัวจึงมีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยปลูกฝังให้เขาในเรื่องความเชื่อ และความรัก ตามที่พระสมณสาร เรื่อง ครอบครัวคริสตชนในโลกปัจจุบัน ข้อที่ 71 ที่บอกว่า ครอบครัวต้องอบรมสั่งสอนลูกตามหลักคริสตชน ช่วยเหลือลูกให้บรรลุวุฒิภาวะในด้านความเชื่อ นำลูกให้มีส่วนร่วมในชุมชนของพระศาสนจักร และของบ้านเมืองด้วยจิตสำนึกรับผิดชอบ เพราะความเชื่อที่เริ่มจากครอบครัวจะเป็นภูมิคุ้มกันให้บุตรในการเป็นคริสตชนที่เข้มแข็ง เป็นกำลังหลักของพระศาสนจักร และเป็นประจักษ์พยานทางความเชื่อกับพี่น้องที่อยู่รอบข้างด้วย

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

2. แนวทางในการอภิบาลในช่วงเริ่มต้น
ของชีวิตครอบครัวของคู่แต่งงานแบบต่างคน
ต่างถือ

พ่อแม่ต้องปลูกฝังความรัก และความ
อบอุ่นให้เกิดขึ้นกับบุตร ให้ซึมซับความรักผ่าน
ทางการดูแลเอาใจใส่กันของพ่อแม่ สัมผัสได้
ถึงความอบอุ่นในความครอบครัว เป็นไปตาม
ที่แนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิตเตือน
ใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ที่บอกว่า การ
ยอมรับลูกว่าเป็นของขวัญของพระเจ้า และ
ฝึกพวกเขาให้เป็นพลเมืองที่ดีให้อ่านาจบิตา
มารดาด้วยการอบรมด้านความเชื่อที่เหมาะสม

วัดจัดให้มีการแบ่งปันประสบการณ์จาก
คู่แต่งงานที่มีประสบการณ์การแต่งงานมานาน
หลายปี เป็นเพื่อนร่วมเดินทางที่จะคอยให้การ
อภิบาลในด้านการโปรยศีลล้างบาปของบุตร
ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก พิธีแต่งงาน พิธี
ปลงศพ ฯลฯ ตามที่แนวทางการอภิบาลของ
พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความ
รัก ข้อที่ 223 กล่าวว่า บรรดาผู้อภิบาลจะ
ต้องช่วยทำให้การแต่งงานเข้มแข็ง และช่วยให้
เติบโต เตือนเขาให้ระลึกถึงความงดงามของ
แนวคิดเกี่ยวกับการแต่งงาน และความช่วย
เหลือที่โบสถ์ท้องถิ่นจะสามารถมอบให้กับพวก
เขาได้

พระสงฆ์ต้องเป็นประจักษ์พยานในด้าน
ความเชื่อ ความหวัง และความรัก ด้วยการ
ออกไปเยี่ยมเยียน พบปะ พูดคุยกับคู่แต่งงาน
ผ่านทางการไปแบ่งปันพระวาจา (BEC) ใน
ครอบครัว ในกลุ่ม และในชุมชน ดังที่รายงาน
การประชุมครั้งสุดท้าย Relatio Finalis
ปี 2015 กล่าวว่า พระวาจาของพระเจ้า
ไม่ได้เป็นเพียงข่าวดีในชีวิตส่วนตัวของบุคคล
เท่านั้น แต่ยังเป็นเกณฑ์ในการวินิจฉัย และ
เป็นหนทางในการไตร่ตรองหยั่งลึกเกี่ยวกับ
ความท้าทายหลากหลายที่คู่แต่งงาน

พระสงฆ์ นักบวช ครูคำสอน ให้การ
สนับสนุนด้วยการเชิญชวนคู่แต่งงาน และบุตร
ให้เห็นคุณค่าของการร่วมมิสซาที่วัด เป็นไป
ตามแนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิต
เตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อที่ 223
ที่บอกว่า เรายังควรที่จะเน้นถึงความสำคัญของ
ชีวิตจิตของครอบครัว การสวดภาวนา การร่วม
รับศีลมหาสนิทในพิธีบูชาขอบพระคุณวัน
อาทิตย์เป็นประจำเพื่อที่ส่งเสริมการเจริญ
เติบโตของชีวิตจิตวิญญาณของพวกเขา

โรงเรียนควรให้มีการติดตามบรรดา
เด็กๆ ในโรงเรียนคาทอลิกให้พวกเขามีโอกาส
ได้เรียนคำสอนทุกๆ เข้า โดยเฉพาะบรรดา
เด็กๆ ที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล โดยการ
ติดตามพวกเขาอย่างใกล้ชิด เป็นไปตาม
แนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิตเตือนใจ

ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อที่ 229 ที่บอกว่า โบสถ์ในท้องถิ่น องค์การ โรงเรียน และสถาบัน อื่นๆ ของพระศาสนจักรสามารถช่วยในหลากหลายหนทางที่จะสนับสนุนคำชูครอบครัว และช่วยพวกเขาให้เติบโต

หน่วยงานครอบครัวของสังฆมณฑล จัดการฟื้นฟูจิตใจในลักษณะของการเข้าเฝ้าบัพติศมา ให้ได้รับคำแนะนำชีวิตฝ่ายจิต เป็นไปตามแนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อที่ 229 ที่บอกว่า ให้พวกเขามีโอกาสไตร่ตรองชีวิตครอบครัว มีโอกาสแก้บาปรับศีล จัดให้มีการอบรมเรื่องการคุมกำเนิด การทำแท้ง การรณรงค์ กระแสเรียกในการใช้ชีวิตคู่ มีการรื้อฟื้นคำสอนของการแต่งงานอย่างต่อเนื่องทุกๆ 5-10 ปี

หน่วยงานยุวธรรมทูต จัดอบรมในระดับย่อยในโรงเรียน และระดับสังฆมณฑลในแต่ละปีให้เด็กๆ ได้มีโอกาสใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันผ่านทางเกมส์ กิจกรรมฐาน โดยสอดแทรกเนื้อหาคุณธรรม จริยธรรม การ

เป็นคริสตชนที่ดี และการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม เป็นไปตามแนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อที่ 222 โดยเรียนรู้จักชีวิตของพระเยซูเจ้าผ่านทาง พระคัมภีร์ เข้าใจถึงบทบาทของพวกเขานในฐานะยุวธรรมทูตว่า เขาเองนั้นสามารถเป็นผู้ร่วมงานกับพระเยซูเจ้าได้อย่างไรบ้าง รวมถึงการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมด้วย

หน่วยงานเยาวชน จัดให้มีค่ายเยาวชน ในช่วงฤดูร้อน โดยสอดแทรกเนื้อหาในการอบรมในเรื่อง Pro-love และ Pro-Life เป็นไปตามแนวทางการอภิบาลของพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก ข้อที่ 229 ที่บอกว่า มีการชุมนุมเยาวชนจากวัดต่างๆ ในสังฆมณฑลให้พวกเขาได้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น และเตรียมพวกเขา ก่อนจะเข้าสู่ชีวิตครอบครัวในอนาคตได้ตระหนักถึงกระแสเรียกของตนเอง และมีความรับผิดชอบในการส่งเสริมความรัก และความยุติธรรมมากขึ้น

การอภิบาลคู่แต่งงานในช่วงเริ่มต้นของชีวิตครอบครัวตามพระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก
กรณีศึกษา: เขตตอนกลางของสังฆมณฑลสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการส่งเสริมชีวิตครอบครัว. (1992). **สารถึงบรรดาครอบครัว**. กรุงเทพฯ: สุขสำราญการพิมพ์.
- คณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมครอบครัว. (1991). **ครอบครัวคริสตชนในโลกปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- เตรูโอ อะวาโมโต. (2002). **ความรักและการแต่งงาน**. กรุงเทพฯ: รามการพิมพ์จำกัด.
- แผนกครอบครัว สภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2014). **คำสอนเรื่องครอบครัว**. กรุงเทพฯ: ปิตินาธิช.
- ฝ่ายงานอภิบาลและธรรมทูต อัครสังฆมณฑลกรุงเทพ. (1996). **คำสอนพระศาสนจักรคาทอลิก**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- ไผยอง มณีราช, บาทหลวง. (2004). **การสมรสของคริสตชนไทยตามประมวลกฎหมายพระศาสนจักรคาทอลิก ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 เรื่องครอบครัว**. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- _____. (2007). **ศีลศักดิ์สิทธิ์ในชีวิตฆราวาสไทย**. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- ฟรังซิส, พระสันตะปาปา. (2017). **พระสมณลิขิตเตือนใจ ความปิติยินดีแห่งความรัก**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- ยอห์น ปอล ที่ 2, พระสันตะปาปา. (1984). **พระสมณสาสน์ เรื่อง ครอบครัวคริสตชนในโลกปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- สื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย. (2003). **ครอบครัวเอเชียมุ่งสู่วัฒนธรรมแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- หน่วยงานสามเณรลัย สภาพระสังฆราชแห่งประเทศไทย. (1989). **คู่มืออภิบาล สำหรับพระสงฆ์ สังฆมณฑลในพระศาสนจักรที่ขึ้นต่อกระทรวงเผยแผ่พระวรสารสู่ปวงชนชีวิต**. กรุงเทพฯ: อัสสัมชัญ.
- Francis. (2015, 24 October). **Encyclicals of Final Relatio of The Synod of Bishops**. Relatio Finalis.
- Francis. (2014, 24 June). **The Pastoral Challenges of The Family in The Context of Evangelization**. General Assembly of the Synod of Bishops.

ความเป็นหลัคนายคในข้อคิดคำนึงของ
สมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติ
เรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

Postmodernity in the Reflection of the Pontifical
Council for Justice and Peace on “Vocation
of the Business Leader”

กันต์สินี สมิตพันธุ์

* คุชฎีบัณฑิตสาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศาสตราจารย์ กิรติ บุญเจือ

* อาจารย์สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Kansinee Smithphan

* Doctor of Philosophy in Philosophy and Ethics Graduate School,
Suan Sunandha Rajabhat University.

Professor Kirti Bunchua

* Faculty members under the Graduate School of Suan Sunandha Rajabhat University.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 13 มิถุนายน 2560

* ตอบรับบทความ 19 กรกฎาคม 2560

ความเป็นหลังนวยุคในข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง
“กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง“กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ” สนับสนุนความเป็นหลังนวยุคภาพ โดยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพตามหลักปรัชญา คือ วิชาชีวิต การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการตีความพบว่า ข้อคิดคำนึงฯ น่าจะตีความตามหลักปรัชญานวยุค เพราะเชิญชวนให้ใช้การได้เปรียบพัฒนาสังคมตามกฎหมายของพระศาสนจักรที่ว่าสรรพสิ่งมีลำดับขั้นและมนุษย์เป็นสิ่งที่ประเสริฐสุดที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้น ทุกสิ่งในโลกควรให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป็นผู้มีความสำคัญสูงสุด ในการส่งเสริมการสร้าง ความหมายและความเข้าใจจากการได้ทรัพยากรไว้เป็นกรรมสิทธิ์มากกว่าคนอื่น แต่ผู้วิจัยกลับคิดว่าตีความตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลางซึ่งจะให้ความหมายที่สอดคล้องกับแนวทางของพระศาสนจักรปัจจุบันนี้มากกว่า คือ เน้นการปรับใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ และเพื่อคุณภาพของกิจการจนถึงคุณภาพของชีวิตของผู้นำธุรกิจคาทอลิก เมื่อรับกระแสเรียกเป็นผู้นำธุรกิจย่อมหาทางออกของปัญหา ที่มนุษยชาติตกหลุมพรางของการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการเสนอให้เลือกสรรสิ่งที่ดีมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสังคมโลก เนื่องจากศรัทธาของคริสตชนคาทอลิกเสริมด้วยเหตุผล ข้อคิดคำนึงฯ นี้ ย่อมมีเจตนาให้ผู้นำธุรกิจคาทอลิกใช้พิจารณาตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง วิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องต่าง ๆ ของคำสอนศาสนา เพื่อให้ทุกคนมีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยวด้วยศรัทธาอย่างมีคุณภาพขั้นพื้นฐาน คือ ความเชื่อ ความวางใจ และความรัก

คำสำคัญ: กระแสเรียก
 ผู้นำธุรกิจคาทอลิก
 ความเป็นหลังนวยุคภาพ

Abstract

The purpose of this research was to study the document of the Pontifical Council for Justice and Peace, how the work entitled "The Vocation of the Business Leader" is exposed by modernism. However, by conducting a qualitative research on the philosophical basis, which includes dialectical, discursive, and interpretative dimensions, it was found out that the reflection could be interpreted according to modern philosophy, which advocates taking advantage in business, developing society strictly according to the norms of the Catholic Church, attaching to the idea that all things are hierarchical and man is God's most precious creation. Humans are the center of the world and hold utmost importance in promoting meaning and understanding of resource ownership. Nonetheless, the researcher believes that a postmodern philosophical interpretation would give better meaning to the Church's approach, focusing on the adoption of the quality technology and the quality business including the quality of life of business leaders. This vocation, therefore, counterbalances to the solution of the problem that humanity is saved from the pitfalls of scientific and technological development by offering good choices for the improvement of the quality of life for humanity and the world. As Christians ground their faith on reason, Catholic businessmen can use their minds to critically judge, analyze, and evaluate the various aspects of religion, so that they can anchor their life and work strongly in the Christian virtues of faith, trust and love.

Keywords: vocation, Catholic businessman, postmodernity

ความเป็นหลังนวยุคในข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง “กระแสวิกของผู้นำธุรกิจ”

บทนำ

คริสตชนพึงเป็นคริสตชนด้วยความ
สมัครใจของตนเอง พระสังคายนาว่าติกันที่ 2
ได้ย้ำเรื่องนี้ว่า มนุษย์ทุกคนพึงมีเสรีภาพใน
การเลือกเชื่อและนับถือศาสนาตามมโนธรรม
ของตน หากสนใจจะเข้าเป็นสมาชิกของพระ
ศาสนจักรจะต้องแสดงความจำนงต่อเจ้าหน้าที่
ของพระศาสนจักร ซึ่งจะจัดให้ได้ศึกษาให้รู้จัก
พระศาสนจักรและความหมายแห่งข่าวดีของ
พระเยซูอย่างชัดเจนเสียก่อน จึงให้ตัดสินใจ
ตามมโนธรรมเป็นครั้งสุดท้ายว่า จะยังสมัครใจ
เป็นสมาชิกจริงๆ หรือไม่ และย่อมจะบังเกิด
เป็นประชาคมของผู้มีกระแสวิกพิเศษ
ในสมัยของพระเยซู พระองค์ทรงประกาศ
แถลงการณ์ว่า “อาณาจักรแห่งสวรรค์มาถึง
แล้ว” พระศาสนจักรยังเป็นส่วนหนึ่งของ
อาณาจักรแห่งสวรรค์ (Kingdom of Heaven)
ซึ่งได้แก่ คนดีทุกคนรวมกันทั่วโลก ทั้งที่
ตายไปแล้ว ที่กำลังมีชีวิต โดยในโลกนี้พระ
ศาสนจักรมีการบริหารงานผ่านสมณกระทรวง
และมีสมณสภา (Pontifical Council) เป็น
หน่วยงานหนึ่งในสถาปการของพระศาสนจักร
โรมันคาทอลิก มีหน้าที่ดูแลกิจการด้านสังคม
ภายในพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก เอกสาร
ที่ออกโดยสมณสภาอย่างเป็นทางการเพื่อ
กำหนดแนวความคิด และการปฏิบัติตาม
ขอบข่ายงานของแต่ละสภาเรียกว่า ข้อคิด

คำนึง (Reflection) ซึ่งคริสตชนคาทอลิกพึง
ศึกษาเพื่อให้เข้าใจหลักการของพระศาสนจักร
คาทอลิกที่แท้จริง

งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญอยู่ที่เอกสาร
ข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรม
และสันติเรื่อง “กระแสวิกของผู้นำธุรกิจ”
อันเป็นเอกสารที่มุ่งเน้นให้เป็นคู่มือสำหรับ
นักธุรกิจคาทอลิกทุกคน และสำหรับคณาจารย์
ทั้งหลายสามารถใช้ในการสอนได้ทั้งในระดับ
วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังเป็นเครื่อง
มือหนึ่งที่จะช่วยในการสอนเพื่อสร้างความเข้าใจ
เกี่ยวกับ “กระแสวิก” (Vocation) สำหรับ
อาชีพนักธุรกิจตามแนวทางของศาสนาคริสต์
นิกายโรมันคาทอลิก ข้อคิดคำนึงนี้เกิดจากสมณ
สภาเพื่อความยุติธรรมและสันติ โดยพระ
คาร์ดินัล ปีเตอร์ เค เอ เทิร์กสัน (Cardinal
Peter K.A. Turkson) เป็นประธานได้จัดทำ
เอกสารของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและ
สันติในรูปแบบของข้อคิดคำนึง โดยใช้ชื่อเรื่อง
ว่า กระแสวิกของผู้นำธุรกิจ “The Vocation
of the Business Leader” พิมพ์ขึ้นในเดือน
พฤศจิกายน ค.ศ.2012 และมีการแปลไปแล้ว
12 ภาษา ในประเทศไทย ศาตราจารย์ กิริติ
บุญเจือ เป็นผู้แปลเป็นภาษาไทย พิมพ์ครั้งแรก
เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ.2014 เอกสารนี้ แบ่ง
ออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่เป็นบทนำ เนื้อหา
และบทสรุป รวมทั้งหมด 87 ข้อ

เป็นที่ทราบกันดีว่า พระศาสนจักรคาทอลิกเป็นองค์กรใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อนขององค์กรที่เป็นไปตามลำดับขั้น การปรับเปลี่ยนหรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ย่อมเป็นไปอย่างเชื่องช้า ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มีจุดยืน หลักการ กฎเกณฑ์ที่ตายตัวในแบบอนุรักษ์นิยม ซึ่งเป็นไปตามหลักการของปรัชญานวยุค คริสตชนคาทอลิกเชื่อและปฏิบัติตามแนวทางที่พระศาสนจักรคาทอลิกชี้แนะมาตลอดยุคสมัยอย่างไม่คิดสงสัยหรือตั้งคำถามใดๆ ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติ เรื่องกระแสเรียกของผู้นำธุรกิจนี้ มีจุดเด่นที่ชี้แนะให้ผู้นำธุรกิจ นักธุรกิจคาทอลิกทุกคนสามารถทำธุรกิจด้วยหลักการของความเสมอภาค ความมีเสรีภาพ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับประชาคมโลกในทุกมิติ

กระแสเรียกนี้ย่อมมีผลต่อบทบาทของผู้นำบิโอสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในองค์กรธุรกิจหลากหลาย เช่น สหกรณ์ บริษัทข้ามชาติ ธุรกิจของครอบครัว ธุรกิจเพื่อสังคม สหกิจ ทั้งที่มุ่งแสวงกำไรและไม่มุ่งแสวงกำไร ฯลฯ นอกจากนี้ยังใช้เป็นคู่มือชี้แนะการตัดสินใจดำเนินธุรกิจในกระแสโลกปัจจุบันที่ท้าทายและเผชิญการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยส่งเสริมการคิดและการตัดสินใจบนพื้นฐานความเชื่อของมนุษยชาติด้วย

กระแสความคิดที่เน้นความเป็นเอกภาพในความหลากหลาย การไม่ยึดมั่นถือมั่น การแก้ไขประเด็นที่เื้อต่อสงคราม สนับสนุนประเด็นที่ส่งเสริมสันติภาพและมุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างเหมาะสม สอดคล้องกันกับแนวทางของพระศาสนจักรยิ่งขึ้น ผู้นำธุรกิจย่อมได้รับกระแสเรียกให้ใส่ใจต่อโลก เศรษฐกิจ และการเงินภายใต้แสงสว่างที่ส่องให้เห็นว่าต้องทำการตามหลักการแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อได้มาซึ่งประโยชน์สุขร่วมกัน ดังนั้น การตีความตามกระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนยุคสายกลาง (moderate postmodern philosophy paradigm) ต่อข้อคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ” ที่สนับสนุนความเป็นหลังนยุคภาพ จึงเป็นสิ่งที่จะทรงคุณประโยชน์ต่อพระศาสนจักรคาทอลิกอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาว่าข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ” สนับสนุนความเป็นหลังนยุคภาพอย่างไร

ความเป็นหลักนวยุคในข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง
“กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยเชื่อว่าข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ” สนับสนุนความเป็นหลักนวยุคที่ตั้งอยู่บนหลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Accountability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักความคุ้มค่า (Cost-effectiveness or Economy) หลักการบริหารจัดการที่ดีที่ตรงตามหลักการและแนวทางของพระศาสนจักรคาทอลิก ขับเคลื่อนตามแนวทางของปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง ด้วยหลักการสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือและแสวงหา นำไปสู่การพัฒนาองค์กรและคุณภาพชีวิตของผู้นำธุรกิจคาทอลิก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้บูรณาการความคิดของผู้นำธุรกิจคาทอลิกบนพื้นฐานความเสมอภาคและเสรีภาพตามหลักการและแนวทางของข้อคิดคำนึง
2. ได้องค์ความรู้ในการบริหารธุรกิจตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง
3. ได้องค์ความรู้ใหม่เสนอแนะแก่ผู้นำธุรกิจคาทอลิกและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินการตามรูปแบบวิธีวิจัยทางปรัชญา ศึกษาวิจัยในขอบข่ายของสาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ ตามแนวคิดปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง สืบค้นข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปรัชญากระบวนการ อภิปรัชญา ญาณปรัชญา ตรรกวิทยา และอรรถปริวรรต ประวัติศาสตร์ของศาสนาคริสต์ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับหลักการบริหารที่สืบค้นได้ระหว่าง 1 มิ.ย. 2559 - 30 เม.ย. 2560

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. “หลังนวยุคภาพ” หมายถึง กระแสความคิดและท่าทีของบุคคลกลุ่มหนึ่งในปัจจุบันที่เชื่อว่าความคิดและท่าทีของตนพ้นยุคใหม่ไปแล้ว ผลพวงเกิดจากกระแสต่อต้านความคิดแบบยุคกลาง และผลจากความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ โดยมีคณิตศาสตร์และตรรกวิทยาเป็นเครื่องมือสำคัญ
2. “กระแสเรียก” หมายถึง ประเภทวิถีชีวิตที่พระเจ้าทรงปรารภนาให้แต่ละคนได้ดำเนิน ซึ่งจะรู้ได้จากความรู้สึกโน้มเอียง ความชอบและความถนัดกัน คนหนึ่งอาจจะชอบวิถีชีวิตหนึ่งอย่างที่สุดแต่ไม่ถนัด หรือถนัดมากที่สุดแต่ไม่ชอบ เหล่านี้ยังไม่ใช่กระแสเรียก

จำเป็นต้องหาวิธีที่อาจจะชอบน้อยลงมาแต่ถนัดที่สุด หรือถนัดน้อยลงมาแต่ชอบมากที่สุด ใครที่พบวิธีที่ชอบที่สุดและถนัดที่สุดด้วยย่อมไม่มีปัญหา ถือว่ากระแสนี้เรียกว่าปรากฏชัด แต่ความยุ่งยากเกิดขึ้นกับผู้พบว่าสิ่งชอบกลับไม่ถนัด หรือถนัดกลับไม่ชอบ ต้องใช้วิจารณ์ญาณพิริยพิเคราะห์ให้รอบคอบ โดยวิธีประนีประนอมระหว่างความรู้สึกชอบกับความถนัด ก่อนจะตัดสินใจว่าอาชีพใดเป็นกระแสนี้ของตน บางครั้งอาจต้องใช้เวลาพอสมควรหรือปรึกษาผู้เชี่ยวชาญประกอบ

3. “สภาสังคายนาของพระศาสนจักรคาทอลิก (Catholic Council)” เรียกสั้นๆ ว่า “สภาสังคายนา” หมายถึงองค์ประชุมผู้นำคาทอลิกทั่วโลกโดยมีพระสันตะปาปาเป็นประธาน ได้ทำมาแล้ว 21 ครั้ง ที่นับว่าสำคัญคือ 2 ครั้งสุดท้าย ได้แก่ สังคายนาวาติกันครั้งที่ 1 (the First Vatican Council) ในค.ศ.1869 และ สังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 (the Second Vatican Council) ในค.ศ. 1962-1965

4. “สมณสาสน์” (Encyclical) เอกสารที่ออกอย่างเป็นทางการโดยพระสันตะปาปาเพื่อกำหนดแนวทางคิดและการปฏิบัติแก่ชาวคาทอลิกทุกคน

5. “สมณสภา” หมายถึง หน่วยงานหนึ่งในสภาพปกครองพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก มีขนาดเล็กกว่าสมณะกระทรวง มีหน้าที่ดูแลกิจการด้านสังคมภายในพระศาสนจักรโรมันคาทอลิก มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สมณะทบวง” (Pontifical Council) ประธาน (president) ของแต่ละสมณะทบวงมีสมณศักดิ์เป็นพระคาร์ดินัลหรืออัครมุขนายก ปัจจุบันมีสมณะทบวงอยู่ทั้งสิ้น 12 สมณะทบวง ได้แก่ สมณะทบวงฆราวาส, สมณะทบวงการส่งเสริมคริสต์ศาสนจักรสัมพันธ์, สมณะทบวงครอบครัว, สมณะทบวงความยุติธรรมและสันติภาพ, สมณะทบวงกอร์คู눔, สมณะทบวงการอภิบาลผู้ย้ายถิ่นและคนพเนจร, สมณะทบวงการอภิบาลผู้ทำงานด้านสุขภาพ, สมณะทบวงตัวบทกฎหมาย, สมณะทบวงศาสนสัมพันธ์, สมณะทบวงวัฒนธรรม, สมณะทบวงการสื่อสารสังคม, สมณะทบวงการส่งเสริมการประกาศพระวรสารใหม่ เอกสารที่ออกโดยสมณสภาอย่างเป็นทางการ เพื่อกำหนดแนวความคิดและการปฏิบัติตามขอบข่ายงานของแต่ละสภาเรียกว่า ข้อคิดคำนึง (Reflection) ในงานวิจัยนี้ ข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่องกระแสนี้ของผู้นำธุรกิจ ต่อไปนี้เรียกว่า “ข้อคิดคำนึง”

ความเป็นหลักนวยุคในข้อคิดคำนึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง
“กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีวิจัยทางปรัชญา อันได้แก่ วิชาวิธี (dialectic) โดยวิธีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (discursive) และการตีความ (hermeneutic) ตามหลักวิชาการจากข้อมูลเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

การวิจัยพบว่า ข้อคิดคำนึงเริ่มต้นโดยการให้เห็นปัญหาของธุรกิจโลก ที่ปัจจุบันพบปัญหามากมาย จึงเชิญชวนให้ผู้นำธุรกิจช่วยแก้ปัญหาในนามของพระศาสนจักรคาทอลิก ซึ่งล้วนแต่แสดงจุดยืนของลัทธิ

นวยุคที่ถือว่าความจริงต้องมีหนึ่งเดียว และระบบเดียว จะว่าตีความตามหลักปรัชญานวยุค (modern philosophy paradigm) ก็ได้ เพราะเชิญชวนให้ใช้การได้เปรียบพัฒนาสังคมตามกฎหมายเกณฑ์ของพระศาสนจักรที่ว่าสรรพสิ่งมีลำดับชั้น (ฐานานุรูปของสิ่งสร้าง) แต่ละสรรพสิ่งมีความซับซ้อนในลำดับชั้นที่ต่างกัน แต่ทว่ามนุษย์เป็นสิ่งประเสริฐสุดที่พระเจ้าทรงสร้างขึ้น มนุษย์เป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่อันเป็นหลักการประการแรกหรือเป็นหัวใจของคำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักร ทุกสิ่งในโลกควรให้มนุษย์เป็นศูนย์กลางและเป็นผู้มีความสำคัญสูงสุด แนวคำสอนนี้ส่งเสริมการสร้างความหมายและความเข้าใจจากการ

ได้ทรัพยากรไว้เป็นกรรมสิทธิ์มากกว่าคนอื่น ดังข้อความข้อ 1 (หน้า 8) “พระเจ้าบอกแก่เรา โดยทางพระวรสารไว้ว่า “ผู้ใดได้รับฝากไว้มาก ผู้นั้นจะถูกทวงกลับไปมากด้วย” (ลูกา 12:48) นักธุรกิจได้รับโอกาสในการใช้ทรัพยากรต่างๆ มาก พระเจ้าจึงมอบภาระที่ยิ่งใหญ่ให้ เป็นกระแสเรียกของนักธุรกิจทุกคน จะเห็นได้ว่าในช่วงสั้นๆ แห่งต้นศตวรรษนี้ ธุรกิจหลายแขนงได้สร้างนวัตกรรมอันน่าทึ่งมากมาย เช่น ด้านการบำบัดรักษาโรค นำคนทั่วโลกให้ใกล้ชิดกันอย่างรวดเร็วทันใจด้วยเทคโนโลยี และการสร้างสรรค์ความเจริญในสังคมรอบด้าน แต่ในเวลาเดียวกันก็มีด้านลบที่มีการฉ้อฉลในการทำธุรกิจ ยังผลให้เศรษฐกิจโลกเกิดความวุ่นวายปั่นป่วน เกิดความไม่เชื่อมั่นในองค์กรธุรกิจรวมไปถึงสถาบันต่างๆ ในภาคการค้าแบบเสรีด้วย ดังนั้น สำหรับผู้นำธุรกิจที่เป็นคริสตชน นี่เป็นจังหวะเวลาที่ต้องการ การเป็นพยานยืนยันความเชื่อ ความหวัง และการปฏิบัติด้วยความรักอย่างแท้จริง” หากแต่การตีความเช่นนี้เป็นการอ้างเหตุผลที่ขัดแย้งกัน สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการอุปนัย (induction) ของแอริสตาเติลที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งการถอดสิ่งสากล คือความเชื่อว่าสิ่งสากลมีอยู่ในหน่วยย่อยที่สังกัดประเภทเดียวกัน ด้วยการพิสูจน์โดยอ้างประสบการณ์เฉพาะหน่วยที่แน่ใจแล้วไปสนับสนุนข้อความ

ทั่วไปที่ยังไม่แน่ใจ ให้มีความแน่ใจมากขึ้น ดังนี้
 ประโยคอ้างที่ 1 ธุรกิจหลายแขนงได้
 สร้างนวัตกรรมน่าทึ่งมากมาย เช่นด้านการ
 บำบัดรักษาโรค นำคนทั่วโลกให้ใกล้ชิดกัน
 อย่างรวดเร็วทันใจด้วยเทคโนโลยี และการ
 สร้างสรรค์ความเจริญในสังคมรอบด้าน

ประโยคอ้างที่ 2 แต่ในเวลาเดียวกันก็
 มีด้านลบที่มีการฉ้อฉลในการทำธุรกิจ ยังผล
 ให้เศรษฐกิจโลกเกิดความวุ่นวายปั่นป่วน เกิด
 ความไม่เชื่อมั่นในองค์กรธุรกิจ รวมไปถึง
 สถาบันต่างๆ ในภาคการค้าแบบเสรี

ประโยคสรุป ดังนั้น สำหรับผู้นำธุรกิจที่
 เป็นคริสตชน นี่เป็นจังหวะเวลาที่ต้องการ การ
 เป็นพยานยืนยันความเชื่อ ความหวัง และการ
 ปฏิบัติด้วยความรักอย่างแท้จริง

จากรูปนิรนัยนี้ จะเห็นว่าประโยคอ้างมี
 การปฏิเสธ แต่ประโยคสรุปเป็นประโยคยืนยัน
 ซึ่งผิดกฎของการพิสูจน์ตามหลักตรรกวิทยา
 เพราะฉะนั้นรูปนิรนัยนี้จึงไม่สมเหตุสมผล และ
 เป็นการอ้างเหตุผลผิดอย่างหนึ่ง ดังนั้นการ
 ติดตามหลักปรัชญานวยุคจึงไม่ถูกต้อง
 อย่างไม่รู้ตาม หลักคำประกันของแอริสทาเทิล
 ได้รับความเชื่อถือเรื่อยมาจนถึงนักวิทยาศาสตร์
 รุ่นนยุค ที่เห็นว่าหลักการของแอริสทาเทิลดี
 มั่นคง แข็งแกร่ง แต่มันก็ไม่ยืดหยุ่นพอให้มีช่อง
 ทางสร้างสรรค์ของใหม่ได้

ผู้วิจัยมองว่า การเน้นการได้เปรียบของ
 ผู้นำธุรกิจในสังคม และเชิญชวนให้ผู้นำธุรกิจ
 ใช้การได้เปรียบพัฒนาสังคมตามกฎหมายของ
 พระศาสนจักรด้วยคุณภาพพื้นฐานคือ ความ
 เชื่อ ความวางใจ และความรัก นั้นล้วนเป็นไป
 ตามแนวทางนยุคที่มุ่งเน้นตามคำสอนของ
 พระศาสนจักรและตีความตามตัวอักษรจน
 เกินไป โดยยึดหลักการว่าการตีความหมายจะ
 สมบูรณ์ได้ต้องขึ้นอยู่กับตัวบทเท่านั้น

จึงเสนอว่าคุณภาพพื้นฐานดังกล่าว
 สามารถตีความให้เป็นหลังนยุคได้ ไม่จำเป็นต้อง
 ตีความตามตัวอักษรเพียงอย่างเดียว แต่
 สามารถตีความตามเจตนาของผู้อ่าน ดังที่
 กาดาเมอร์ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านเป็นการ
 สนทนาระหว่างผู้อ่านกับตัวบทไม่ใช่สนทนา
 กับผู้เขียน คำสอนเกี่ยวกับความเชื่อ ความ
 วางใจ และความรัก ถ้าเชื่อว่ามีพระเป็นเจ้า
 เพียงองค์เดียวและเป็นผู้สร้างสรรค์สิ่ง วางใจ
 ว่า จะมีชีวิตนิรันดร์บนสวรรค์ และพระเป็นเจ้า
 เป็นความรัก จึงต้องมีความเคารพต่อความดี
 เฉพาะตัวของแต่ละสิ่งสร้าง หลีกเลี่ยงการนำ
 สรรพสิ่งไปใช้อย่างผิดวัตถุประสงค์ เพราะทุก
 สรรพสิ่งพระเจ้าสร้างให้พึ่งพาอาศัยกันและกัน
 แต่ละสิ่งมีความแตกต่าง เพื่อช่วยเสริมกันและ
 กันให้สมบูรณ์ มาตรการความจริงทางศาสนา
 ของชาวคริสต์ทั้งมวลอยู่ที่คัมภีร์ไบเบิลแต่
 คัมภีร์ไบเบิลไม่ตอบปัญหาทุกประเด็นให้เข้าใจ

ความเป็นหลัณวยุคในข้อคิดคํานึงของสมณสภาเพื่อความยุติธรรมและสันติเรื่อง
“กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

อย่างตรงๆ ส่วนมากต้องการการตีความ การตีความกระแสเรียกที่เหมาะสมในยุคปัจจุบัน จึงเน้นการปรับใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพและเพื่อคุณภาพของกิจการจนถึงคุณภาพของชีวิตของผู้นำธุรกิจคาทอลิก ดังข้อความ ข้อ 40 (หน้า 36) “ธุรกิจที่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จต้องสนใจและพยายามดูแลความต้องการแท้ๆ ของมนุษย์ให้อยู่ในระดับดีเลิศ โดยเน้นนวัตกรรม การสร้างสรรค์และการริเริ่มอย่างเข้มข้น ธุรกิจดังกล่าวมานี้ขณะนี้ผลิตสินค้าออกจำหน่ายอย่างที่เคยผลิตกันมาแต่ก่อน อันได้แก่ สินค้าทางการแพทย์ การสื่อสาร อาหาร พลังงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ แต่ทว่ามิอะไรใหม่ในวิธิตอบสนองความต้องการของมนุษย์ คือ ทั้งสินค้าและงานบริการมีคุณภาพสูงขึ้นอย่างมาก และที่ใดทำได้ดียิ่งๆ ที่นั่นคุณภาพชีวิตของผู้คนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด”

แนวคิดนี้ยังแพร่หลายผ่านผู้นำคาทอลิกทั่วโลกที่ได้รับคำแนะนำว่า นักบวชต้องได้รับการอบรมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อที่ว่าจะได้นำสิ่งนี้ไปใช้ในการแพร่ธรรม นักบวชจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อที่พวกเขาจะได้มีโอกาสเทศน์สอนเกี่ยวกับพระศาสนจักร และช่วยเหลือทุกคนให้ค้นพบพระพักตร์ของพระคริสตเจ้า การอภิบาลใน

โลกของการสื่อสารยุคดิจิทัลถือว่าสำคัญมาก เพราะมันคือการนำเราให้ติดต่อกับเพื่อนต่างศาสนา ผู้ไม่มีความเชื่อในพระเจ้า และคนทุกชาติ ทุกวัฒนธรรม ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดการไตร่ตรองในเอกสารนี้ยอมเปิดทางให้ผู้นำธุรกิจ ให้สมาชิกขององค์กรธุรกิจ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ได้รู้ถึงแนวทางปฏิบัติ เพื่อประโยชน์สุขส่วนรวม ซึ่งในบริบทของศาสนาคริสต์ยอมเชื่อมกับความสุข 8 กรณีย จากเทศนาบนภูเขา (the Sermon on the Mount) ที่ว่า ผู้มีใจยากจนย่อมเป็นสุข เพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา ผู้เป็นทุกข์ โศกเศร้าย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะได้รับการปลอบโยน ผู้มีใจอ่อนโยนย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะได้รับแผ่นดินเป็นมรดก ผู้หิวกระหาย ความชอบธรรมย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะอิ่ม ผู้มีใจเมตตา ย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะได้รับพระเมตตา ผู้มีใจบริสุทธิ์ย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะได้เห็นพระเจ้า ผู้สร้างสันติย่อมเป็นสุข เพราะเขาจะได้ชื่อว่า เป็นบุตรของพระเจ้า ผู้ถูกเบียดเบียนข่มเหงเพราะความชอบธรรมย่อมเป็นสุข เพราะอาณาจักรสวรรค์เป็นของเขา (มัทธิว 5:3-10)

กระแสเรียกนี้จึงเป็นทางออกของปัญหาที่มนุษยชาติดิ้นรนแสวงหาความสุขแท้ แต่ต่างก็ตกหลุมพรางของการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงเหมือนวิ่งวนอยู่ในเขาวงกตหา

ทางออกไม่พบ ปรัชญาหลังนวยุคสุดชั่วได้ทำหน้าที่สำคัญคือ ได้วิพากษ์จุดอ่อนของระบบเครือข่ายความรู้ที่ทำให้มนุษย์ยึดมั่นถือมั่นและเป็นปมสำคัญของความขัดแย้งต่างๆ พร้อมทั้งเรียกร้องให้มนุษย์ปรับท่าทีในการปฏิบัติต่อกัน และตระหนักถึงความลวงหลอกที่ทำให้มนุษย์หลงอยู่กับความเป็นเกินจริง (hyper reality) ของสังคม ยิ่งในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศนี้ ยิ่งทำให้ปัญหาต่างๆ ขยายตัวอย่างไม่เคยเกิดขึ้นเช่นนี้มาก่อน ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางได้ชี้ชวนให้มนุษย์ตั้งสติและทำการย้อนอ่านความรู้ใหม่ทั้งหมดและเลือกสรรสิ่งที่ดีมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสังคมโลก

สรุปและอภิปรายผลวิจัย

สังคมปัจจุบันต้องการจริยธรรมเกี่ยวกับอาชีวะ เพราะในปัจจุบันผู้ประกอบการเดียวกันมักรวมกลุ่มกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน ทำให้กลุ่มธุรกิจบางกลุ่มมีอำนาจต่อรองถึงกับบังคับกฎหมายได้ หากไม่มีจริยธรรมแห่งอาชีวะของตนเพียงพอ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีจริยธรรมหรือจรรยาบรรณประจำอาชีวะของตนเป็นข้อบังคับภายในจิตใจ นอกเหนือไปจากกฎหมายซึ่งบังคับเพียงผิวเผินภายนอก จริยธรรมอาชีวะผูกมัดผู้ประกอบการอาชีวะนั้นให้ผลบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม โดยมีศักดิ์ศรีแห่ง

ความเป็นมนุษย์ของตนเป็นเดิมพัน พระสันตะปาปาฟรังซิสในบทเทศนาของพระองค์ว่า “การทำงานได้ให้ศักดิ์ศรีและความมีเกียรติแก่ตัวเรา ใครที่ทำงานที่เปี่ยมด้วยศักดิ์ศรีและความมีเกียรติ เขาก็จะได้รับเกียรตินั้นๆ” (โป๊ป ฟรานซิส, ผู้รวบรวม, 2557, หน้า 37) อาชีวะธุรกิจหมายถึงการลงทุนเพื่อหาผลกำไร นักธุรกิจจึงมุ่งแสวงหาประสิทธิภาพตัวเงินเป็นที่ตั้ง ผลคือบริษัทใหญ่เอาเปรียบบริษัทเล็ก คนฉลาดเอาเปรียบคนโง่ พ่อค้าเอาเปรียบประชาชน ทางแก้ไขคือจริยธรรมแบบประนีประนอม คือ ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะประกอบธุรกิจได้ตามความถนัดของตน ภายใต้การควบคุมของกฎหมายโดยรักษาจรรยาบรรณอันเหมาะสม และภายใต้กฎศีลธรรมของศาสนาอันมีประกาศิตบังคับในระดับ “จงและอย่า” เน้นการผูกมิตรยิ่งกว่าการตั้งเข้าศาสนา เพื่อช่วยให้ทุกคนได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีความสุขในศาสนาของเขา

ปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางเสนอให้มนุษย์มุ่งกระทำเพื่อความสุขแท้ตามความเป็นจริง เป็นความสุขสูงสุดในโลก ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิต มนุษย์ย่อมต้องคิดอ่านหาวิถีการดำรงชีวิตให้เหมาะสมซึ่งย่อมจะเกิดความสุขตามสัจจญาณปัญญา คือ การได้คิด และด้วยพลังแห่งปรัชญาหลังนวยุค

ความเป็นหลัณวญคในข้อคิตค้ำนงของสมณสภคเพื่อคความยุดิธรรมและสันติเรื่อง “กระแสเรียกของผู้นำธุรกิจ”

คือ การสร้งสรรรค์ ปรับตัว ร่วมือ และแสวงหค จะทำให้อนุษยคิตได้อยงหลคหลค และการพอเพียงที่ส่งเสริมการแบ่งปันยอมเน้นการที่อนุษยจะดำเนินชีวิตด้วยคความเมตตค มุ่งสู่การมีคความสุขบนคความสุขของผู้อื่น ผู้นำธุรกิจที่ได้รับกระแสเรียกนี้ยอมทงนงานธุรกิจของตนเพื่อให้ได้คความสุขแท้จกการพัฒนาคุณภาพชีวิตเขาย่อมต้องลงมือปฏิบัติ นั่นคือ มุ่งมั่นขยันทำมคหคกน ไม่เกียจคร้าน กระทำทงนงนต่งๆ อย่างเต็มกำลัง เกิดคความรับผิตชอบร่วมต่งสังคม เน้นการปรับตัวและการร่วมือกันภคในองศ์กรจะตีมค เพราะต่งก็ปรารณคต่งกัน เป็นกรแข่งกันดี ไม่ได้แข่งข่นเพื่อชนะหรือเอารัดเอคเปรียบกัน การตีคความกระแสเรียกจึงสอตคค้องกับลัทธิณคณนิยค(nominalism) ที่ถือวคศรัทธคจะต่งตมเหตุผล เพราะค้ำสอนทงนศคสนคทุกข้อจะต่งอธิบคยได้ด้วยเหตุผลเสียก่อนจึงจะเชื่อได้ ถ้อยังไม่อคจะเข้ใจชัดเจนด้วยเหตุผลก็ยงไม่ต่งเชื่อ ดั่งนั้นการตีคความจึงจะช่วยให้อริสทขนสคมรถเข้ใจค้ำสอนเรื่องกระแสเรียกได้ด้วยเหตุผลอยงเหมคสม ข้อคิตค้ำนงมีเจตนคให้นักธุรกิจคคทอถิกใช้จรงณณคตมหลักปรัชญคหลัณวญคสคยกลคงวิเครคห์และประเมินค้ำเรื่องรควต่งๆ ของศคสนค ทำให้อุณบถศคสนคต่งห้หน้าเข้หคกัน ต่งลัทธิต่งสคณิก และต่งทฤษฎีห้หน้าเข้หคกัน เพื่อแลกเปลียนคความรู่ประสบกরণแก่กันและ

กัน หวังคความร่วมือโดยไม่ต่งเชื่อเหมือกัน เพื่อเป็นกรสร้งบรรยคคสแห่งเอกภคพนคความหลคหลค เป็นกรสร้งคความหวังให้อกับสันติภคอยงกว้งขวงที่เรียกวค คริสตส์สัณพนธ์(ecumenism) เพื่อให้ทุกคนมีศคสนคเป็นหลักยึดเหนี่ยวคความศรัทธคด้วยคุณภาพพื้นฐาน คือ คความเชื่อ คความว้ใจ และคความรัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่งไป

ในส่วนข้อเสนอแนะสำหรับทำกรวิจัยครั้งต่งไปนั้น ผู้วิจัยขอเสนอให้อคเออเอกสครข้อคิตค้ำนงที่อออกโดยสมณสภคเพื่อคความยุดิธรรมและสันติเรื่อง “กระแสเรียกผู้นำธุรกิจ” มควิเครคห์ตีคความในแง่มุมที่ผู้วิจัยยงไม่ได้กล่วถึงหรือให้อคห้หน้กคความสคคัญในระดับลัถิ ยกตัวอย่างเช่น

1. คควมมีกรศึกษควิจัยผู้นำในแบบกรรับใช้พระเป็นเจ้กก่อนอื่นใด ตมข้อค้ำนงข้อที่ 13 หน้ 14

2. คควมมีกรศึกษควิจัยเกี่ยวกับปัจจย 4 ประการ ที่มีอิทธิพลต่งผู้นำธุรกิจคคทอถิกตมข้อคิตค้ำนงหน้ 4

ตลอดต่งแนะนคกรประยูกต์ใช้ให้เหมคสมกับยุคสมัยปัจจุบ้น ก็จะเป็นงนวิจัยที่นคสนใจและเกิดประโยชน์ต่งธุรกิจได้ต่งในด้นณควคคิตและในทงนปฏิบัติ

บรรณานุกรม

- กิรติ บุญเจือ. (2551). **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล**. กรุงเทพฯ: เซน ปรีนติ้ง.
- _____. (2547). **ตรรกวิทยาและตรรกวิทยาสัญลักษณ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2538). **ศาสนศาสตร์เบื้องต้น ชุดศาสนศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2530). **หลักปฏิบัติของชาวคริสต์คาทอลิก (คริสตศาสนาภาคหลัง) ชุดศาสนศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โป๊ป รีฟอर्ट, ผู้รวบรวม. (2557). **ความจริง ความรัก ความเมตตา**. กรุงเทพฯ: เจ สไมล์ ดีไซน์.
- Pontifical Council for Justice and Peace. (2557). **ข้อคิดคำนึงเรื่อง “กระแสเรียกผู้นำธุรกิจ” (แปลจาก A Reflection: The Vocation of the Business Leader โดย กิรติ บุญเจือ)**. กรุงเทพฯ: ชมรมนักธุรกิจคาทอลิก.
- Bauman, Z. (1993). **Postmodern Ethics**. Cambridge: Blackwell.
- Hayes, J. L. (1996). **In God We Trust: But Which One?**. Madison, WI: Freedom from Religion Foundation.
- Plunkett, W.R., & Attner, R. F. (1997). **Meeting and Exceeding Customer Expectations, Management**. Cincinnati Ohio: South Weston College Publishing.
- Ricoeur, P. (1981). **The Task of Hermeneutics**. In **Hermeneutics and the Human Sciences: Essays on Language, Action and Interpretation**, (Ed. and Trans. John B. Thompson). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tannenbaum, R., & Schmidt, W. H. (1958). **How to Choose a Leadership Pattern**. Harvard Business Review 36.

แนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก: การวิจัยเอกสาร¹

Guidelines of local wisdom activities organization on improve children's happiness: Documentary research.¹

สุเมษย์ ทนทลั้ง

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผศ.ดร.วีรฉัตร สุบุญโญ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Sumate Nokklang

*Master of Education, Non-Formal Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University.

Asst.Prof.Weerachat Soopunyo, Ph.D.

* Lecturer, Non-Formal Education, Lifelong Education, Faculty of Education,
Chulalongkorn University.

¹ การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมการศึกษาอกระบบเชิงนันทนาการโดยใช้
ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่เป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสุขและการรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของเด็ก”
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 27 พฤษภาคม 2562

* ตอบรับบทความ 18 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาความสุขของเด็ก และเพื่อบูรณาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการจัดหมวดหมู่ความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสุขของเด็ก จำนวน 50 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กมี 4 ประการคือ การพัฒนาความสุขของเด็ก ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก กิจกรรมนันทนาการต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก 2) กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก ประกอบด้วย 6 แนวทางคือ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นให้บุคคลเข้าใจตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้บุคคลพัฒนาตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวทางความสำเร็จ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ปัญหาทางบวกและ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแรงจูงใจของบุคคล

Abstract

The purpose of this qualitative was to analyze knowledge related to the concept of improve children's happiness and, to integrate and synthesize the theoretical framework of guidelines for organizing local wisdom activities to improve children's happiness. Using of research methodology in documentary analysis by classification of knowledge from 50 copies of documents and research related to the improve children's happiness. Research were found that: - 1) Knowledge related to improve children's happiness has 4 factor are children's happiness development, andragogy for improve children's happiness, leisure activities for improve children's happiness, and local wisdom learning for improve children's happiness; -2) the theoretical framework of guidelines for organizing local wisdom activities to improve children's happiness has 6 factor is Local wisdom learning activities for self-understanding, Local wisdom learning activities for self-development, Local wisdom learning for create success guidelines, Local wisdom learning activities for positive solutions and Local wisdom learning activities for positive self-motivation.

บทนำ

วัยเด็กเป็นระยะเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้เด็กจะมีพฤติกรรมที่ค่อนข้างสับสนในบทบาทของตนเองกับพัฒนาการทางด้านร่างกายที่มีการเปลี่ยนแปลงจนทำให้เห็นเกิดความสับสนในทางพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ส่งผลให้เด็กเกิดอารมณ์ทางลบที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตส่งผลโดยตรงต่อความสุขของเด็ก ดังนั้นผู้ใกล้ชิดจึงควรเข้าใจพัฒนาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสุขที่เหมาะสม (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2558; Penn, 2008) ดังนั้น การส่งเสริมความสุขช่วงวัยเด็กควรส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวและการลงมือปฏิบัติ เพราะเด็กวัยนี้ถึงแม้จะเริ่มอยู่นิ่งมีสมาธิแต่ก็ยังมีสมาธิจดจ่ออยู่ได้ไม่นาน และยังอยากรู้อยากเห็นกล้าเผชิญกับความท้าทาย ต้องการแสดงออกและมีสังคม (สุวิมล ตั้งสัจพจน์, 2553) ดังนั้นการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยเด็ก คือกิจกรรมที่ตอบสนองกับความอยากรู้อยากเห็นโดยการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนในการใช้ชีวิตคือ กิจกรรมมีลักษณะท้าทายจากการได้สำรวจสิ่งรอบตัว กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจกับบรรทัดฐานทางสังคม ลักษณะกิจกรรมเป็นการเน้นที่กิจกรรมกลุ่ม เพื่อเรียนรู้การเข้าสังคมและการปรับตัว และที่สำคัญคือการต้องให้การเสริมแรงทางบวกเมื่อกระทำ

สิ่งที่พึงประสงค์ต่อสังคมWitt & Caldwell, 2005; ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2557) ซึ่งจากการผลการวิจัยของมะลิวัลย์ หนกหลัง และคณะ (2558) ได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมสำหรับช่วงวัยเด็กให้มีความสุขควรจัดกิจกรรมให้ส่งเสริมพัฒนาการช่วงวัยและควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมเพราะเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็กจะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัวและมีแนวทางการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขจากการได้ปรับตัวและเกิดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ความความชาญฉลาดความเชี่ยวชาญของบรรพบุรุษสืบต่อส่งสมกันมา จนเป็นความรู้ ความสามารถ มีวิธีการจัดการความรู้ ถ่ายทอดปรับปรุง จากรุ่นสู่รุ่นตกผลึกเป็นผลิตภัณฑ์ อีกนัยยะหนึ่งคือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์จนเกิดเป็นภูมิรู้ ซึ่งเกิดขึ้นจากวิถีการดำรงชีวิตที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (สุนทร สุนันท์ชัย และสนอง โลหิตวิเศษ, 2554; ประสิทธิ์ ประครองศรี, 2554)

ทั้งนี้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดเพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อบูรณาการพัฒนาความสุขของเด็กตามแนวคิดการพัฒนาความสุขและการเรียนรู้ ซึ่งมีความมุ่งหวังให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเนื้อหาที่ทำให้เด็ก

เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุขในลักษณะการนำแนวคิดมาเป็นการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมในลักษณะผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered learning) ที่เชื่อในความสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนเอง เพื่อให้เด็กได้ค้นหาความต้องการ กระตุ้นให้เด็กหาคำตอบ เกิดความสุขจากการที่ได้เรียนรู้และการค้นหาคำตอบ และสามารถประเมินตนเองได้ไปสู่การพัฒนาตนเองได้ (Singhal, 2017) สังเกตที่ได้ศึกษาข้างต้นส่งผลให้ผู้วิจัยเห็นความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เกิดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมการรู้คุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาความสุขของเด็ก
2. เพื่อบูรณาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการพัฒนาความสุขตามพัฒนาการของเด็กในช่วงเด็กตอนกลาง

คืออายุ 5-12 ปี (ปรางค์สุทิพย์ ทรงวุฒิสีล, 2557)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสาร (documentary research) มีวิธีการดังนี้

1. การกำหนดขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็ก จำนวน 50 ฉบับ ประกอบด้วย 5 แนวคิด คือ พัฒนาการเด็ก การพัฒนาความสุขของเด็ก กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก กิจกรรมสำหรับเด็ก และคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากความรู้ในเอกสารที่ปรากฏในแนวคิด (concept) หรือทฤษฎี (Theory) เนื้อหาโดยพิจารณาหัวข้อและข้อความตามที่ปรากฏซึ่งแสดงถึงนัยสำคัญต่อการแสดงออกถึงปรากฏการณ์ (Phenomena) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็ก ต่อมานำความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก โดยใช้

แนวคิดการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้หลักการพื้นฐานการจัดหมวดหมู่ความรู้ (Classification of Knowledge) สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบความซ้ำซ้อน เพื่อจัดกลุ่มเนื้อหาความรู้ โดยพิจารณาดังนี้ (Eppler, 2008)

1) หมวดเนื้อหาที่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้ ซึ่งผู้วิจัยจะพิจารณาจัดหมวดหมู่เนื้อหาโดยบูรณาการเนื้อหาความรู้ที่เหมือนกันหรือเรื่องเดียวกันไว้ใกล้กัน

2) หมวดเนื้อหาที่ไม่เหมือนกัน หรือไม่สามารถจัดกลุ่มเข้าด้วยกันได้ ผู้วิจัยจะพิจารณาเนื้อหาเข้าไปในกลุ่มความรู้ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน แต่ถ้าไม่สามารถรวมกันได้ ผู้วิจัยจะพิจารณาตั้งเป็นกลุ่มเนื้อหาใหม่

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ในเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยมีจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก โดยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็ก และส่วนที่ 2 การบูรณาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็ก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กได้ 4 ประการคือ การพัฒนาความสุขของเด็ก ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก กิจกรรมนันทนาการต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก ดังนี้

1.1 การพัฒนาความสุขของเด็ก การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กพบว่ามีความหลากหลายแนวคิด การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาความสุขของเด็กที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ พบว่า การที่เด็กจะมีความสุขได้จะต้องเป็นไปตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัยซึ่งประกอบด้วยความสุขภายนอกและความสุขภายใน คือ

1.1.1 ความสุขภายนอก คือ เด็กจะมีความสุขเชิงภาวะวิสัย (Objective Happiness) ที่เกิดจากการตัดสินใจของบุคคลจากการวัดมาตรฐานสังคมที่เด็กนำไปอ้างอิงที่มีความเชื่อเกี่ยวกับความสุขที่ประกอบด้วยปัจจัยการดำรงชีวิตเช่น อาหาร ยารักษาโรคที่อยู่อาศัย สุขภาพแข็งแรง หรือการได้มาซึ่งความสุขจากปัจจัยทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม

1.1.2 ความสุขภายใน คือ ความสุขเชิงอัตวิสัย (Subjective Happiness) หรือความรู้สึกดีของเด็กจากการประเมินทางการรู้คิดและอารมณ์ความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตของเด็ก โดยความสุขชนิดนี้เป็นการตีความโดยใช้กระบวนการคิดและสร้างแรงจูงใจในการดำเนินชีวิตของเด็กแต่ละคน ซึ่งกระบวนการรับรู้และตีความในเรื่องความสุขจึงแตกต่างกันไปของเด็กแต่ละคน อีกทั้งความสุขภายในของเด็กจะเป็นความรู้สึกต่อความสามารถในการแก้ปัญหาหรือปรับตัวได้สำเร็จและอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างไม่รู้สึกกดดัน อีกทั้งยังความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง

1.2 ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก กล่าวคือ แนวคิดนี้มีฐานคิดมาจากจิตวิทยาเชิงมนุษยนิยมที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและความต้องการของตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนสอนสำหรับผู้ใหญ่หรือผู้มีภาวะเป็นผู้ใหญ่ หรือเรียกว่า Andragogy โดยเหมาะสมกับการเรียนรู้เฉพาะที่ตอบสนองใจตามพัฒนาการโดยมีประสบการณ์เป็นที่ตั้ง โดยสามารถนำความรู้และประสบการณ์ประกอบรวมกันและนำไปใช้ในการพัฒนานตนเองได้ ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทเป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (Learning Facilitator) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

การนำศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) มาใช้พัฒนาความสุขของเด็กให้เหมาะสมกับยุคสมัยของโลกาภิวัตน์เพราะศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ จะเน้นการให้เรียนรู้ด้วยตนเองตามที่ตนต้องการดังนั้น การส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ค้นคว้าได้มากมาย ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนแบบ “ผู้เรียนเป็นสำคัญ” ทำได้สะดวกมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำแนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่เป็นแนวคิดที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาได้ตามความสามารถที่ตนมีอยู่ ดังนั้นเมื่อมาใช้กับเด็กจึงส่งเสริมให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันสมัยและตกผลึกจากประสบการณ์ตามพัฒนาการที่เด็กมีมาประสมความกับความรู้และนำมาลงมือปฏิบัติได้ต่อไป

1.3 กิจกรรมนันทนาการต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก คือ กิจกรรมที่กระทำอย่างสมัครใจ รู้สึกอิสระที่เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาทางร่างกายและจิตใจในเวลาว่างที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคล สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสังคม ดังนั้นการนำกิจกรรมนันทนาการมาเป็นกิจกรรมสำหรับการพัฒนาความสุขของเด็ก ควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่ต้องการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวกิจกรรมนันทนาการ

จึงทำให้เด็กประเมินตนเอง และยังทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ มีเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างมีความหมาย อีกทั้งกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมเพื่อให้เด็กกระทำอย่างสนุกสนาน ซึ่ง กิจกรรมนันทนาการมีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ กระตุ้นให้เด็กได้เกิดประสบการณ์ และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและเข้าใจตนเองมากขึ้น

1.4 การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก คือ ความรู้ที่มีอยู่จริงในการดำเนินชีวิตของชุมชนที่ผ่านการสะสมจากประสบการณ์ผ่านกระบวนการเลือกสรรและพัฒนาจนเหมาะสมกับชุมชนนั้นๆ ไปสู่การปฏิบัติและพร้อมจะถ่ายทอดสืบทอดกับมารุ่นต่อรุ่น ดังนั้นการที่เด็กได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองจากการได้เห็นคุณค่า ทรัพยากรและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการรักษาและต้องการสืบทอด

โดยการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กนั้นจะต้องทำให้เด็กได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในฐานะที่มีคุณค่าและความงามที่สอดแทรกในชีวิตและการพัฒนาจากขนบธรรมเนียมประเพณี อีกทั้งเป็นแนวคิดพื้นฐานของการประกอบอาชีพและเป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นโดยมาจากส่วนหนึ่งของแสดงความเป็นตัวตนของท้องถิ่น

ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ความรู้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กได้ 4 ประการ ประกอบด้วย การพัฒนาความสุขของเด็ก ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก กิจกรรมนันทนาการต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 ซึ่งสามารถนำไปต่อบัณฑิตุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ได้ต่อไป

แนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก: การวิจัยเอกสาร

ตารางที่ 1 สรุปการวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็ก

การพัฒนาความสุข ของเด็ก	ศาสตร์และศิลป์ของการ สอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนา ความสุขของเด็ก	กิจกรรมนันทนาการ ต่อการพัฒนาความสุข ของเด็ก	การเรียนรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นต่อการพัฒนา ความสุขของเด็ก
1. ความสุขภายใน 2. ความสุขภายนอก	1. มนุษย์ทุกคนสามารถ พัฒนาตนเองได้ตาม ศักยภาพและความ ต้องการของตนเอง 2. กระบวนการเรียนสอน สำหรับผู้ใหญ่หรือผู้มี ภาวะเป็นผู้ใหญ่ หรือ เรียกว่า Andragogy 3. การเรียนรู้เฉพาะที่ตน สนใจตามพัฒนาการโดย มีประสบการณ์เป็นที่ตั้ง 4. สามารถนำความรู้และ ประสบการณ์ประกอบ รวมกันและนำไปใช้ในการ พัฒนาตนเองได้	1. กิจกรรมที่กระทำอย่าง สมัครใจ 2. รู้สึกอิสระที่เข้าร่วม กิจกรรม 3. กิจกรรมที่พัฒนาทาง ร่างกายและจิตใจ 4. กิจกรรมในเวลาว่างที่ เป็นประโยชน์ต่อบุคคล สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และสังคม	1. ความรู้ที่มีอยู่จริงใน ชุมชนที่ผ่านการสะสม จากประสบการณ์ของ คนในชุมชน 2. เกิดความภาคภูมิใจใน ชุมชนของตนเอง 3. การได้เห็นคุณค่า รู้ประโยชน์และความ สำคัญของภูมิปัญญา ท้องถิ่น 4. ต้องการรักษาและ สืบทอด

2. การบูรณาการและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในวัตถุประสงค์ที่ 1 ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์ดังกล่าวมาบูรณาการแนวคิดและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก ประกอบด้วย 6 แนวทางคือ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาให้บุคคลรู้จักตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นให้บุคคลเข้าใจตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้บุคคลพัฒนาตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวทางความสำเร็จ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการการแก้ปัญหาทางบวกและ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแรงจูงใจของบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาให้บุคคลรู้จักตนเอง คือ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนากิจกรรมที่ทำให้ตนเองมีร่างกายที่สมบูรณ์ ส่งเสริมให้เด็กแสวงหาวิธีเข้าใจตนเอง รู้จักการวางแผนการใช้ชีวิตและการเรียน อีกทั้งส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้วิธีการให้กำลังใจตนเอง

2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นให้บุคคลเข้าใจตนเอง คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กเข้าใจกระบวนการทำงานและการเคลื่อนไหวของร่างกายตนเอง รวมไปถึงเด็กสามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ทั้งนี้ส่งเสริมให้เด็กเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม พัฒนาให้เด็กรู้วิธีคิดเชิงบวกเพื่อการปรับตัว รวมไปถึงรู้จักจุดเด่นของตนเอง

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้บุคคลพัฒนาตนเอง คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นสื่อกลางโดยเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กรู้แนวทางพัฒนาจุดด้อยของตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ ทำให้เด็กรู้ปัญหาของการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเด็กสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงของชีวิตหรือปรับตัวได้

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวทางความสำเร็จ คือ กิจกรรมในภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความร่วมมือในการแก้ไขอารมณ์ด้านลบของตนเองโดยเปิดใจรับฟังผู้อื่น อีกทั้งเด็กพร้อมหาวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาให้เด็กมีวิธีคิดให้มีความมุ่งมั่นไปสู่ความสำเร็จที่ตนเองตั้งเป้าหมาย

2.5 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการแก้ปัญหาทางบวก คือ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสื่อกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การแก้ปัญหาอุปสรรคทางด้านร่างกาย สามารถแสดงอารมณ์ทางบวกเมื่อพบปัญหา กระตุ้นกระบวนการคิดว่าปัญหาคือประสบการณ์ที่ทำให้ตนเองได้พัฒนา อีกทั้งทำให้เด็กคิดว่าปัญหาเป็นแรงผลักดันให้ประสบความสำเร็จได้

2.6 กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแรงจูงใจของบุคคล คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่

ส่งเสริมให้เด็กแสวงหาวิธีการเสริมสร้างร่างกายให้สมบูรณ์ อีกทั้งกิจกรรมจะพัฒนาให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้อื่นได้ ทั้งนี้เด็กสามารถยอมรับที่ตนเองบกพร่อง และสามารถมองเป้าหมายในชีวิตตามความต้องการในบรรทัดฐานของสังคม

การที่ผู้วิจัยได้ทำการบูรณาการแนวคิดและสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็กจำแนกได้ 6 แนวทางซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอโดยสรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 2 ประเด็นคือ 1) ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสุขของเด็กมี 4 ประการคือ การพัฒนาความสุขของเด็ก ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก กิจกรรมนันทนาการต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก และการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็ก 2) กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสุขของเด็ก ประกอบด้วย 6 แนวทางคือ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาให้บุคคลรู้จักตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นให้บุคคลเข้าใจตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมุ่งให้บุคคลพัฒนาตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวทางความสำเร็จ กิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทางบวก และกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแรงจูงใจของบุคคลซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาความสุขเด็ก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาความสุขของเด็กเป็นการส่งเสริมให้เด็กมองคุณค่าต่อสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่น

ตนเองโดยนำมาเพิ่มพูนเรื่องการเรียนรู้และการพัฒนาความสุข ดังที่ ภูมิปัญญาหรือความรู้ในชีวิตจริงที่มีอยู่เดิมในชุมชนที่สั่งสมจากประสบการณ์ มีกระบวนการคัดเลือกความรู้และพัฒนาจนเกิดหลอมรวมเป็นแนวคิดเพื่อใช้แก้ปัญหาของการดำรงชีวิตและพัฒนาวิถีของชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ สุดา ทองแข่งและคณะ (2558) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านร่มโพธิ์ทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทองหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาความสุขของเด็ก

จากผลการวิจัยพบว่าเด็กจะมีความสุขได้จะต้องเป็นไปตามพัฒนาการแต่ละช่วงวัยซึ่งประกอบด้วยความสุขภายนอกและความสุขภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจำแนก

ลักษณะความสุขของ Gavin & Mason (2004) ที่จำแนกว่าความสุขของมนุษย์มี 2 ลักษณะ คือความสุขภายในและความสุขภายนอก ซึ่งกล่าวถึงความสุขอยู่ในรูปลักษณะของการประเมินตนเองที่สามารถจัดการแก้ปัญหา หรือการปรับตัวในการดำเนินชีวิต สร้างความพึงพอใจในชีวิต สามารถพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมได้ดี โดยการใช้ศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่ต่อการพัฒนาความสุขของเด็กเพื่อนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีของมนุษย์เพราะเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพ ตามแนวคิดการจัดบรรยากาศแบบบุคคลเป็นศูนย์กลางของ Rogers (1993 อ้างถึงใน ชิตชงศ์ ส. นันทนาเนตร, 2560) ผู้นำกิจกรรมการเรียนการสอนเรียกว่าผู้อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ โดยต้องตระหนักอยู่เสมอว่าเราไม่สามารถสอนผู้อื่นได้ตรงๆ แต่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่นได้ เกิดการเรียนรู้ได้ผู้จัดจะมีหน้าที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดีคือต้องไม่ให้บุคคลมีความเครียดกดดัน และเคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่าการใช้แนวคิดนี้จะทำให้เด็กตัดสินใจและพัฒนาตนเองได้ ดังนั้นเมื่อมาใช้กับเด็กจึงส่งเสริมให้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เท่าทันสมัยและ

ตกผลึกจากประสบการณ์ตามพัฒนาการที่เด็กมีมาประสมความกับความรู้และนำมาลงมือปฏิบัติได้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก มะลิวัลย์ หนกหลังและคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาผลการพัฒนากิจกรรมนันทนาการเรื่องผลิตภัณฑ์จากต้นจาก ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งได้ใช้แนวคิดศาสตร์และศิลป์ของการสอนผู้ใหญ่เป็นกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 40 คนผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจภาพรวมต่อกิจกรรมนันทนาการในระดับดีมากซึ่งจะเห็นได้ว่าการนำกิจกรรมนันทนาการมาใช้ในการพัฒนาความสุขของเด็กก็มีความน่าสนใจเพราะกิจกรรมนันทนาการเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคมซึ่งเป็นการกระทำที่เกี่ยวข้องกับเวลา หรือการใช้กิจกรรมในช่วงเวลาว่างให้เกิดประโยชน์และสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการพัฒนาตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ และผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความสนใจที่จะดำเนินกิจกรรมนั้นๆ (Rossman and Schlatter, 2015; Shamanur, 2018)

ข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการจัดกระบวนการรู้ให้แก่เด็กเพื่อพัฒนาความสุขของเด็กผ่านกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นในท้องถิ่นนั้นๆ

บรรณานุกรม

- ชิดขงศ์ ส. นันทนาเนตร. (2560). **ทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประสิทธิ์ ประครองศรี. (2554). **มหัศจรรย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. การประชุมวิชาการ เรื่อง “การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพึ่งพาตนเองของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” วันที่ 15-16 ธันวาคม 2554, ณ ห้องหลักเมือง โรงแรมเจริญธานี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น.
- ปรางค์สุทิพย์ ทรงวุฒิสีล. (2557). **จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: รามคำแหง.
- มะลิวัลย์ หนกหลัง, สารีพันธุ์ ศุภวรรณ และ ชนกันารถ บุญวัฒน์กุล. (2558). **ผลของกิจกรรมนันทนาการ เรื่อง ผลิตภัณฑ์จากต้นจากที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับวัยรุ่นตอนต้น ชุมชนเกาะหยงสตาร์ อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง**. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. 5(2), 60-71.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2558). **การแนะแนวเพื่อพัฒนาผู้เรียน**. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2557). **จิตวิทยาสำหรับครู**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **คู่มือการสรรหาและคัดเลือกครูภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สุดา ทองแข่ง, ดรุณี จำปาทอง และ ดิเรก สุขสนัย. (2558). **ผลของการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนบ้านร่มโพธิ์ทอง เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านร่มโพธิ์ทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 8(2), 217-228.

สุนทร สุนันท์ชัย และ สอนง โลหิตวิเศษ. (2554). **ปรัชญาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของไทย ในปรัชญาและหลักการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**, ชนกนารถ บุญวิวัฒนะกุล บรรณาธิการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุวิมล ตั้งสัจจพจน์. (2553). **นันทนาการและการใช้เวลาว่าง**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด.

Eppler, M.J. (2008). **A Process-Based Classification of Knowledge Maps and Application Examples**. Knowledge and Process Management. 15(1): p.59–71.

Gavin J.H. & Mason R.O. (2004). **The Virtuous Organization: The Value of Happiness in the Workplace**. Organization Dynamics. 33(1): p.379-392.

Penn, H. (2008). **Understanding Early Childhood: Issues and Controversies**. New York: McGraw Hill/Open University Press.

Rossmann, J. R. and Schlatter, B. E. (2015). **Recreation Programming: Designing Leisure Experience**. Illinois: Sage Publishing.

Shamanur, K.C. (2018). **Recreation for modern generation**. International Journal of Physical Education, Sports and Health. 5(1): p.161-163.

Singhal, D. (2017). **Understanding Student- Centered Learning and Philosophies of Teaching Practices**. International Journal of Scientific Research and Management. 5(2): p.5123-5129.

Witt, P.A. and Caldwell, L.L. (2005). **Recreation and Youth Development**. Pennsylvania: Venture Pub., Inc.

ประสิทธิภาพของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจ ทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

The Effectiveness of Health Inspirational Curriculum for Nursing Students.

วราพร ช่างยา

* อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า

สุกิจ ทองพิลา

* พยาบาลวิชาชีพ ระดับชำนาญการ (ด้านการสอน) วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ

พัชรภา อินทพรต

* อาจารย์ประจำ สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

สุวสิน เกษมปิติ

* อาจารย์ประจำ สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

อนุชา แข่งขัน

* ผู้อำนวยการหลักสูตร สถาบันภาษาออกซ์ฟอร์ดสตรีท ประเทศไทย

Waraporn Changya

* Lecturer at Faculty of Nursing Kasem Bundit University Romklao Campus.

Sukit Thongpila

* Registered Nurse, Professional Level, (teaching), Boromarajonani College of Nursing,
Nopparat Vajira.

Patchrapa Intaprot

* Lecturer at General Education Panyapiwat Institute of Management.

Suwasin Kasempiti

* Lecturer at General Education Panyapiwat Institute of Management.

Anucha Khaengkhan

* Course Director at Oxford Street English Academy, Thailand.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 4 มีนาคม 2562

* ตอบรับบทความ 3 เมษายน 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล 2) ศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาและส่งเสริมแรงบันดาลใจทางสุขภาพให้กับนักศึกษาพยาบาล 2 ด้าน คือ ด้านการคิด และการกระทำ โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ และทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูราร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักกาเย การนำเสนอโน้ตค้นแบบกว้าง กระบวนการสืบสวนและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่มและแบบบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบง่าย คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ หลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล เก็บข้อมูล ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ค่า IOC เท่ากับ 0.67 ความเที่ยง เท่ากับ 0.75 เก็บข้อมูล มีนาคม – พฤษภาคม 2561 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาร์วีย์ละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า

การพัฒนาหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย แนวคิดหลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล โดยโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 หน่วย หน่วยละ 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) ปลุกแรงบันดาลใจในตนของบุคลากรทางสุขภาพ 2) พลังความคิดพิชิตเป้าหมาย และ 3) แรงบันดาลใจในตนสร้างคนต้นแบบทางสุขภาพที่จัดการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติจริงในการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ

ด้วยรูปแบบการสอนการจัดการเรียนรู้ตามหลักกาเย การนำเสนอ โนทัศน์แบบกว้าง กระบวนการสืบสวนและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม และแบบบทบาทสมมติ โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ส่วน คือ มุ่งเน้นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนประเมิน ผู้เรียน ผู้เรียนประเมินตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และผู้สอน ประเมินผลงานของผู้เรียนและตัดสินการเรียนรู้

ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ สำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 85) มิตติความคิด พบว่า อยู่ในระดับดีทั้งหมด โดยค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความคาดหวังเชิงบวก ($\bar{X}=4.61$ S.D.=0.43) ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\bar{X}=4.46$ S.D.=0.66) ด้านการเผชิญปัญหา ($\bar{X}=4.38$ S.D.=0.73) ด้านรูปแบบการอธิบาย ($\bar{X}=4.37$ S.D.=0.65) และด้านการกำกับตนเอง ($\bar{X}=4.18$ S.D.=0.65) น้อยที่สุด ตามลำดับ มิตติด้านการกระทำ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีแรงบันดาลใจทางสุขภาพในการปฏิบัติตนในการส่งเสริมสุขภาพสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p<0.05$

ความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในภาพรวม ระดับดี ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจาก มากที่สุดถึงน้อยที่สุด พบว่า ด้านโครงสร้างหลักสูตร ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.34) ด้านกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.31) ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.66) และด้านระยะเวลาของหลักสูตร ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.38) ตามลำดับ

- คำสำคัญ:**
- 1) หลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ
 - 2) นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The objectives of this quasi-experimental research were 1) to develop the effectiveness of health inspirational curriculum for nursing students 2) study the effectiveness of health inspirational curriculum for nursing students 3) study the satisfaction of the nursing students towards the curriculum to inspire health the focus on learners to develop and promote health aspirations for nursing students in 2 areas, thinking and action by applying Pender's health promotion theory, perceived self-efficacy theory of Bandura with the method of learning Gagné's Nine Events of Instruction , advance organizer model, Group Investigation Instructional Model and role play. The sample were used simple random sampling in the 20 second-year nursing students. The research instrument is a health inspirational program for nursing students to collect data. The content validity from 3 experts, IOC with over 0.67. Reliability of the questionnaire was 0.75. Data is collected from March to May 2018. Data analysis by percentage, mean, standard deviation and paired t-test.

The result show that: The development of health inspirational curriculum for nursing students consists of concepts, principles, and curriculum. Course Objectives Course content structure learning activities learning Media Measurement and evaluation. The content structure of the curriculum is divided into 3 units, each unit is 6 hours, consisting of 1) Awakening the aspirations of the health personnel. 2) The power of conquering the target. And 3) inspiration in their own, creating a model of health education that is based on learners, allowing learners to

learn by themselves in real practice to inspire health With the teaching style of learning management based on method of learning Gagné's Nine Events of Instruction , advance organizer model, Group Investigation Instructional Model and role play by measuring and evaluating learning in 3 parts: Assessment for learning Assessment as learning and Assessment of learning

The effectiveness of the health inspirational curriculum for nursing students show that most of the sample groups were female (85 percent). The conceptual dimensions were found to be at all good levels. With the highest average score of positive expectation ($\bar{X}=4.61$ S.D.=0.43) self-efficacy ($\bar{X}=4.46$ S.D.=0.66) coping ($\bar{X}=4.38$ S.D.=0.73) the aspect of the explanation ($\bar{X}=4.37$ S.D.=0.65) and aspect of self-regulation ($\bar{X}=4.18$ S.D.=0.65), respectively. The dimension of action showed that nursing students had health aspirations in their practice. In health promotion was significantly higher than before learning $p<0.05$

The satisfaction of nursing students toward the curriculum of health inspirational courses found that the sample group was satisfied with the overall good level ($\bar{X}=4.54$, S.D.=0.26) when considered in each dimension it found that from the highest to the lowest mean were, it was found that the curriculum structure ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.34) learning process ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.31) measurement and evaluation ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.66) and duration of the course ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.38) respectively

Keywords: 1) Health inspirational curriculum
2) Nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แรงบันดาลใจ คือ สิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิตมนุษย์ เป็นเข็มทิศที่นำทางไปสู่ความสุขและความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สิพา สิริลักษณ์, 2558; Klein et al., 2018; Luff, 2018) ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาละติน ‘spirare’ หมายถึง ลมหายใจ และคำว่า ‘spirit’ ที่แปลว่าจิตวิญญาณ ส่วนในภาษาอังกฤษใช้คำว่า ‘inspiration’ (ญเบศร์ สมุทรจักร, 2552; Birrell, 1999) และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ให้ความหมายของแรงบันดาลใจ ว่าประกอบด้วย คำ 3 คำ คือ 1) แรง หมายถึง กำลัง อำนาจ 2) บันดาล หมายถึง ให้เกิดขึ้นเป็นขึ้นด้วยแรงอำนาจของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ 3) ใจ หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่รู้สึก นึก และคิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ดังนั้น แรงบันดาลใจ จึงมีความหมายว่าพลังอำนาจที่เกิดขึ้นจากความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดีของบุคคล อันเกิดจากจิตวิญญาณภายในจิตใจของบุคคลนั้นเป็นตัวกระตุ้นให้ความเชื่อมั่นและมีความเข้มแข็งในตนเองจนสามารถคิดและปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตนเองต้องการ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะมีความยากเพียงใดก็จะสามารถฝ่าฝืนอุปสรรคจนประสบความสำเร็จตามที่ตนเองต้องการได้ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้

บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิต (ปราโมทย์ ธรรมรัตน์, 2555; Griskevicius et al, 2010)

การสร้างแรงบันดาลใจเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับบุคคลที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นการฟัง การอ่านหนังสือ การเข้าร่วมอบรม การประชุมและสัมมนา การดูจากแบบอย่างหรือบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ การจัดสิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมทั้งการได้กำลังใจจากบุคคลรอบข้าง ด้วยการใช้คำพูดเชิงบวกและมองโลกในแง่ดี (using positive, optimistic language) จะทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองจนนำมาซึ่งแรงบันดาลใจที่จะทำให้ประสบความสำเร็จนั้นๆ ได้ (ภาวดา ธาราศรีสุท, 2550; Thrash et al., 2010) จะเห็นได้ว่าการสร้างแรงบันดาลใจมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ยกตัวอย่างเช่น การสร้างแรงบันดาลใจให้มีสุขภาพที่ดี ด้วยการเคร่งในการรักษาสุขภาพ การดูแลโภชนาการ การออกกำลังกาย รวมถึงองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้เป็นคนที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงอย่างยั่งยืน

การส่งเสริมสุขภาพให้บุคคลมีสุขภาพะที่ดี เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้ในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่การส่งเสริมสุขภาพ โดยเฉพาะ

ในเรื่องการออกกำลังกาย การจัดการความเครียด การรับประทานอาหาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยแสดงให้เห็นว่าความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพสามารถช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจไปสู่สภาวะที่ดีได้ สอดคล้องกับแนวคิดการส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender) ที่เชื่อว่าระดับความพึงพอใจดังกล่าวเกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นนิสัย (Castruita et al., 2018; Jelsøe et al., 2018; McNamara et al., 2018; Pender et al., 2002; Vooijs et al., 2018) ทั้งนี้วิชาชีพพยาบาลมีบทบาทสำคัญในระบบบริการสุขภาพ ทั้งในการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การดูแลรักษาสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ รวมถึงจิตวิญญาณทั้งในภาวะปกติและยามเจ็บป่วย โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และการพยาบาลแบบองค์รวม ตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ด้วยความเสียสละ และมีความใกล้ชิดกับผู้รับบริการมากที่สุดตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี (สมจิต หนูเจริญกุล, 2554; Chotibang et al., 2009; Khoshnood et al., 2018; Mak et al., 2018)

พยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีบทบาทชัดเจนในการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชนและทำให้

พฤติกรรม การส่งเสริมสุขภาพคงอยู่ด้วยกลวิธีต่างๆ ไม่เพียงแต่การให้ความรู้ในการส่งเสริมสุขภาพเท่านั้น แต่ต้องค้นหาวิธีการส่งเสริมสุขภาพโดยใช้ทักษะของตนเองร่วมด้วย (สายสวาท เผ่าพงษ์ และคณะ, 2554; เอื้อญาติ ชูชื่น และคณะ, 2555; Grimes, 2018) ทั้งนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมสุขภาพโดยรวมในระดับพอใช้ (สุภัคกาญจน์ ประกอบแสง และคณะ, 2561; อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล และคณะ, 2553) ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่ทุ่มเทพลัง และเวลาให้กับการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ จนลืมใส่ใจต่อสุขภาพของตนเองเป็นเหตุให้ปรากฏอาการในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย เช่น อาการปวดศีรษะ อาการปวดเมื่อยตามตัว อาการหวัด ด้านความรู้สึกลบ เช่น อาการหงุดหงิด ความรู้สึกเบื่อหน่ายที่ไม่อยากทำอะไรทั้งนั้น ความรู้สึกเหงา ด้านสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่น เช่น ไม่ไปเยี่ยมพ่อแม่ พี่น้อง ญาติ หรือเพื่อนเมื่อมีเวลาว่างไม่สามารถทำงานกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ไม่ได้รับการยกย่องนับถือจากคนในครอบครัว ญาติพี่น้อง หรืออาจารย์ ด้านการปฏิบัติตัวเมื่อเจ็บป่วยหรือไม่สบายกาย เช่น ไม่ไปพบแพทย์ ซื่อสัตย์รับประทานเอง ปลอมให้หายเอง และด้านการจัดการความเครียด เช่น ไม่ปรึกษาเพื่อนที่ไว้ใจได้ หรือบิดามารดา แม้ไม่สามารถแก้ปัญหาตัวเอง (ดรุณี ชมศร และคณะ, 2561;

มณี อาภานันท์กุล และคณะ, 2554; ศศิวิมล ปานุราช, 2561) กล่าวคือการจัดการศึกษาที่สร้างเสริมประสบการณ์ให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้และทักษะการส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาพดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาพยาบาลมีลักษณะ การเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยภาคทฤษฎีมุ่งให้ความรู้ ด้านวิชาการร่วมกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล ส่วนภาคปฏิบัติเป็นการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้นำความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนในสถานการณ์จริง (กมลทิพย์ ตั้งหลักมันคง และกาญจนา ปัญญธร, 2559; ปราณี อ่อนศรี, 2561; สมคิด รักษาสัตย์, 2550) ดังนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลสามารถมีความรู้ความเข้าใจ และรับรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อเป็นต้นแบบให้แก่ผู้อื่น ตลอดจนมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพตามทฤษฎี อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura, 1999) ที่เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ เนื่องจากมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวอยู่เสมอ ดังนั้นหากนักศึกษาพยาบาลรับรู้ความสามารถของตนเอง และเกิดแรงบันดาลใจทางสุขภาพ จนพัฒนา

ตนเองให้ประสบความสำเร็จทางด้านสุขภาพได้ จะส่งผลให้สามารถเป็นแบบอย่างของผู้ที่มีสุขภาพดี และสร้างแรงบันดาลใจที่ให้ผู้อื่นมีสุขภาพะที่ดีต่อไปได้ (Bandura, 1999, Gordon et al., 2018; Stajkovic et al., 2018)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อหลักสูตรหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ

สมมติฐานงานวิจัย

หลังการใช้หลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลนักศึกษาพยาบาลมีแรงบันดาลใจทางสุขภาพสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

ประโยชน์ที่ได้รับ

นักศึกษาพยาบาลมีแรงบันดาลใจทางสุขภาพสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนทางสาขาพยาบาลศาสตร์ต่อไป

ขอบเขตงานวิจัย

การวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร การสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม 2561–พฤษภาคม 2561

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพกับคุณภาพชีวิต (Health Promotion and Quality of Life) ในภาคการศึกษาที่ผ่านมา จำนวน 58 คน

กลุ่มตัวอย่าง

สุ่มเลือกแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า จำนวน 20 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า และยินยอมเข้าร่วมวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ การจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ แรงบันดาลใจทางสุขภาพ

วิธีการดำเนินการ

การวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental study) วัดก่อนและหลังการทดลอง (pre-posttest control group design) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ประสิทธิภาพของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

1. แบบประเมินหลักสูตรแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item objective Congruence: IOC) 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.75 โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ประกอบด้วย โครงสร้าง

ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

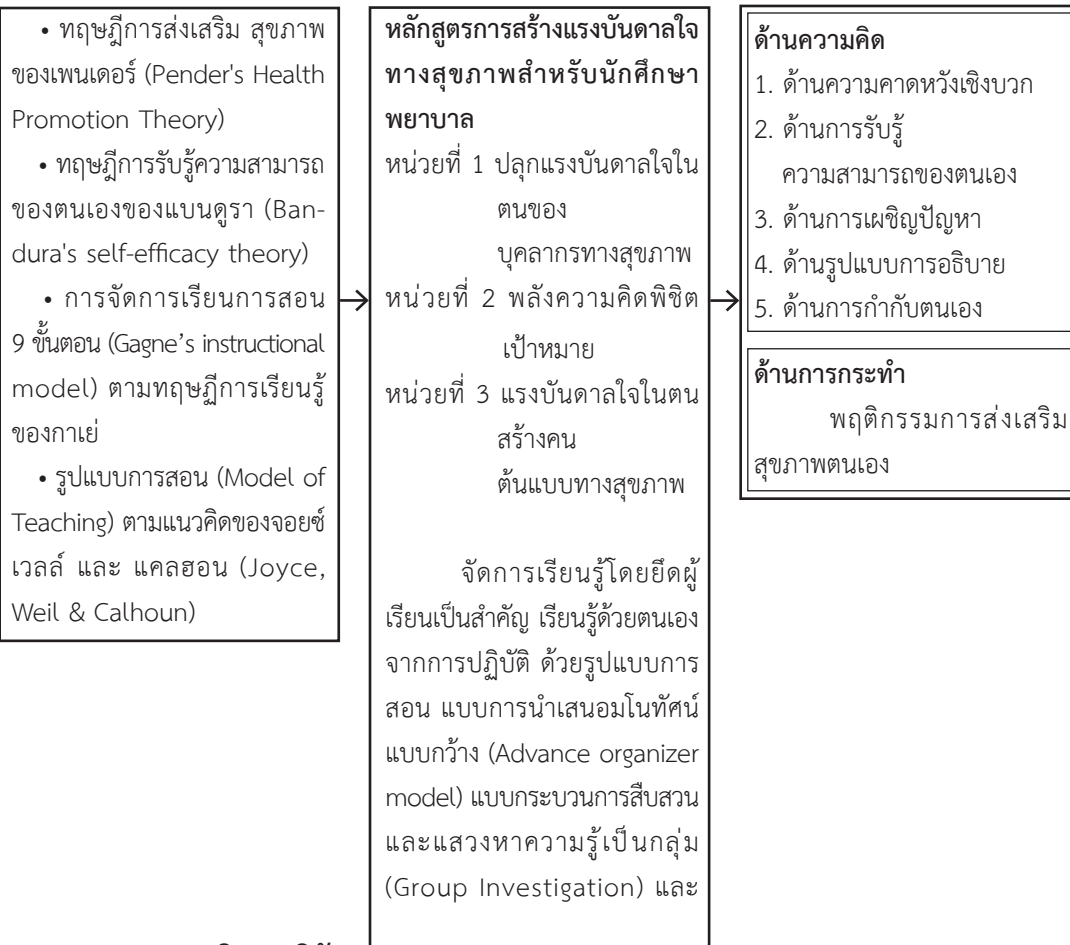
หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ระยะเวลาของหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบระดับการปฏิบัติ 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ รายงานผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบประเมินแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

(Index of Item-objective Congruence) 0.67–1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งหมดเท่ากับ 0.87 โดยมีเนื้อหา 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ด้านความคิด ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 2 ด้านการกระทำ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบระดับการปฏิบัติ 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านความคิด (n=20)

กลุ่ม	Mean	SD	t	df	p - value
ก่อนทดลอง	3.78	0.47	7.13	19	0.000
หลังทดลอง	4.42	0.54			

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพนักศึกษาพยาบาลมีความคิดในการส่งเสริมสุขภาพ โดยรวมสูงกว่าก่อนเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านความคิด จำแนกตามประเด็นย่อย (n=20)

ด้านความคิด	กลุ่ม	Mean	SD	Pair t	df	p - value
ความคาดหวังเชิงบวก	ก่อน	4.14	0.39	4.79	19	0.000
	หลัง	4.61	0.43			
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	ก่อน	3.81	0.58	4.02	19	0.001
	หลัง	4.46	0.65			
การกำกับตนเอง	ก่อน	3.58	0.52	3.74	19	0.001
	หลัง	4.18	0.65			

ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ด้านความคิด	กลุ่ม	Mean	SD	Pair t	df	p - value
การเผชิญปัญหา	ก่อน	3.76	0.76	ก่อน- 3.25	19	0.004
	หลัง	4.38	0.73			
รูปแบบการอธิบาย	ก่อน	3.73	0.70	ก่อน- 4.57	19	0.000
	หลัง	4.37	0.65			

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านความคิด จำแนกประเด็นย่อยทั้ง 5 ประเด็น ก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังเชิงบวกทางด้านสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกำกับตนเอง การเผชิญปัญหา และรูปแบบการอธิบาย โดยรวมสูงกว่าก่อนเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านการกระทำ (n=20)

ประเมิน	Mean	S.D.	t	Df	P - value
ก่อนทดลอง	2.89	0.24	6.22	19	0.000
หลังทดลอง	3.51	0.41			

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลของด้านการกระทำ ก่อนและหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภายหลังเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองโดยรวมสูงกว่าก่อนเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล (n=20)

คณะผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นต่อหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาเป็น 3 ระดับ หาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\text{ระดับคะแนนเฉลี่ย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{\text{คะแนนต่ำสุด}-5 -1}{3} = 1.33$$

ดังนั้น คะแนน 3.67-5.00 หมายถึง ระดับดี

คะแนน 2.34-3.66 หมายถึง ระดับปานกลาง และ

คะแนน 1-2.33 หมายถึง ระดับควรปรับปรุง

ความพึงพอใจต่อหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
โครงสร้างหลักสูตร	4.79	0.34	ดี
กระบวนการเรียนรู้	4.73	0.31	ดี
ระยะเวลาของหลักสูตร	4.14	0.38	ดี
การวัดและการประเมินผล	4.49	0.66	ดี
ภาพรวม	4.54	0.26	ดี

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ภาพรวมระดับดี ($\bar{X}$ =4.54 S.D.=0.26) เมื่อพิจารณาตามคะแนนเฉลี่ยพบว่า สูงสุด คือ โครงสร้างหลักสูตร ระดับดี ($\bar{X}$ =4.79 S.D.=0.34) กระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.73 S.D.=0.31) การวัดและการประเมินผล ($\bar{X}$ =4.49 S.D.=0.66) และระยะเวลาของหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.14 S.D.=0.38) น้อยที่สุด ตามลำดับ

นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาลพบว่า มี 7 องค์ประกอบ คือ แนวคิดหลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และรายการอ้างอิง ทั้งนี้ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรแบ่งออกเป็น 3 หน่วย หน่วยละ 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) ปลุกแรงบันดาลใจในตนของบุคลากรทางสุขภาพ 2) พลังความคิดพิชิตเป้าหมาย และ 3) แรงบันดาลใจในตนสร้างคนต้นแบบทางสุขภาพ โดยการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติกระบวนการสร้างแรงบันดาลใจทาง

สุขภาพด้วยรูปแบบการสอน แบบการนำเสนอ โน้ตค้นแบบกว้าง (Advance organizer model) แบบกระบวนการสืบสวนและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม (Investigation) และแบบบทบาทสมมติ (Role play) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3 ส่วน คือ มุ่งเน้นการประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยผู้สอนประเมินผู้เรียน (Assessment for learning) ผู้เรียนประเมินตนเองและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Assessment as learning) รวมถึงผู้สอนประเมินผลงานผู้เรียนและตัดสินการเรียนรู้ (Assessment of learning) ครอบคลุมการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ทั้งมิติด้านการคิด และมิติด้านการกระทำ

อภิปรายผล

ประสิทธิผลของหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านความคิดและด้านการกระทำ จากการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความคิดและด้านการกระทำของนักศึกษาพยาบาลหลังเข้าเรียนหลักสูตรมากกว่าก่อนเข้าเรียนหลักสูตร โดยด้านความคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) และด้านการกระทำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณารายประเด็นย่อยในด้านความคิด

พบว่า ความคาดหวังเชิงบวก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$) รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\bar{X}=4.46$) การเผชิญปัญหา ($\bar{X}=4.38$) รูปแบบการอธิบาย ($\bar{X}=4.37$) และการกำกับตนเอง ($\bar{X}=4.18$) แสดงว่านักศึกษาพยาบาลที่เข้าเรียนในหลักสูตรมีแรงบันดาลใจทางสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากการคิดเชิงบวกเป็นแนวความคิดที่สามารถทำให้มองเห็นโอกาสจากปัญหา มองโลกในแง่ดี สามารถเอาชนะข้อจำกัด อุปสรรค ข้อขัดแย้ง และปัญหาได้ คนที่ฝึกคิดบวกเสมอจะสามารถหาทางออก (อภิเชษฐ์ จาตุพรพิพัฒน์, 2545) เผชิญปัญหา และสามารถปรับเปลี่ยนวิกฤตเป็นโอกาสซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จในชีวิตและเป็นวิธีการสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นกับบุคคลนั้นอย่างหนึ่ง (ปราโมทย์ ธรรมรัตน์, 2555) รวมถึงการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลสูงใจให้เกิดการเรียนรู้ (ศิริพร โอภาสวัชชัย, 2543) สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่อิงตัวแปรคัตสรรของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้มากที่สุด เช่นเดียวกับนักศึกษาที่ใช้กลวิธีการกำกับตนเองมากที่สุด เพื่อการตั้งเป้าหมายใน

การเรียนรู้ (ทัศนีย์ นนทะสร และคณะ 2545) สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถวิเคราะห์ตนเอง มองเห็นปัญหา วางแผนและมีกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาที่จะเกิดขึ้น มีการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ไปในทางที่ดีได้ สามารถพัฒนาสู่พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการส่งเสริมสุขภาพในระดับดีมาก ดังที่นักศึกษาในหลักสูตรสร้างแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง ปฏิบัติตามแผนและรายงานผลความก้าวหน้าในบันทึกรักษสุขภาพออนไลน์ และนำมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อร่วมกันอภิปรายผล สอดคล้องกับการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ การออกแบบพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพ การนำไปทดลองใช้ และการประเมินผล ซึ่งส่งผลให้สุขภาพกายและจิตหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลอง (ผจงสุข เนียมประดิษฐ์ และ จันทร์ชลี มาพุทธร, 2555) ด้วยการคิดและการกระทำที่สะท้อนถึงแรงบันดาลใจทางสุขภาพดังข้อมูลข้างต้น สามารถบ่งชี้ถึงประสิทธิผลของหลักสูตรที่พัฒนาให้นักศึกษาพยาบาลเกิดพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งต่าง

จากพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มอื่นๆ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ดังเช่น ผลการศึกษาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลรามาธิบดีที่มีพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมทุกชั้นปี โดยใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่อยู่ในระดับปานกลาง (ศิวาพร ทองสุข และคณะ, 2556) เช่นเดียวกับผลการศึกษาพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาคณะกายภาพบำบัดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่อยู่ในระดับปานกลาง (ธนากร ธนวัฒน์, 2552) และการสำรวจพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าวัยรุ่นมีพฤติกรรมทางสร้างเสริมสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน (ชนพร ธรรมทักษ์, 2552)

บทสรุป

หลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ สำหรับนักศึกษาพยาบาล เป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างเสริมสุขภาพตนเอง ซึ่งประกอบด้วยความคิดในการสร้างเสริมสุขภาพของตนเอง และพฤติกรรมในการสร้างเสริมสุขภาพตนเอง ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ เป็นต้นแบบที่ดีด้านสุขภาพสำหรับบุคลากรทางด้านสุขภาพ

ผู้ป่วย และบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลยังสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้จากหลักสูตรไปประยุกต์ใช้กับการเรียนในชั้นเรียน และการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วย โดยการเรียนรู้ในหลักสูตรยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกกิจกรรมที่จะทำ เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างเสริมสุขภาพตนเองไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมปลูกแรงบันดาลใจในตนของบุคลากรทางสุขภาพ กิจกรรมพลังความคิดพิชิตเป้าหมาย และกิจกรรมแรงบันดาลใจในตนสร้างคนต้นแบบทางสุขภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดและมีแรงบันดาลใจในการสร้างเสริมสุขภาพตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นในการสร้างเสริมสุขภาพของตนเองและผู้อื่นด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดหลักสูตรควรมีการศึกษาดูตามผู้เรียนหลังจากเรียนหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพเพื่อประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง
2. การจัดหลักสูตรควรมีการนำหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพบูรณาการกับรายวิชาการสร้างเสริมสุขภาพกับคุณภาพชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริงและสามารถนำความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพไปประยุกต์ใช้กับผู้ใช้บริการด้านสุขภาพ
3. การจัดหลักสูตรการสร้างแรงบันดาลใจทางสุขภาพ ต้องคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อเกิดความพร้อมสำหรับการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ตั้งหลักมั่นคง และกาญจนา ปัญญาธร. (2559). **ปัจจัยแห่งความสำเร็จของบุคคลต้นแบบในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบปฐมนิเทศ**. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า. 27(1): 132-137.
- ดร.ณิ ชมศรี และคณะ. (2561). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา**. วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้. 5(1): 268-280.
- ทัศนีย์ นนทะสร, สุนีย์ ละกะปิ่น, สุลี ทองวิเชียร และพิมพ์พรรณ ศิลปะสุวรรณ. (2545). **กลวิธีในการกำกับตนเองเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2540-2542**. วารสารพยาบาลสาธารณสุข. 10: 36-49.
- ธนพร ธรรมทักษ์. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างความเครียด ความมีคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของวัยรุ่น เขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนากร ธนวัฒน์. (2552). **Health-promoting Behavior of physical therapy student in Khon Kaen**. เผยแพร่ในการประชุมวิชาการนานาชาติที่ชิบาประเทศญี่ปุ่น. [Online]. Available: <http://gsmis.ga.kku.ac.th/publish/details/5214>. Retrieved June 29, 2018.
- บุญทิศา สุวิทย์ และคณะ. (2561). **ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยเน้นการพยาบาลแบบองค์รวมเพื่อส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการดูแลแบบประคับประคอง อย่างเป็นองค์รวมของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช**. วารสารพยาบาลทหารบก. 19(1): 210-220.
- ปราณี อ่อนศรี. (2561). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยในวิชาชีพพยาบาลยุคประเทศไทย 4.0**. วารสารพยาบาลทหารบก. 19(1): 24-29.
- ปราโมทย์ ธรรมรัตน์. (2555). **ความสำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจเพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตสู่ความสำเร็จ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ผจงสุข เนียมประดิษฐ์ และจันทร์ชลี มาพุท. (2555). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม. 8(1): 61-72.
- ภาวดา ธาราศรีสุท. (2550). ภาวะผู้นำและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภูเบศร์ สมุทรจักร. (2552). Inspiration...พลังแห่งลมหายใจ ไฟในการทำงาน. Productivity World 21 March –April 2009. ฝ้ายวิจัยและวางแผน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.dpu.ac.th/laic/upload/content/file/article_instructor/ta57/14_79_2552.pdf. วันที่สืบค้นข้อมูล: 1 พฤษภาคม 2561.
- มณี อาภานันท์กุล, พรณวดี พุฒวัฒนะ และจริยา วิริยะศุภ. (2554). ภาวะสุขภาพและการปฏิบัติตัวด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลไทย. วารสารสภาการพยาบาล. 26(4): 123-136.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.
- ศศิวิมล ปานุราช และเยาวรัตน์ มัชฌิม. (2561). การประเมินคุณภาพชีวิตของพยาบาล. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์. 38(1): 129-143.
- ศิวาพร ทองสุข, พรณวดี พุฒวัฒนะ และพิศสมัย อรทัย. (2556). พฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลรามธิบดี. รามาธิบดีพยาบาลสาร. 18(2): 178-189.
- ศิริพร โอภาสวัตรชัย. (2543). การสอนที่อิงตัวแปรคัตสรรของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด รักษาสัตย์. (2550). การจัดการเรียนการสอนในคลินิก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2554). การพยาบาลศาสตร์ของการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: วีเจพรีนติ้ง.
- สิพา สิริลักษณ์. (2558). แรงแบบจิตใจสร้างความสดใสให้ชีวิต. กรุงเทพมหานคร: บูกส์วินฟรอนเทียร์ มัลติมีเดีย.

- สุภัคกาญจน์ ประกอบแสง และคณะ. (2561). โปรแกรมส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 5(2): 5-16.
- สายสวาส เผ่าพงษ์, อุไรรักษ์ คัมภีรานนท์ และสิริเพ็ญโสภาก จันทรสถาพร. (2554). พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา. 17(1): 81-92.
- อภิเชษฐ์ จาตุพรพิพัฒน์. (2545). คิดดี คิดถูก คิดบวก คิดใหญ่. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- อมรรัตน์ อัครเศรษฐสกุลและคณะ. (2553). พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี ประจำปีการศึกษา 2553.
- เอื้อญาติ ชูชื่นและคณะ. (2555). ผลของการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำสร้างเสริมสุขภาพที่มีต่อระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษา. วารสารไทยเภสัชศาสตร์และวิทยาการสุขภาพ. 7(3): 127-131.
- Bandura, A. (1999). **Social cognitive theory of personality**. Handbook of personality: Theory and research, 154-196.
- Birrell, C. (1999). **Breathing like a mountain**. Australian Journal of Outdoor Education, 4(1), 61-63.
- Castruita, R. M. C. and others. (2018). **Functional characteristics of older adults in Mexico and Latin America: Health promotion programs**. In Ageing, Physical Activity and Health (pp. 44-57). Routledge.
- Chotibang, J., Fongkaew, W., Mo-suwan, L., Meininger, J. C., & Klunklin, P. (2009). **Development of a family and school collaborative (FASC) pro-gram to promote healthy eating and physical activity among school-age children**. Pacific Rim International Journal of Nursing Research. 13(2): 133-147.
- Gagne', R., M. (1985). **The Conditions of Learning and Theory of Instruction**. New York: CBS College Publishing.
- Gordon, K. A., Carmany, K. E., Baker, J. R., & Goliat, L. M. (2018). **Innovative Teaching for Undergraduate Nursing Students Through Mastery Modeling**. Nursing education perspectives. 39(3): 184-186.

- Grimes, C. (2018). **Use of Mind-Body Exercise Performed by Nurses to Effectively Decrease Compassion Fatigue: An Integrative Literature Review.**
- Griskevicius, V., Shiota, M. N., & Neufeld, S. L. (2010). **Influence of different positive emotions on persuasion processing: A functional evolutionary approach.** *Emotion*. 10: 190–206.
- Jelsoe, E., Thualagant, N., Holm, J., Kjærgard, B., Andersen, H. M., From, D. M., & Pedersen, K. B. (2018). **A future task for health-promotion research: Integration of health promotion and sustainable development.** *Scandinavian journal of public health*. 20(46): 106-99.
- Khoshnood, Z., Rayyani, M., & Tirgari, B. (2018). **Theory analysis for Pender's health promotion model (HPM) by Barnum's criteria: a critical perspective.** *International journal of adolescent medicine and health*.
- Klein, J. W., Case, T. I., & Fitness, J. (2018). **Can the positive effects of inspiration be extended to different domains?.** *Journal of Applied Social Psychology*. 48(1): 28-34.
- Luff, P. (2018). **Early childhood education for sustainability: origins and inspirations in the work of John Dewey.** *Education 3-13*. 46(4): 447-455.
- Mak, Y. W., Kao, A. H., Tam, L. W., Virginia, W. C., Don, T. H., & Leung, D. Y. (2018). **Health-promoting lifestyle and quality of life among Chinese nursing students.** *Primary health care research & development*. 8-1.
- McNamara, J., Griffin, P., & Richardson, N. (2018). **553 Promotion of farmer's health through extension in ireland.**
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2002). **Health promotion in nursing Practice (4th ed.).** New Jersey: Prentice-Hall.
- Stajkovic, A. D., Bandura, A., Locke, E. A., Lee, D., & Sergent, K. (2018). **Test of three conceptual models of influence of the big five personality traits and self-efficacy on academic performance: A meta-analytic path-analysis.** *Personality and Individual Differences*. 120: 238-245.

- Thrash, T. M., Elliot, A. J., Maruskin, L. A., & Cassidy, S. E. (2010). *Inspiration and the and Social Psychology*. 98: 488–506.
- Vooijs, M., Bossen, D., Hoving, J. L., Wind, H., & Frings-Dresen, M. H. (2018). **482** Development of a training for the use of a guideline by occupational health professionals.

ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร

Effective Performance Management System of Catholic Schools in Bangkok.

ปฏิพัฒน์ อัครศรีเรือง

* นักศึกษาปริญญาโท คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ศ.กัลยาณี เสนาสุ

* ศาสตราจารย์ประจำคณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

บาทหลวง ผศ.ดร.ชาติชาย พงษ์ศิริ

* บาทหลวงในคริสต์ศาสนจักรโรมันคาทอลิก

* อธิการบดี วิทยาลัยแสงธรรม

Patipat Akkarasirueang

* Master student, Graduate School of Human Resource Development, National Institute of development Administration.

Kalayanee Senasu

* Professor, Graduate School of Human Resource Development, National Institute of development Administration.

Assis.Prof.Chartchai Phongsiri, Ph.D.

* Reverend in Roman Catholic Church, Chanthaburi Diocese,
President of Saengtham College.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 30 สิงหาคม 2560

* ตอบรับบทความ 3 ตุลาคม 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพโดยทั่วไปของการบริหารผลปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก 2) สร้างตัวแบบระบบการบริหารผลปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก 3) ประเมินตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลแบบผสมผสาน จากโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่าย โรงเรียนละ 2 คน และใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นครูและบุคลากรจำนวน 60 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนคาทอลิกทั้ง 10 แห่ง มีการดำเนินงานด้านบริหารคุณภาพที่สอดคล้องกับระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุมใน 4 มิติ อันได้แก่ 1) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) การทบทวนผลการปฏิบัติงาน แต่โรงเรียนคาทอลิกยังดำเนินการบางอย่างไม่สมบูรณ์ตามหลักแนวคิกระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูง ซึ่งได้เชื่อมโยงการบริหารและการพัฒนาบุคลากรเข้าด้วยกัน ฉะนั้นจึงนำไปสู่การพัฒนาและสร้างตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร

ตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานดังกล่าว มี 3 องค์ประกอบที่อยู่ในระนาบแนวก้น คือ 1) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน และ 3) การประเมินผลการปฏิบัติงานและให้รางวัล โดยดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากรอันเป็นหัวใจสำคัญของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก และเมื่อนำตัวแบบนี้ไปประเมินผลโดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการ

ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร

บริหารการศึกษาคาทอลิก พบว่า ตัวแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้จริง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกสามารถที่จะนำเอาตัวแบบนี้ไปปรับประยุกต์เพื่อพัฒนาระบบการบริหารผลการปฏิบัติในโรงเรียนต่างๆ ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: ตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน
 ประสิทธิภาพ
 โรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร

Abstract

The purposes of this research were as followings: 1) to investigate the current performance management in catholic schools 2) to design the model of the effective performance management system of catholic schools in Bangkok, and 3) to assess the model in the criteria of suitability, practicality, and utility of implementation. This research was qualitative. Data were collected in mixed methods by, interviewing 20 schools' administrators and self-administering questionnaire of 60 teachers and staff purposively distributed to 10 catholic schools. The data were analyzed by content analysis and descriptive statistics.

The results indicated that all sampled-catholic schools had executed quality management which is congruent with the performance management system throughout 4 dimensions, i.e. performance planning, performance execution, performance assessment, and performance reviewing. The schools had not any course of actions according to the principle of the high-effective performance management system, which related to human resource management and development, thereby it leads to design the model of the effective performance management system (EPMS) of catholic schools in Bangkok.

The EPMS model comprised of 3 components, operated in the same plane, they were 1) performance planning 2) performance execution and 3) performance assessment and rewarding. These 3 components were based on human development which is the heart of the model. The focus

group of 9 experienced catholic educational professionals verified that the EPMS model is suitable, practical, and utilizable for implementing. Therefore, it is benefit for the catholic schools to apply this EPMS model for improving the effectiveness of their performance management system.

Key words: Performance management system model
Effectiveness
Catholic schools in Bangkok

ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance management system: PMS) เป็นรูปแบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรที่ได้รับความนิยมและนำไปใช้กัน อย่างแพร่หลายในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งใน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เนื่องจากเป็น ระบบที่นักวิชาการและผู้บริหารจำนวนมาก ต่างเห็นว่าจะช่วยให้องค์การต่างๆ ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินกิจการ มีความ สามารถในการอยู่รอดและเติบโตไปได้ โดย PMS ช่วยให้องค์การมีผลการดำเนินงานที่ สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ช่วยให้พนักงาน มีเป้าหมายการทำงานที่สอดคล้องกับเป้าหมาย ขององค์กร เกิดการพัฒนาในตัวบุคคล ความ พึงพอใจ ความผูกพันต่อองค์กร ฯลฯ (Aguinis, 2013, pp. 4-6) ซึ่งผลลัพธ์เหล่านี้เป็น สิ่งที่โรงเรียนคาทอลิกก็พึงปรารถนาด้วยเช่นกัน และที่สำคัญ ในช่วงระยะที่ผ่านมาจนถึง ปัจจุบัน โรงเรียนคาทอลิกได้เผชิญกับความ ท้าทายด้านอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก และด้านทรัพยากรบุคคลากร (สภาการศึกษา คาทอลิกแห่งประเทศไทย, 2557, น.102) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ของระบบการ บริหารผลการปฏิบัติงานแล้วนั้น จึงถือว่า PMS เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้โรงเรียน คาทอลิกสามารถขับเคลื่อนตนเองให้ดำเนิน อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องมุ่งสู่เป้าหมายการ

จัดการศึกษาตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก อีกทั้งช่วยให้ทรัพยากรบุคคลในโรงเรียนมี คุณภาพ มีความพึงพอใจและแรงจูงใจที่ดี ในการทำงานจนกลายเป็นความผูกพันต่อ โรงเรียนในที่สุด ทั้งนี้ การสร้างให้เกิดการ บริหารจัดการที่ดีดังที่กล่าวมา จะนำไปสู่การ พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน คาทอลิก ซึ่งก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ผู้เรียน และสังคมโดยรวม

อย่างไรก็ตาม การนำระบบบริหารผล การปฏิบัติงานมาใช้กับบริบทของโรงเรียน ก็ควรต้องมีการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้อง และเมื่อนำไปใช้ก็จำเป็นต้องมีการ ปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับบริบทของ โรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดศึกษาวิจัยเพื่อสร้าง ตัวแบบระบบการบริหารโรงเรียนคาทอลิก ที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถนำไปใช้กับโรงเรียน คาทอลิกอื่นๆ จึงได้ทำการศึกษาวิจัยกับ โรงเรียนคาทอลิกที่ได้มีผลการดำเนินงานที่ โดดเด่น คือ ได้รับการประเมินผลจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในระดับที่ดีมาก อีกทั้งได้ทำการศึกษากับโรงเรียนคาทอลิกใน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่มีดัชนีความ ก้าวหน้าของมนุษย์ทางด้านการศึกษาเป็น อันดับหนึ่งของประเทศไทย (สำนักงาน โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำ ประเทศไทย, 2557, น.119)

ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร

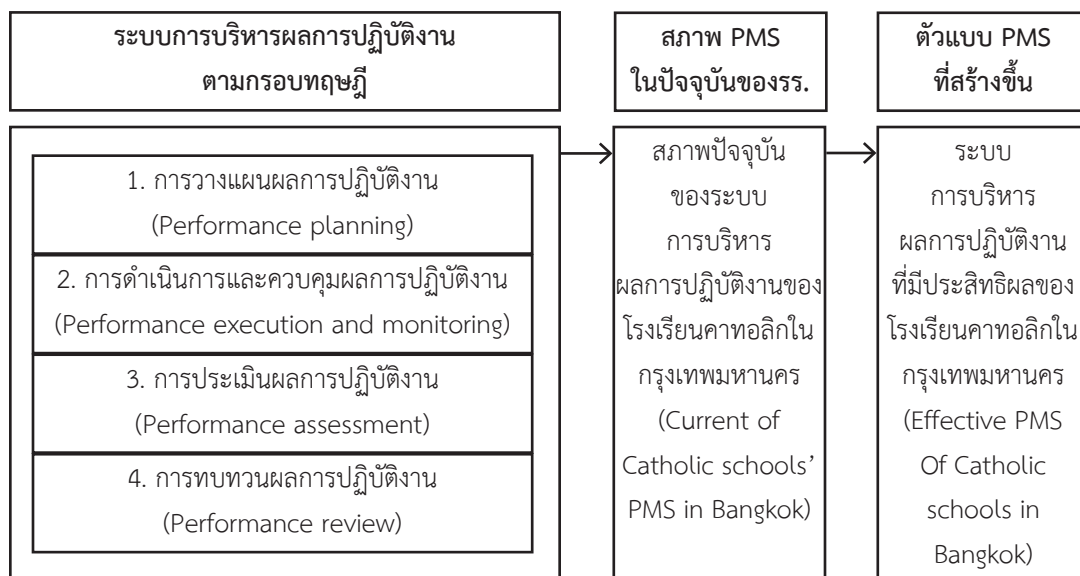
วัตถุประสงค์งานวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพโดยทั่วไปของการบริหารผลปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก
- 2) เพื่อสร้างตัวแบบระบบการบริหารผลปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก
- 3) เพื่อประเมินตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิกที่ผู้วิจัยสังเคราะห์และออกแบบขึ้นมา ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed methods) ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) จากสมศ. ในระดับที่ดีมาก การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายของโรงเรียนๆ ละ 2 คน และแจกแบบสอบถามความคิดเห็นครูและบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 60 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาคาทอลิกจำนวน 9 คน

กรอบการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร มีข้อความถามจำนวน 17 ข้อ เกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงของการบริหารผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก การหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือ แล้วนำไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาความน่าเชื่อถือ (Credibility)

2) แบบสอบถามครูและบุคลากรสายสนับสนุนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก มีข้อความถามจำนวน 29 ข้อ โดยเป็นการให้คะแนนตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดลิเคิทสเกล (Likert-type scale) 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และการทำทดสอบนำร่อง (Pilot test) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) และพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ครอนบัคเท่ากับ .960

3) แบบบันทึกข้อมูลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

4) แบบประเมินตัวแบบระบบบริหารผลการปฏิบัติงานสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพโดยทั่วไปของการบริหารผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก

โรงเรียนคาทอลิกทั้ง 10 แห่ง มีการดำเนินงานด้านบริหารคุณภาพที่สอดคล้องกับระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานซึ่งครอบคลุมใน 4 มิติ อันได้แก่ 1) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน 3) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) การทบทวนผลการปฏิบัติงาน

1) ด้านการวางแผนผลการปฏิบัติงานพบว่า โรงเรียนคาทอลิกมีการวางแผนผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ($\bar{X}=4.36$, $S.D.=.603$) โดยมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างชัดเจนเป็นที่รับรู้ของครูและบุคลากร มีการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ และจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน หลังจากนั้นมีการถ่ายระดับเป้าหมายสู่การปฏิบัติงานในระดับฝ่ายและระดับบุคคล โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และได้มีการมอบหมายงาน โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ให้แต่ละบุคคลรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบว่าการกำหนดตัวชี้วัดเป็นการเฉพาะตามตำแหน่งงานเป็นรายบุคคล แต่เป็นไปในลักษณะของการร่วมมือกันทำงานเพื่อบรรลุ

ตามเป้าหมายงานและโครงการที่ได้กำหนดไว้ และยังไม่พบว่ามีการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานระหว่างหัวหน้าและผู้ปฏิบัติงานแบบรายบุคคลที่เป็นลายลักษณ์อักษร

2) ด้านการดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียนคาทอลิกมีการดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ($\bar{X}=4.27$, $S.D.=.557$) โดยผู้บริหาร/หัวหน้าเห็นว่า ครูและบุคลากรในโรงเรียนทุ่มเทเอาใจใส่ในการทำงาน ผู้บริหารและหัวหน้ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีผลการปฏิบัติงานที่ดีโดยการสอนงาน การกำกับดูแลความเป็นไปในการปฏิบัติงานและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารซึ่งเป็นบาทหลวงและนักบวชมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้อภิบาลช่วยให้ครูและบุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ โรงเรียนคาทอลิกมีบรรยากาศที่ดีในการทำงานซึ่งเป็นบรรยากาศของความเป็นครอบครัว อีกทั้งได้ดำเนินการพัฒนาผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการทำงาน ปลุกจิตวิญญาณความเป็นครูและคุณค่าพระวรสารอย่างรักก็ตาม โรงเรียนคาทอลิกบางแห่งพบความยากลำบากในการทำให้ครูใหม่รักโรงเรียนและการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ในกลุ่มผู้อาวุโส

3) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า มีการประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับสูง ($\bar{X}=3.98$, $S.D.=.660$) โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จุดประสงค์หลักเพื่อพิจารณาขึ้นเงินเดือน และเพื่อการพัฒนาบุคลากรเป็นวัตถุประสงค์ที่ตามมา การประเมินผลการปฏิบัติงานระดับบุคคลส่วนใหญ่มักมีคณะกรรมการประเมินผล ได้แก่ หัวหน้างานและหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งครูและบุคลากรในโรงเรียนได้มีการประเมินผลตนเองด้วย ทั้งนี้ เกณฑ์และมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินผล จะเน้นไปที่พฤติกรรมในการทำงาน และจรรยาบรรณความเป็นครู โดยโรงเรียนคาทอลิกส่วนใหญ่ยังไม่ได้มีการกำหนดตัวชี้วัด (KPI) รายบุคคล ที่จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผล อีกทั้งการมีส่วนร่วมของผู้รับการประเมินผลในการกำหนดเกณฑ์การประเมินยังมีไม่มากเท่าที่ควร

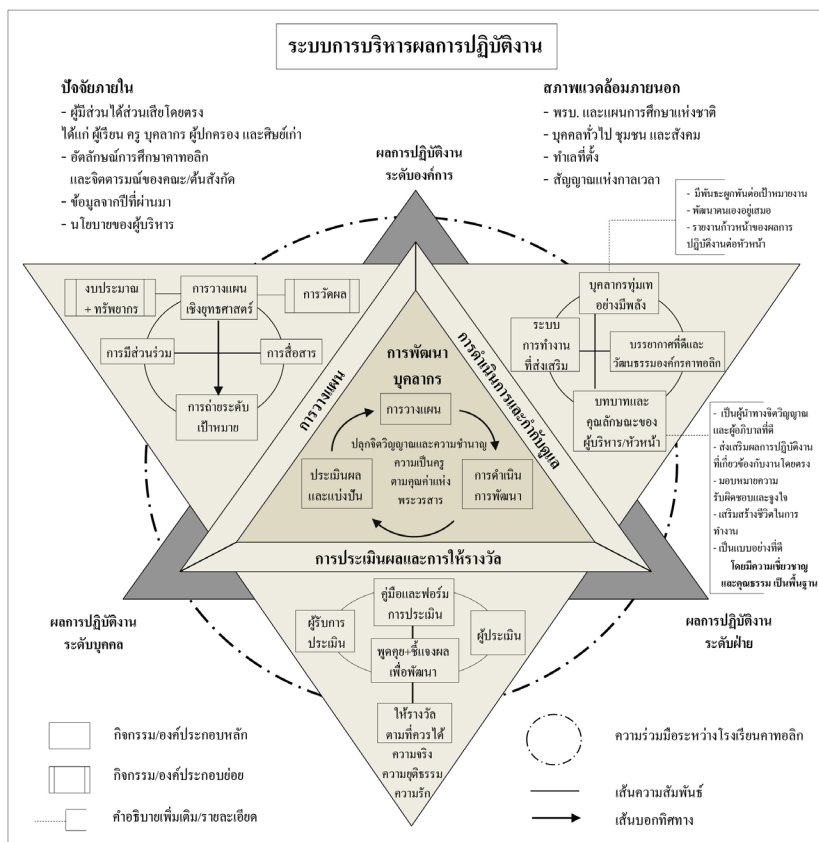
4) ด้านการทบทวนผลการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่มีการชี้แจงผลการประเมินให้ผู้รับการประเมินแต่ละคนได้รับทราบ มีการเรียกเฉพาะผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่ต่ำเท่านั้นมาพูดคุยหาแนวทางการพัฒนา แต่ถึงกระนั้น ผู้รับการประเมินคนอื่นๆ ก็สามารถคาดการณ์ผลการประเมินได้จากอัตราเงินเดือนของตนที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้มีการร้องเรียนผลการประเมิน แต่ผู้รับการประเมินยัง

ไม่ได้รู้สึกร่วมในเรื่องนี้เท่าที่ควร และท้ายที่สุด ผลการประเมินการปฏิบัติงานได้เชื่อมโยงกับการขึ้นเงินเดือน การพัฒนาบุคลากร และเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนฯ ในถัดไป

ตอนที่ 2 ตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก

ตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร มี 3 องค์ประกอบที่อยู่ใน

ระนาบเดียวกัน อันได้แก่ 1) การวางแผน
ผลการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินการและ
กำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน และ 3) การ
ประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัล
โดยดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนา
บุคลากรซึ่งเป็นหัวใจของระบบการบริหาร
ผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก และ
อาศัยความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนคาทอลิก
เป็นส่วนเสริมเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา
ผลการปฏิบัติงานไปพร้อมๆ กัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวแบบระบบบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกใน กรุงเทพมหานคร

1) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

(1) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดทิศทางในอนาคตของโรงเรียน และวิธีการเพื่อก้าวไปสู่ทิศทางนั้นได้อย่างสำเร็จ โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ เพื่อทำการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนขององค์กร (SWOT analysis) โดยข้อมูลที่ได้จะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดต่างๆ ของโรงเรียน แล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยและสภาพแวดล้อม ดังนี้

ปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียน เช่น ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า เป็นต้น อัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก จิตตารมณ์และแนวทางการจัดการศึกษาของผู้ก่อตั้งคณะหรือต้นสังกัด นโยบายและมาตรการส่งเสริมของผู้บริหาร และข้อมูลการดำเนินงานจากปีที่ผ่านมา

สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ พระราชบัญญัติและแผนการจัดการศึกษาของชาติ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นบุคคลทั่วไป ชุมชน และสังคม เป็นต้น ท่าเลที่ตั้ง แนวโน้มของสังคมและโลก

นอกจากนี้ ในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน จำเป็นต้องมีการคำนึงถึงงบประมาณและทรัพยากรที่มีอยู่ของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการใช้ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และควรมีการวัดผลเป้าหมายการดำเนินงานในหลากหลายมิติ

(2) การถ่ายระดับ (Deployment) เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของโรงเรียนมาสู่การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของฝ่ายต่างๆ และของแต่ละบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Alignment)

ในระดับฝ่าย เริ่มต้นจากการทบทวนบทบาทหน้าที่ของฝ่ายที่สนับสนุนเป้าประสงค์ของโรงเรียน และหน้าที่ประจำที่ต้องมีการพัฒนา แล้วกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของฝ่าย ระบุตัวชี้วัด ซึ่งอาจเป็นการรับตัวชี้วัดของโรงเรียนมาดำเนินการหรือสร้างตัวชี้วัดเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของฝ่าย มีการระบุงาน โครงการ และกิจกรรม ที่จะดำเนินการ โดยจัดทำออกมาเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี

ในระดับบุคคล กระทำในลักษณะเดียวกันกับระดับฝ่าย โดยเริ่มจากการทบทวนบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่สนับสนุนเป้าประสงค์ของฝ่าย หน้าที่ประจำ และหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายพิเศษ แล้วกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของบุคคลในภาพรวม โดยระบุ

ถึงตัวชี้วัดผลงาน พฤติกรรม และขีดความสามารถที่ต้องการ รวมถึงค่านิยมต่างๆ ที่จำเป็น ให้ครอบคลุม เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงจัดทำเป็นข้อตกลงหรือคำรับรองการปฏิบัติงาน

(3) การสื่อสารที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ โดยใช้ช่องทางที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อสื่อสารให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนทราบถึงความคาดหวังที่ตนถูกเรียกร้องให้มุ่งปฏิบัติหน้าที่ไปในทิศทางเดียวกัน พยายามชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่แต่ละคนได้ปฏิบัตินั้นช่วยให้โรงเรียนบรรลุผลสำเร็จได้อย่างไร

(4) การสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียนเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานในทุกระดับ ทั้งระดับโรงเรียน ฝ่าย และระดับบุคคล เพื่อให้เกิดความสำนึกในความเป็นเจ้าของร่วมกันต่อเป้าหมาย มีความเข้าใจ และความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ

2) การดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

(1) ครูและบุคลากรมุ่งมั่น ทุ่มเท อย่างมีพลัง คือ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ และตามความคาดหวังของโรงเรียนด้วยความทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ มีความรู้ ความสามารถ

และจิตวิญญาณความเป็นครู มีพันธะผูกพันต่อเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จนเกิดผลลัพธ์ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย แล้วรายงานผลการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตนให้ผู้บริหาร/หัวหน้าได้รับทราบ

(2) บทบาทของผู้บริหารและหัวหน้าในทุกระดับ ผู้บริหารและหัวหน้าจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานที่ทำและมีคุณธรรม เพื่อที่จะทำหน้าที่สอนงาน กำกับดูแลและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ปรึกษาแนะนำ สนับสนุนช่วยเหลือ ต้องจงใจลูกน้อง รู้จักเสริมแรงบวก ชื่นชม ขอบคุณ และให้รางวัล ผู้บริหารและหัวหน้าเป็นผู้มอบหมายงานความรับผิดชอบ ให้อำนาจและให้พื้นที่อิสระในการทำงาน เปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น และที่สำคัญต้องเป็นต้นแบบแห่งการปฏิบัติ ร่วมทุกข์ร่วมสุข จนเป็นที่ไว้วางใจของลูกน้อง มากไปกว่านั้น ในโรงเรียนคาทอลิก ผู้บริหารซึ่งเป็นบาทหลวง และนักบวช ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญในด้านการบริหารโรงเรียน ควบคู่กับการเป็นผู้อภิบาลที่มีจิตใจที่เปี่ยมด้วยความรักและเมตตา เป็นบุคคลที่ครูและบุคลากรในโรงเรียนสามารถสัมผัสได้ถึงการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่น่าเลื่อมใส ศรัทธา และแบบอย่างแห่งความเสียสละและอุทิศตน

(3) สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรคาทอลิก อันได้แก่ ความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในโรงเรียนกับหัวหน้าและผู้บริหาร ความรู้สึกที่โรงเรียนเป็นเสมือนบ้านหลังหนึ่ง สมาชิกในโรงเรียนอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวที่อบอุ่น มีความเป็นพี่เป็นน้อง มีอัธยาศัยไมตรี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสามัคคี และทำงานเป็นทีม ทั้งนี้ โดยอาศัย ความรัก การรับใช้ และการเสียสละอุทิศตนอันเป็นคุณค่าที่ได้มีการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านทางแบบฉบับของผู้บริหารและสมาชิกก่อนหน้า ก่อตัวเป็นวัฒนธรรมองค์กรคาทอลิก ซึ่งจะยังคงสืบไปแก่สมาชิกรุ่นใหม่ โดยอาศัยกระบวนการหล่อหลอมทางสังคม และการจัดกิจกรรมส่งเสริมต่าง ๆ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรอื่นๆ ด้วย ที่จะช่วยสนับสนุนให้โรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ดี

(4) สร้างระบบการทำงานในโรงเรียนที่สนับสนุนกระบวนการกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานแห่งความรักและความยุติธรรมของสมาชิกในโรงเรียน เช่น ระบบการตรวจประเมินแผนการสอนและการส่งรายงานการปฏิบัติงาน การนิเทศการสอน ระบบการสอนพิเศษที่ช่วยกระจายรายได้ให้กับครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ฯลฯ

3) การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัล ประกอบด้วย

(1) ด้านแบบฟอร์มการประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ การกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการประเมินอย่างมีหลักการ โดยการกำหนดรูปแบบและเกณฑ์การประเมินที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่โรงเรียนคาดหวังจากผู้ปฏิบัติงานทั้งในด้านผลลัพธ์ พฤติกรรมหรือขีดความสามารถ และค่านิยมต่างๆ ที่จะช่วยให้โรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นำมาสร้างเป็นแบบฟอร์มการให้คะแนนที่ใช้งานได้ง่าย มีความยืดหยุ่น แต่ต้องมีมาตรฐานเดียวกันที่ชัดเจนและท้าทาย เพื่อให้สามารถแยกแยะคนที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีและไม่ดีออกจากกันได้ ทั้งนี้ การจัดทำคู่มือการประเมินผลจะช่วยอธิบายให้ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินมีความเข้าใจในเกณฑ์การประเมินมากขึ้น ทำให้กระบวนการประเมินมีความถูกต้องและยุติธรรม

(2) ด้านผู้รับการประเมิน กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้รับการประเมินมีส่วนร่วมในการกำหนด เสนอความคิดเห็น และรับทราบล่วงหน้าถึงความคาดหวังและเกณฑ์การประเมินที่จะนำมาใช้ในการประเมินผล มีการสื่อสารให้ผู้รับการประเมินรู้และเข้าใจถึงหลักการและรายละเอียดในกระบวนการประเมินผล อีกทั้ง

เปิดโอกาสให้ผู้รับการประเมินมีการประเมินตนเองและได้รับการประเมินผลอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการยอมรับ ความโปร่งใส และความเป็นธรรมในกระบวนการประเมินผล

(3) ด้านผู้ประเมินผล กล่าวคือ ผู้ประเมินมีความสามารถในการประเมินผลบนพื้นฐานแห่งความรักและความยุติธรรม ด้วยการเตรียมตัวผู้ประเมินให้มีความรู้และเข้าใจอย่างดีในกระบวนการและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล ตั้งแต่การเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะสามารถประเมินผลด้วยความถูกต้องเที่ยงธรรม มีหลักฐานเชิงประจักษ์ โดยผู้ประเมินจะต้องไม่ใช่โอกาสนี้เป็นการเล่นแกล้งหรือเพื่อผลประโยชน์อื่นใดนอกเหนือจากความมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคลและแก่โรงเรียน ต้องปราศจากอคติและความโน้มเอียงส่วนตัวต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง พยายามแสวงหาความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในการกระทำและผลของการกระทำด้วยใจที่เป็นกลางต่อทุกๆ คน เพื่อทำให้กระบวนการประเมินผลมีความยุติธรรมและโปร่งใส

(4) การพูดคุย และชี้แจงผลการปฏิบัติงาน เป็นช่วงเวลาของการประเมินผลและทบทวนผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ร่วมกันระหว่างหัวหน้า (ผู้ประเมิน) และผู้ปฏิบัติงาน (ผู้รับการประเมิน) ซึ่งเป็นโอกาสให้เกิดการชี้แจงเหตุผลที่มาของผลการประเมินและผล

การปฏิบัติงานจากทั้งสองฝ่ายเพื่อหาข้อสรุปด้านผลปฏิบัติงาน ที่นำไปสู่แนวทางเพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ ควรมีคณะกรรมการในการรับเรื่องร้องเรียนความไม่เป็นธรรมที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการประเมินผล

(5) ให้รางวัลตามที่ควรจะได้รับเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี คือ การพิจารณาให้รางวัลและค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับผลการปฏิบัติงานของแต่ละคน โดยคำนึงถึงความรัก ความเมตตา และการเห็นอกเห็นใจ เพื่อที่จะช่วยให้สมาชิกของโรงเรียนมีชีวิตที่ดีในสังคมและมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ดียิ่งขึ้น มีการบริหารค่าตอบแทนที่ดีเพื่อจูงใจครูและบุคลากรในการทำงาน ซึ่งความหมายของค่าตอบแทนไม่ได้เป็นเพียงแค่ตัวเงินหรือในเชิงธุรกรรมเท่านั้น แต่ยังหมายถึงค่าตอบแทนในเชิงความสัมพันธ์ด้วย เช่น โอกาสทางอาชีพ คุณภาพชีวิตในการทำงาน การได้รับการยกย่อง ฯลฯ

ทั้งนี้ โรงเรียนคาทอลิกมีการประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัลดังกล่าวที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความจริง ความยุติธรรมและความรัก อันเป็นคุณค่าแห่งพระวรสารและค่านิยมที่โรงเรียนคาทอลิกได้ยึดถือ

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนที่กล่าวมานี้ ได้ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของระบบการ

บริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก โดยการพัฒนาบุคลากรเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เกิดความสามารถในการดำเนินการตาม กระบวนการต่างๆ ของระบบการบริหาร ผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสามารถในการ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อบรรลุ เป้าหมายตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ แนวทางในการพัฒนาบุคลากรสามารถระบุ เป็นกิจกรรมได้ดังนี้

1) การวางแผนการพัฒนา คือ การ วิจัยและออกแบบกิจกรรมการพัฒนาครู และบุคลากรให้มีความสามารถอย่างชำนาญ ในการปฏิบัติหน้าที่ มีจิตวิญญาณความเป็น ครูหรือแรงผลักดันภายใน มีคุณลักษณะตาม คุณค่าแห่งพระวรสาร และค่านิยมอื่นๆ เพื่อ บรรลุเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียนได้ อย่างสำเร็จสมบูรณ์ โดยเริ่มต้นจากการ วิเคราะห์ความต้องการที่จำเป็นด้านการพัฒนา จากนั้นกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการและออกแบบ กิจกรรมการพัฒนาให้มีความเหมาะสมใน แต่ละบุคคล โดยจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล และแผนพัฒนาบุคลากรในภาพรวมของ โรงเรียน พร้อมกับการสร้างความตระหนัก รับรู้เพื่อให้เกิดความต้องการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาที่มาจากภายในของแต่ละบุคคล

2) การดำเนินการพัฒนาตามแผนที่วาง ไว้ โดยอาจมีการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการ พัฒนาให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับ ความ ต้องการของโรงเรียนและของผู้รับการอบรม มากยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้รับการพัฒนางังเกิด ผลตามผลลัพธ์ที่ได้คาดหวังไว้ ทั้งนี้ การพัฒนา อาจเป็นไปเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันหรืออาจเป็นการเตรียมบุคลากร สำหรับการเรียนรู้หรือการพร้อมรับกับการ เปลี่ยนแปลงในอนาคต

3) การประเมินผลการพัฒนาและแบ่ง ปันความรู้ที่ได้รับแก่คนอื่นๆ โดยหลังจากที่ ได้มีการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาแล้ว จึงทำการประเมินผลการพัฒนานั้นว่าได้เป็น ไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ แล้วจัดทำรายงาน ผลการพัฒนา จากนั้นส่งเสริมและเปิดโอกาส ให้ผู้ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนานั้นๆ ได้มา ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับให้แก่สมาชิกคน อื่นๆ ด้วย เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการ เรียนรู้ในโรงเรียนอันจะนำไปสู่การเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้

ท้ายที่สุด ความร่วมมือกันภายใน โรงเรียนคาทอลิก คือ การที่โรงเรียนต่างๆ ได้มีการดำเนินกิจกรรม การบริหารผลการ ปฏิบัติงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็น การวางแผน การกำกับดูแล การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากร รวมถึงการแลกเปลี่ยน

ตอนที่ 3 การประเมินตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิก

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าเป็นภาพรวม ตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}=4.76$, $S.D.=.398$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูงมากทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}=4.86$, $S.D.=.378$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.62$, $S.D.=.488$) ด้านประโยชน์ในการนำไปใช้ ($\bar{X}=4.81$, $S.D.=.378$) ทั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ปรับแก้ไขค่าเพิ่มเติมในแต่ละกรอบเพื่อความชัดเจน และมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

จากสภาพการบริหารผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนคาทอลิกทั้ง 10 แห่ง ได้นำไปสู่การสร้างตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานว่ามีความถูกต้องตามหลักทฤษฎี อีกทั้ง ได้รับการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาคาทอลิกว่า

มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้จริง โดยตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก ประกอบด้วย 1) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน 2) การดำเนินการและกำกับดูแลผลการปฏิบัติงาน และ 3) การประเมินผลการปฏิบัติงานและการให้รางวัล ซึ่งดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาบุคลากร อันมีความสอดคล้องกับแนวทางของพระศาสนจักรคาทอลิกที่มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานของโรงเรียน ดังคำประกาศของสภาสังคายนาวาติกัน ครั้งที่ 2 เรื่อง การศึกษาแบบคริสต์ (Gravissimum Educationis: Declaration on Christian Education) ที่ระบุว่า “เป้าหมายและแผนงานทางการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกจะสำเร็จลุล่วงไปได้ก็โดยอาศัยบรรดาครู ดังนั้นครูควรจะได้รับ การฝึกอบรมให้มีคุณวุฒิทั้งในความรู้ทางโลกและทางศาสนา รวมถึงทักษะทางการสอนที่ก้าวทันการค้นพบต่างๆ ในโลกสมัยใหม่...” (Paul VI, 1965) และตัวแบบฯ นี้ได้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารผลการปฏิบัติงานของอกินิส (Aguinis, 2013) ซึ่งกล่าวถึงการพัฒนาผลการปฏิบัติงานในทุกๆ กระบวนการย่อยของระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่เขาได้นำเสนอไว้ในตาราง

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะสร้างตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการบริหารผลการปฏิบัติงานในโรงเรียนคาทอลิก จำนวน 10 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร สิ่งที่พบ คือ สภาพความเป็นไปในการบริหารผลงานของโรงเรียนคาทอลิกที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานและงานวิจัยก่อนหน้านี้ ตัวอย่างเช่น การวางแผนผลการปฏิบัติงาน ที่ประกอบด้วย การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานระดับโรงเรียน การถ่ายระดับเป้าหมายของโรงเรียนสู่การปฏิบัติการในระดับฝ่ายและระดับบุคคล การสื่อสารที่ชัดเจนถึงเป้าหมายในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกโรงเรียนในกระบวนการวางแผนผลการปฏิบัติงาน ได้มีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารผลการปฏิบัติงานของอากุนิส (Aguinis, 2013) อาร์มสตรอง (Armstrong, 2009) และนักวิชาการคนอื่นๆ รวมถึงการศึกษาวิจัยของสุดถนอมตันเจริญ (2551) รมย์ พะโยม (2552) และนิอร ศรีสุนทร (2559) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาซึ่งได้ระบุกิจกรรมดังกล่าวไว้อยู่ในการบริหารผลการปฏิบัติงาน

ในทางกลับกัน ผู้วิจัยได้พบว่า โรงเรียนคาทอลิกยังคงขาดการดำเนินการบางอย่างไปจากหลักแนวคิดระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูง อาทิ การกำหนดตัวชี้วัดรายบุคคลและการจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานรายบุคคลที่เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงการชี้แจงผลการประเมินเป็นรายบุคคล โดย การศึกษาของนัฐลัษ จิรันดร (2553) และคุณมี (Koonmee, 2011) ได้ชี้ให้เห็นว่า การจัดทำข้อตกลงการปฏิบัติงานรายบุคคลที่เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนขึ้น สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานและยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้สูงขึ้น อีกทั้ง ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานตระหนักในเป้าหมายของหน่วยงาน มีแรงจูงใจในการทำงาน มีความทุ่มเทและความกระตือรือร้นที่มากขึ้น ส่วนประเด็นการชี้แจงผลการประเมินและการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นรายบุคคลแก่ทุกคนในโรงเรียนนั้น อาร์มสตรอง (Armstrong, 2009) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดการยอมรับในผลการประเมิน และก่อให้เกิดการพัฒนากับทุกคนๆ ซึ่งถือเป็นการดำเนินการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการ

ควรนำตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานครนี้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารในโรงเรียนคาทอลิก เพื่อช่วยให้โรงเรียนมีการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลสูง โดยก่อนนำไปใช้ควรมีการศึกษาและอบรมพัฒนาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนมีความเข้าใจในระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานนี้อย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเพิ่มเติมในแต่ละมิติของตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก เช่น การศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดของครูและบุคลากรในโรงเรียนคาทอลิก เพื่อนำมาพัฒนาระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ในเชิงสถิติขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ในตัวแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิก

3) ควรมีการศึกษาเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกในกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกในจังหวัดอื่นๆ ของประเทศไทย เพื่อให้ตัวแบบนี้มีความเหมาะสม และสามารถในการนำไปใช้ได้มากยิ่งขึ้น

4) ควรมีการศึกษาผลการนำตัวแบบระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนคาทอลิกไปใช้

บรรณานุกรม

- นัฐวลัย จิรินทร. (2553). ผลกระทบของระบบการบริหารผลงานและการจ่ายค่าตอบแทนตามผลงาน: กรณีศึกษา กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาภาครัฐเน้นการผลิตบัณฑิตและวิจัย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิอร ศรีสุนทร. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รมย์ พะโยม. (2552). รูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย. (2557). ก้าวต่อไปด้วยอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2557). รายงานการพัฒนาคอนของประเทศไทยปี 2557. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.undp.org/content/dam/thailand/docs/publications/nhdr14_th.pdf
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2551). ระบบการบริหารผลปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Aguinis, H. (2013). *Performance management* (3rd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Armstrong, M. (2009). *Armstrong's Handbook of Performance Management: an evidence-based guide to delivering high performance* (4th ed.). London, United Kingdom: Kogan Page.
- De Waal, A. (2013). *Strategic Performance Management: A Managerial and Behavioral Approach* (2nd ed.). London, United Kingdom: Palgrave Macmillan.
- Koonmee, K. (2011). Implementing the performance management system in Thai public sector. *NIDA Development Journal*, 51(2), 117-154.
- Paul VI, His Holiness Pope. (1965). *Gravissimum Educationis*. [Online]. Retrieved from http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_decl_19651028_gravissimum-educationis_en.html

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

The Components of Internal Education Quality Assurance for an Excellent Performance of the Private Higher Education Institutions in Thailand.

อภินันต์ อันทวีสิน

* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ดร.เสาวนีย์ กานต์เดชารักษ์

* อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

รศ.ดร.สุรีย์ กาญจนวงศ์

* อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Apinun Untaweesin

*Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate School,
Christian University of Thailand.

Dr.Saowanee Karndacharuk

* Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate School,
Christian University of Thailand.

Assoc.Prof.Dr.Suree Kanjanawong

* Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Educational Administration, Graduate School,
Christian University of Thailand.

ข้อมูลบทความ

* รับบทความ 3 กรกฎาคม 2560

* ตอบรับบทความ 1 กันยายน 2560

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่กำลังปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน จำนวน 298 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการการสกัดองค์ประกอบหลัก และหมุนแกนองค์ประกอบตั้งฉาก ด้วยวิธีแวนแม็กซ์ ผลการวิจัย พบว่า

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ มี 56 ตัวแปร ได้แก่ (1) การนำองค์การ มี 7 ตัวแปร (2) การวางแผนกลยุทธ์ มี 7 ตัวแปร (3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น มี 7 ตัวแปร (4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ มี 10 ตัวแปร (5) การมุ่งเน้นบุคลากร มี 12 ตัวแปร (6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ มี 7 ตัวแปร และ (7) การพัฒนาองค์การ มี 6 ตัวแปร ซึ่งทุกองค์ประกอบมีค่าไอแกนเกิน 1.00 โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ร้อยละ 67.271

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรนำมาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการวางระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลักของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 7 องค์ประกอบเพื่อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชนมากขึ้น

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน/การดำเนินการที่เป็นเลิศ

Abstract

The objectives of this research were to analysis the component of internal education assurance for an excellent performance of private higher education institutions in Thailand. Data from 298 samples were administrators who responded for internal quality assurance work. The multi-stage random sampling method was used for selecting samples. The instruments employed in this research were the questionnaires that had 5-level rating scale in each questionnaire. The reliability of questionnaire in the form of an alpha conbach coefficient was 0.98. The statistical data analysis was exploratory factor analysis by using the method of principal component analysis and varimax to rotate the elements' core perpendicularity.

The results of this research were as follows:

The component of internal education assurance for an excellent performance of private higher education institutions in Thailand had 7 elements that had 56 variables consisted of: 1) leadership had 7 variables, 2) strategic planning had 7 variables, 3) focus on learners and other stakeholders had 7 variables, 4) measurement, analysis and knowledge management had 10 variables, 5) focus on personnel had 12 variables, 6) focus on operating system had 7 variables, and 7) organizational development had 6 variables, in which every components had more than 1.00 eigen value and all components could describe the cumulative variance of 67.271%.

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

The research results of the study revealed the important factors for the development of educational quality that the administrators of the private higher education institutes should deploy as basic factors in setting up the internal education quality assurance of private higher education institutions which consists of seven components of internal education quality assurance for an excellent performance as a guideline for the environmental analysis of the organizations for developing the private higher education institutions and public.

Keywords: Internal Education Quality Assurance
Excellent Performance

บทนำ

การจัดการศึกษาต้องมีการจัดการหรือดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ เป็นต้น โดยคาดหวังว่า คนที่มีคุณภาพจะทำให้สังคมมีความมั่นคง สงบสุข เจริญก้าวหน้า ทันโลก สามารถแข่งขันกับสังคมอื่นในเวทีระหว่างประเทศได้ ผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาจึงเน้นที่คุณภาพของผลผลิตที่เกิดจากกระบวนการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอนและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรต่างๆ สนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการจัดการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ดังที่รายงานของธนาคารโลก (2553) ระบุว่า ระบบเศรษฐกิจโลกที่มีความซับซ้อนและแข่งขันมากขึ้น หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงยกระดับในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ปรับเปลี่ยนจากการอาศัยการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้น มาเป็นการผลิตพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะและการใช้ทุนทางปัญญาในการผลิตสินค้า ดังนั้น การศึกษาในระดับอุดมศึกษา (Higher Education) จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสขยายตัวทางเศรษฐกิจและพัฒนา

ประเทศอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามปัญหาคุณภาพการศึกษายังเป็นประเด็นที่ท้าทายความสามารถของผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบโดยเฉพาะนโยบายด้านการศึกษาของไทยที่จะต้องเร่งแก้ปัญหามุ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษาไทยให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะสอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ ซึ่งเว็ลด์อีโคโนมิคฟอรัม ได้เผยแพร่ผลการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย ปี 2557 อยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าคุณภาพระบบการศึกษาของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 87 จาก 144 ประเทศ ซึ่งมีอันดับถดถอย 9 อันดับจากปี 2556 (World Economic Forum: WEF, 2014) ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นปัญหาคุณภาพการศึกษาไทยที่ต้องการแก้ไขอย่างจริงจัง

สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ได้จัดตั้งขึ้นมีบทบาทอย่างมากในการแบ่งเบาภารกิจในการจัดการศึกษาภาครัฐ กระจายโอกาส และความเสมอภาคไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง จัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการ

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

อุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อติดตามให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานสอดคล้องตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด จากรายงานการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรก รอบสอง และรอบที่สาม สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเร่งดำเนินการพัฒนาปรับปรุงการบริหารการดำเนินงานเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีแนวโน้มการแข่งขันระหว่างสถาบันสูงมาก และต้องตระหนักถึงความต้องการของตลาด ในขณะที่รัฐต้องการให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นแหล่งผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ซึ่งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาไทยให้ทัดเทียมและได้รับการยอมรับในระดับสากลจึงได้นำเอาเครื่องมือพัฒนาคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มุ่งสู่ความเป็นเลิศ นั่นคือ เกณฑ์คุณภาพการศึกษา

เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEx) มาเป็นกรอบในการบริหารจัดการศึกษาของอุดมศึกษาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะเสนอองค์ประกอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยเพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกในการนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพการบริหารและคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

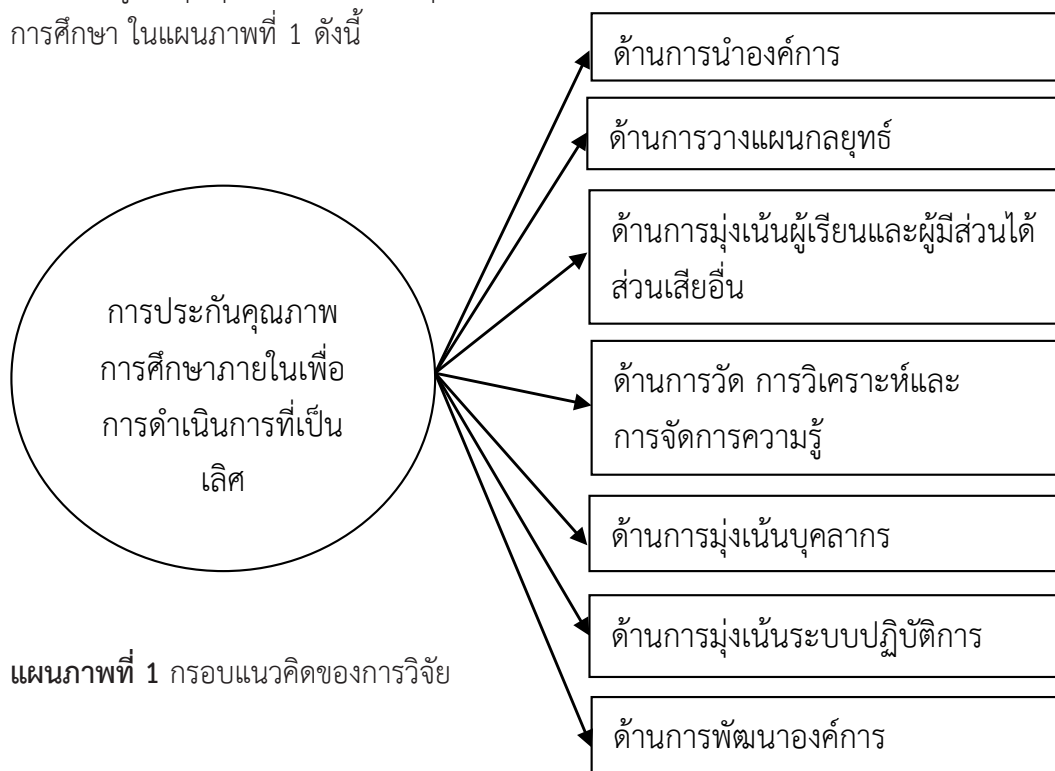
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้สำหรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย เพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสู่การดำเนินการที่เป็นเลิศ

2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

มาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องหรือตามกรอบเกณฑ์คุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เลิศของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2558) และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในแผนภาพที่ 1 ดังนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 6 มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นระบบการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งนับตั้งแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2543 ได้จัดทำกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2545, 2546, 2553 และ 2557 โดยมีองค์ประกอบประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามพันธกิจ 4 ด้านของสถาบันอุดมศึกษา และเพิ่มเติมด้านอื่นๆ ที่จำเป็น ซึ่งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 ได้ออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 โดยสถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการเลือกระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อาจเป็นระบบที่คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาพัฒนาขึ้นหรือเป็นระบบที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลที่สามารถประกันคุณภาพ เช่น ระบบ EdPEX (Education Criteria for Performance Excellence)

แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) จะเป็นเกณฑ์ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ทำให้การเรียนรู้ของนักศึกษาดีขึ้น ปรับปรุงการดำเนินงานด้านอื่น และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยทำให้แผนกระบวนการตัดสินใจ บุคลากร ระบบปฏิบัติการ และผลลัพธ์มีความสอดคล้องกัน ซึ่งเกณฑ์ EdPEX เป็นชุดของคำถามเกี่ยวกับเรื่องสำคัญ 7 ด้าน ในการบริหารและดำเนินงานของสถาบันการศึกษา คือ สถาบันวิทยาเขต คณะวิชา ส่วนงานและหน่วยงานที่เทียบเท่าคณะวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) ได้แก่ (1) การนำองค์การ (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นลูกค้า (4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นบุคลากร (6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (7) ด้านผลลัพธ์ และจากการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องหรือตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันการศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องหรือตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษา

เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การนำองค์การ (2) การวางแผนกลยุทธ์ (3) การให้ความสำคัญกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์หรือการมุ่งเน้นบุคลากร (5) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และ (6) การจัดการระบบและกระบวนการหรือการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (ชีณพวงศ์ ทองพวง, 2556; อาทิตยา ดวงมณี, 2555; เอกทิป สุขวารี, 2554; ปลั้วชร รุจิรกาล, 2554; วาสนา บุญญาพิทักษ์, 2554)

รวมทั้ง การสัมภาษณ์ผู้บริหารหรืออดีตเคยเป็นผู้บริหารที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน จำนวน 10 คน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า การพัฒนาองค์การเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการบริหารคุณภาพการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภายในองค์การที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งส่งผลให้องค์การสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความเจริญเติบโตขององค์การ (กัลยาธรัตน์ อีระธนชัยกุล, 2558; สุนันทา เลาหนันท์, 2555; สมาคมการ

จัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย, 2014; Warren Bennis, 1969; Michael E. McGill, 1977; Gary N. Mclean, 2005)

ระเบียบวิธีวิจัย

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณบดี รองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดีที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หัวหน้าภาควิชา/ประธานหลักสูตร/หัวหน้าหลักสูตร/หัวหน้าสาขาวิชา และตำแหน่งบริหารอื่นด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย จำนวน 68 สถาบัน รวมทั้งสิ้น 2,196 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ได้แก่ อธิการบดี รองอธิการบดีหรือผู้ช่วยอธิการบดีที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน คณบดี รองคณบดีหรือผู้ช่วยคณบดีที่กำกับดูแลงานด้านการประกัน

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

คุณภาพการศึกษาภายใน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หัวหน้าภาควิชา/ประธานหลักสูตร/หัวหน้าหลักสูตร/หัวหน้าสาขาวิชา และตำแหน่งบริหารอื่นด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย จำนวน 68 สถาบัน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Samples) โดยสูตรคำนวณของยามาเน (Yamane, 1967 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555: 45) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 339 คน

2. เลือกผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 339 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งจำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัย จำนวน 275 คน วิทยาลัย จำนวน 47 คน และสถาบัน จำนวน 17 คน

3. สุ่มตัวอย่างจากแต่ละประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

แบบวิธีใช้ตารางเลขสุ่มจากบัญชีรายชื่อผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และตรวจสอบความเที่ยง(Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach มีค่า 0.98 เมื่อนำไปเก็บข้อมูลได้จำนวนทั้งสิ้น 298 คน คิดเป็นร้อยละ 87.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) เพื่อหาองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย ซึ่งมีขั้นตอนและพิจารณาจากค่าสถิติได้แก่ ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sam-

pling Adequacy) มีค่าเกิน 0.5 หรือ 50% และค่า p-value ของ Bartlett's Test มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.5$) การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) โดยวิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Method) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากออร์ทogonal (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีการหมุนแกนแบบแวนแม็กซ์ (Varimax Rotation) โดยใช้เกณฑ์การเลือกตัวแปรที่สังเกตค่าได้เข้าอยู่ในองค์ประกอบด้วยค่าไอเกน (Eigen value) ที่มากกว่า 1 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของแต่ละตัวแปรในองค์ประกอบมีค่าตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป และแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป (Hair, et al, 2010) และค่าสะสมของร้อยละ (Cumulative %) มากกว่า 60

ผลการวิจัย

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 185 คน (ร้อยละ 62.08) และเพศชายจำนวน 113 (ร้อยละ 37.92) อายุส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 39 - 43 ปี จำนวน 81 คน (ร้อยละ 27.18) รองลงมาคือ ช่วงอายุ 44 - 48 ปี จำนวน 70 คน (ร้อยละ 23.49) และช่วงอายุ 49 - 53 ปี จำนวน 40 คน (ร้อยละ 13.42)

วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 184 คน (ร้อยละ 61.74) รองลงมาคือ ระดับปริญญาเอก จำนวน 106 คน (ร้อยละ 35.57) และระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 2.68) ประเภทสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัย จำนวน 244 คน (ร้อยละ 81.88) รองลงมาคือวิทยาลัย จำนวน 41 คน (ร้อยละ 13.76) และสถาบัน จำนวน 13 คน (ร้อยละ 4.36) ประสบการณ์การทำงานในสถาบันอุดมศึกษาส่วนมากอยู่ในช่วง 6 - 10 ปี จำนวน 88 คน (ร้อยละ 29.53) รองลงมาคือ ในช่วง 11-15 ปี จำนวน 73 คน (ร้อยละ 24.50) และในช่วง 16 - 20 ปี จำนวน 61 คน (ร้อยละ 20.47) ประสบการณ์ในการทำงานเป็นผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาส่วนมากอยู่ในช่วง 1-4 ปี จำนวน 123 คน (ร้อยละ 41.28) รองลงมาคือ ในช่วง 5-8 ปี จำนวน 89 คน (ร้อยละ 29.87) และในช่วง 9-12 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 17.45) ตำแหน่งทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ จำนวน 202 คน (ร้อยละ 67.79) รองลงมาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 63 คน (ร้อยละ 21.14) และรองศาสตราจารย์ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 7.05) และตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันส่วนมากเป็นหัวหน้าภาควิชา/ประธานหลักสูตร/หัวหน้าหลักสูตร/หัวหน้าสาขาวิชา จำนวน 161 คน (ร้อยละ 54.03)

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

รองลงมาคือ รองคณบดี จำนวน 34 คน (ร้อยละ 11.41) และผู้ช่วยอธิการบดี จำนวน 30 คน (ร้อยละ 10.07)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ด้วยวิธีการสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis: PCA) เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่สำคัญ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายขององค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

1. ผลการตรวจสอบเงื่อนไขข้อตกลงเบื้องต้นพบว่า KMO เท่ากับ .964 มีค่าสูงมาก และการทดสอบ Bartlett's Test of Sphericity พบว่าตัวแปรปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญ แสดงถึงความเหมาะสมของข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรปัจจัยต่างๆ สามารถใช้วิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. องค์ประกอบที่มีค่าไอเกนเกิน 1.00 และสามารถอธิบายความแปรปรวนสะสมได้ ร้อยละ 67.271 มีทั้งหมด 7 ประกอบ ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดได้แก่ องค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นบุคลากร เนื่องจากสามารถอธิบายหรือตีความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุด ถึงร้อยละ 50.195 รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นระบบ

ปฏิบัติการ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการนำองค์การ ด้านการพัฒนาองค์การ และด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นตามลำดับ โดยที่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร มีทั้งหมด 12 ตัวแปร ตัวแปรบุคลากรของสถาบันยอมรับนโยบายและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบันโดยไม่มีเงื่อนไขมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.747) รองลงมาคือ บุคลากรของสถาบันยอมรับและยึดถือความถูกต้องในการปฏิบัติงาน (0.734) และบุคลากรของสถาบันทำงานทุกอย่างตามแผนที่วางไว้ทุกขั้นตอน (0.675)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวางแผนกลยุทธ์ มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ตัวแปรการจัดให้มีระบบการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสถาบันอย่างต่อเนื่องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.732) รองลงมาคือ การนำกลยุทธ์ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถาบัน (0.725) และการประเมินผลกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการว่ามีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายสถาบัน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงกลยุทธ์และกระบวนการทำงานตามแผนปฏิบัติการ (0.694)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ตัวแปรการ

ดำเนินงานตามกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.559) รองลงมาคือ ระบบการบริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพ (Plan Do Check Act) (0.552) และกฎระเบียบและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (0.434)

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ มีทั้งหมด 10 ตัวแปร ตัวแปรการจัดเก็บข้อมูลและความรู้ที่สำคัญจากภายในและภายนอกสถาบันที่บุคลากรสามารถเข้าถึงได้ และใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.648) รองลงมาคือ การใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการสร้างคลังความรู้ของสถาบันเพื่อการจัดเก็บข้อมูลความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน (0.635) และการส่งเสริมให้บุคลากรของสถาบันสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และยอมรับเหตุผลของกันและกัน (0.631)

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการนำองค์การ มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ตัวแปรการเข้าใจปัญหาความต้องการของบุคลากรแต่ละคนมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.645) รองลงมาคือ การยกย่อง ชมเชย และแสดงความพึงพอใจเมื่อบุคลากรทำงานได้ดี (0.610) และการให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีอิสระเพื่อเกิดความมั่นใจ (0.561)

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการพัฒนาองค์การ มีทั้งหมด 6 ตัวแปร ตัวแปรการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานต่างๆ ของสถาบันมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.693) รองลงมาคือ การบริหารงานที่เน้นการสร้างนวัตกรรมในการทำงาน (0.664) และบุคลากรของสถาบันมีความรู้สึกว่าบรรยากาศการทำงานอบอุ่นเป็นกันเอง เอื้ออาทรและเปิดเผยจริงใจต่อกัน (0.643)

องค์ประกอบที่ 7 พบว่า ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น มีทั้งหมด 7 ตัวแปร ตัวแปรการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของนักศึกษาที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด (0.653) รองลงมาคือ การกำหนดช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อสร้างความเข้าใจบริบทของสถาบันให้ชัดเจน (0.604) และการเปิดเผยข้อมูลให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นทั้งภายในและภายนอกสถาบันเพื่อแสดงความโปร่งใสของสถาบัน (0.598)

การอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยที่ได้ 7 องค์ประกอบและ

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

ตัวแปรปัจจัยของแต่ละองค์ประกอบจำนวน 56 ตัวแปร ซึ่งได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรืออดีตเคยเป็นผู้บริหารที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน หรือเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 10 คน การสอบถามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่เป็นสมาชิกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยที่กำกับดูแลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) ตามวิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ

สอดคล้องกับงานวิจัยของชิษณุพงศ์ ทองพวง (2556) พบว่า องค์ประกอบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การนำองค์การของผู้บริหาร (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (5) การจัดการเทคโนโลยี นวัตกรรมและองค์ความรู้ (6) การจัดการระบบและกระบวนการ (7) การประเมินผลการดำเนินงาน และ (8) การปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยของอาทิตยา ดวงมณี

(2555) พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานด้านการวิจัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การจัดการกระบวนการและการมุ่งเน้นผู้ปฏิบัติงานวิจัย (2) การวางแผน การวัด และวิเคราะห์ผลการดำเนินการด้านการวิจัย (3) ภาวะผู้นำด้านการวิจัย (4) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการวิจัย (5) การจัดการความรู้ด้านการวิจัย (6) การผูกใจผู้ปฏิบัติงานวิจัย (7) การกำกับดูแลและการให้บริการด้านการวิจัย และ (8) การพัฒนาสภาพแวดล้อมและศักยภาพด้านการวิจัย งานวิจัยของเอกทิป สุขวารี (2554) พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) นวัตกรรมเชิงรุกอย่างมีธรรมาภิบาล (2) ยกระดับศักยภาพบุคลากร (3) สร้างสถาบันแห่งการเรียนรู้ (4) ยกระดับคุณภาพหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และ (5) บริหารความเสี่ยงเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ งานวิจัยของปลว้ชร รุจิรกาล (2554) พบว่า การพัฒนาระบบบริหารคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกีฬาโดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านการนำองค์กร (2) การวางแผน

เชิงกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นผู้เรียน (4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (5) การ มุ่งเน้นบุคลากร และ (6) การจัดการ กระบวนการ และงานวิจัยของวาสนา บุญ ญาพิทักษ์ (2554) พบว่า การพัฒนากลยุทธ์ กำหนดกลยุทธ์การบริหารคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการ ที่เป็นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่ จัดหลักสูตรสาขาดนตรีและนาฏศิลป์ไทย ประกอบด้วย (1) ความเป็นผู้นำมีอาชีพ (2) มีแผนพัฒนาการบริหารจัดการกลยุทธ์ (3) สร้างทางเลือกทางการศึกษา (4) ขับ เคลื่อนการวิจัยอย่างเป็นรูปธรรมและถ่ายทอด องค์ความรู้ จัดระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ของผู้บริหาร (5) การยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาด้านผู้สอนสร้างสภาพ แวดล้อมและบรรยากาศองค์การที่เอื้อต่อการ ปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสามัคคีต่อองค์การ และ (6) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

รวมทั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของเกณฑ์ คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPEX) ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ด้านในการบริหารและดำเนินงานของ สถาบันการศึกษา ได้แก่ (1) การนำองค์การ (2) กลยุทธ์ (3) ลูกค้ำ (4) การวัด การ วิเคราะห์และการจัดการความรู้ (5) บุคลากร

(6) ระบบปฏิบัติการและ (7) ผลลัพธ์ (สำนัก มาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2558)

ทั้งนี้ เนื่องจากงานวิจัยและแนวคิดที่ เกี่ยวข้องจะให้อรรถประโยชน์เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน การสร้างความเข้าใจและบริหารจัดการ ผลการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาเพื่อ เพิ่มขีดความสามารถและผลลัพธ์ให้ดีขึ้นตาม แนวคิดหรือสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพการ ศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของบอร์ด ริท (Baldrige Education Criteria for Performance Excellence) ที่ได้รับการยอมรับ และนำเกณฑ์ไปใช้เพื่อการพัฒนาสถาบันการ ศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงองค์ ประกอบหลักของระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ 7 องค์ประกอบที่ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชนควรนำมาใช้เป็นปัจจัยพื้นฐานในการวาง ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเพื่อการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมขององค์กรในการพัฒนาสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพและเป็นที่ ยอมรับของสาธารณชนมากขึ้น

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

1.2 ผลการวิจัยทำให้ทราบว่าองค์ประกอบด้านการมุ่งเน้นบุคลากรมีความสำคัญมากที่สุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยเฉพาะการยอมรับนโยบายและปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถาบัน ดังนั้น สถาบันต้องมีชี้แจงนโยบายและกฎระเบียบให้บุคลากรได้เข้าใจเพื่อการปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยที่สอดคล้องหรือตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแยกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สอดคล้องและเหมาะสมตามประเภทสถาบัน

บรรณานุกรม

- กัลป์ยารัตน์ อีระธนชัยกุล. (2558). การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชิษณุพงศ์ ทองพวง. (2556). องค์ประกอบการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย. (ดุชนันท์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- ปลวัชร รุจิรกาล. (2554). การพัฒนาระบบบริหารคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกีฬาโดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 10 มิถุนายน 2558).
- วาสนา บุญญาพิทักษ์. (2554). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรสาขาดนตรีและนาฏศิลป์ไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา เลาหนันทน. (2555). การพัฒนาองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัท กรีนแอปเปิ้ล กราฟฟิค พรินติ้ง จำกัด.
- สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย. (2014). การพัฒนาองค์การ (Organization Development). [ออนไลน์]. เข้าถึงข้อมูลได้จาก <http://www.pmat.or.th/main/index.php/institute/hr-accreditation/itemlist/category/51-organization-development>. (วันที่ค้นข้อมูลวันที่ 1 มิถุนายน 2559).
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2558). เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ฉบับปี 2558-2561(ร่างฉบับ 3). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.edpex.org>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 5 ตุลาคม 2558)

องค์ประกอบของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ
ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). **มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก www.mua.go.th/users/bhes/front_home/Announcement/44.pdf. (วันที่สืบค้นข้อมูล 5 ตุลาคม 2558)
- อาทิตยา ดวงมณี. (2555). **การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิจัยโดยการเทียบเคียงสมรรถนะตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกทิป สุขวารี. (2554). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศสำหรับสถาบันอุดมศึกษา**. (ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gary N.Mclean. (2005). **Organization Development Principles, Processes, Performance**. USA : Berrett-Koehler Publishers.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., & Anderson, R.E. (2010). **Multivariate Data Analysis. A Global Perspective**. (7th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Micheal E, McGill. (1977). **Organization Development for operating Managers**. USA: A Division of American Management Association.
- Warren Bennis. (1969). **Organization Development: Its Nature, Origins and Prospects (Reading, Mass)**. USA: Addison-Wesley Publishing Co., Ltd.
- World Economic Forum. (2014). **The Global Competitiveness Report 2014-2015**. [online]. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf. (2015, June 10).

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม

■ Saengtham College Journal

ใบสมัครสมาชิก วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม

สมาชิกในนาม.....
ที่อยู่ (สำหรับจัดส่งวารสารวิชาการ) เลขที่.....ถนน.....
แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....

มีความประสงค์สมัครเป็นสมาชิก

- ☐ วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 1 ปี (2 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 200 บาท
- ☐ วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 2 ปี (4 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 400 บาท
- ☐ วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม 3 ปี (6 ฉบับ) อัตราค่าสมาชิก 500 บาท

ชำระเงินโดยวิธี

- ☐ โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาสามพราน
ชื่อบัญชี “วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม”
เลขที่บัญชี 734-0-27562-2
(พร้อมส่งเอกสารการโอนมาที่ โทรสาร 02-429-0819)

ที่อยู่ที่ต้องการให้ออกใบเสร็จรับเงิน

- ☐ ตามที่อยู่จัดส่ง
- ☐ ที่อยู่ใหม่ในนาม.....
เลขที่.....ถนน.....แขวง/ตำบล.....
เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

.....(ลงนามผู้สมัคร)
วันที่.....

ส่งใบสมัครมาที่ : ศูนย์วิจัยค้นคว้าศาสนาและวัฒนธรรม วิทยาลัยแสงธรรม
20 หมู่ 6 ต.ท่าข้าม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73110 หรือที่โทรสาร 02-429-0819

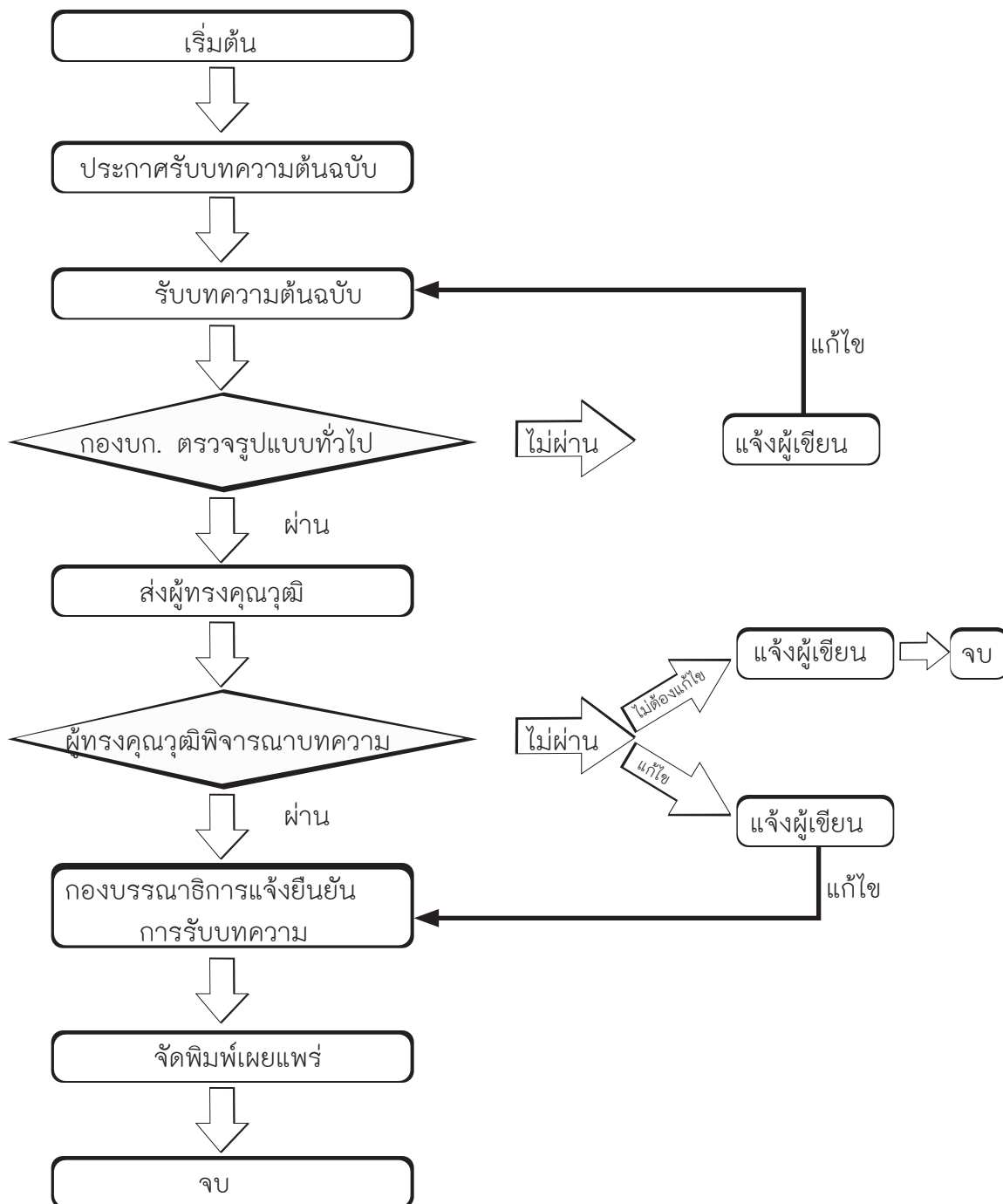
รูปแบบและเงื่อนไขการส่งต้นฉบับบทความ

www.saengtham.ac.th/journal ■ - - - - -

1. เป็นบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ด้านปรัชญา ศาสนา เทววิทยา และการศึกษาทอโลก ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในเอกสารใดๆ
2. การพิมพ์ผลงานทางวิชาการควรจัดพิมพ์ด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 28 บรรทัด ต่อ 1 หน้า TH SarabunPSK ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นจนจบบทความ
3. ต้องมีชื่อเรื่องบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนบทความทุกคน ได้แก่ ชื่อ-นามสกุลของผู้เขียน หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) E-mail หรือโทรศัพท์ หากเป็นวิทยานิพนธ์ ต้องมีชื่อและสังกัดของอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
5. ทุกบทความจะต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract จะต้องพิมพ์คำสำคัญในบทคัดย่อภาษาไทย และพิมพ์ Keywords ใน Abstract ของบทความด้วย
6. บทความวิจัยความยาวไม่เกิน 12 หน้า บทความวิชาการความยาวไม่เกิน 8 หน้า (รวมบรรณานุกรมแล้ว)
7. เชิงอรรถอ้างอิง (ถ้ามี)
8. บรรณานุกรมตามมาตรฐาน APA แยกผลงานภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (เรียงตามลำดับตัวอักษร)
9. บทความวิจัยควรมีหัวข้อดังนี้ ชื่อเรื่องบทความวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ชื่อผู้เขียนพร้อมข้อมูลส่วนตัวของทุกคน (รายละเอียดตามข้อ 4) บทคัดย่อภาษาไทย และ Abstract ความสำคัญของเนื้อหา วัตถุประสงค์ สมมติฐานของการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับ ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์ (ถ้ามี) วิธีการดำเนินการ ผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และบรรณานุกรม/References
10. ค่าใช้จ่ายในการตรวจประเมิน จำนวน 2,400 บาท โดยโอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงไทย สาขาสามพราน ชื่อบัญชี “วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม” เลขที่บัญชี 734-0-27562-2 (พร้อมส่งเอกสารการโอนมาที่ Fax. 02-429-0819) หรือที่ E-mail: rrcr.saengtham2016@gmail.com) ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายดังกล่าวผู้ส่งบทความเป็นผู้รับผิดชอบ และจะไม่ได้รับคืนในทุกกรณี
11. กองบรรณาธิการนำบทความที่ท่านส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของบทความก่อนการตีพิมพ์ ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไข ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 15 วัน นับจากวันที่ได้รับผลการประเมินบทความ หากท่านต้องการสอบถามกรุณาติดต่อกับกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ โทร. 02-429-0100 โทรสาร 02-429-0819 หรือ E-mail: rrcr.saengtham2016@gmail.com

ขั้นตอนการจัดทำ

วารสารวิชาการ วิทยาลัยแสงธรรม
Saengtham College Journal

SAENGTHAM COLLEGE JOURNAL

THE JOURNAL OF PHILOSOPHY, RELIGION, THEOLOGY AND EDUCATION

Vol.11 No.2 July - December 2019

ISSN 1906-5078

Academic Papers

- Victor Hugo's Idea on the Education and Formation System. 1
Dr.Preecha Dilokwuthisith

Research Papers

- The Development of an Administrative Model for Students Qualities in Catholic Standard by Participatory Action Research: Case Study of Darasamutr School. 14
Rev.Nantapon Suksamran and Dr.Thanawin Thongpang
- The Evaluation of the Curriculum on Bachelor of Arts Program in Philosophy and Religion, Faculty of Humanities (Update B.E. 2556) Saengtham College. 33
Rev.Asst.Prof.Chartchai Phongsiri, Ph.D., Rev.Asst.Prof.Dr.Aphisit Kitcharoen, Rev.Theeraphol Kobvithayakul, Rev.Augstinus Sugiyo Pitoyo, S.J., Ph.D., Saranyu Pongprasertsin and Lalita Kitpramuan
- The Study of Social Intelligence Attributes of Teenagers. 49
Thanthip Kunthong, Assist.Prof.Dr.Danulada Jamjuree, Assoc.Prof.Dr.Monthira Charupheng and Acting Sub Lt.Dr.Manat Boonprakob
- Pastoral Care for Catholic Couples in Their First Years of Marriage According to The Encyclical Amoris Laetitia. Case Study: The Central Deanery of Suratthani Diocese. 67
Yuttakarn Kobwattanakun, Rev.Pichet Saengthien, S.J., Ph.D. and Asst.Prof.Laddawan Prasutsaengchan, Ph.D.
- Postmodernity in the Reflection of the Pontifical Council for Justice and Peace on "Vocation of the Business Leader" 85
Kansinee Smithphan and Prof.Kirti Bunchua
- Guidelines of local wisdom activities organization on improve children's happiness: Documentary research. 98
Sumate Noklang and Asst.Prof.Dr.Weerachat Soopunyo
- The Effectiveness of Health Inspirational Curriculum for Nursing Students. 113
Waraporn Changya, Sukit Thongpila, Patchrapa Intaprot, Suwasin Kasempiti and Anucha Khaengkhan
- Effective Performance Management System of Catholic Schools in Bangkok. 134
Patipat Akkarasrirueng, Prof.Dr.Kalayanee Senasu and Rev.Assist.Prof.Dr.Chartchai Phongsiri
- The Components of Internal Education Quality Assurance for an Excellent Performance of the Private Higher Education Institutions in Thailand. 153
Apinun Untaweesin, Dr.Saowanee Karndacharuk and Assoc.Prof.Dr.Suree Kanjanawong